

gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan

Hoge Kempen fase 1

in de gemeenten As, Dilsen-Stokkem, Genk,
Lanaken, Maasmechelen en Zutendaal

bijlage IIIa. toelichtingsnota (tekst)

**Vlaamse
overheid**

**DEPARTEMENT
OMGEVING**

Het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Hoge Kempen fase 1' bestaat uit volgende bijlagen:

- bijlage I, het verordenend grafisch plan;
- bijlage II, de stedenbouwkundige voorschriften bij het grafisch plan.
- bijlage IIIa, de toelichtingsnota met de tekstuele toelichting;
- bijlage IIIb, de toelichtingsnota kaarten;
- bijlage IV, het register met de percelen waarop een bestemmingswijziging wordt doorgevoerd die aanleiding kan geven tot een planschadevergoeding, een planbatenheffing of compensatie;
- bijlage V, het plan-MER;

Het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Hoge Kempen fase 1' is in overeenstemming met artikel 2.2.3 van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening tot stand gekomen binnen een planteam met de medewerking van de ruimtelijk planners Christophe Vandevoort en Peter David.

1	Leeswijzer	5
2	Situering, doelstelling, reikwijdte en detailleringsgraad	6
2.1	Situering.....	6
2.2	Plandoelstelling	7
2.3	Reikwijdte en detailleringsgraad	7
3	Relatie met beleidsplannen en onderzoeken.....	8
3.1	Relatie met het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen.....	8
3.1.1	De bindende bepalingen OF OF OF	8
3.1.2	Het richtinggevend gedeelte.....	8
3.1.3	Het planningsproces voor de afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur	9
3.2	Relatie met de Strategische visie Beleidsplan Ruimte Vlaanderen	13
3.3	Relatie met andere planningsprocessen of beslissingen waar het plan uitvoering aan geeft	13
3.3.1	Europese natuurdoelen Natura 2000-netwerk.....	13
3.3.2	Vlaams Ecologisch Netwerk	16
3.3.3	Natuurrichtplan Hoge Kempen	17
3.3.4	Nationaal Park Hoge Kempen	17
3.3.5	Vastgestelde landschapsatlas en onroerenderfgoedrichtplannen	19
3.3.6	Herbestemming van militaire domeinen	22
3.3.7	Complex project Industrierrein Op de Berg.....	23
3.4	Relatie met andere gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen	23
3.4.1	Oppervlakedelfstoffenwinning	23
3.4.2	Leidingstraat Antwerpen-Ruhr	25
3.5	Relatie met gemeentelijke en provinciale ruimtelijke structuurplannen, beleidsplannen en uitvoeringsplannen	26
3.5.1	Provinciaal ruimtelijk beleidsplan Limburg.....	26
3.5.2	Gemeentelijk ruimtelijk structuurplan As.....	26
3.5.3	Gemeentelijk ruimtelijk structuurplan Dilsen-Stokkem.....	27
3.5.4	Gemeentelijk ruimtelijk structuurplan Genk	27
3.5.5	Gemeentelijk ruimtelijk structuurplan Lanaken	27
3.5.6	Gemeentelijk ruimtelijk structuurplan Maasmechelen	27
3.5.7	Gemeentelijk ruimtelijk structuurplan Zutendaal.....	27
3.5.8	Bijzonder plan van aanleg Reihaag (met partiële herziening en uitbreiding)	27
3.5.9	BPA Uitbreiding Mechelse Heide-zuid	28
3.5.10	Provinciaal ruimtelijk uitvoeringsplan afbakening kleinstedelijk gebied Maasmechelen	28
3.6	Relatie met andere plannen en ontwikkelingsscenario's	29
3.6.1	Project fietssnelwegen.....	29
3.6.2	Strategisch project Kolenspoor.....	30

3.6.3	Spartacus – hoogwaardige openbaarvervoerverbinding (HOV)	30
4	Bestaande feitelijke toestand	32
4.1	Fysisch systeem	32
4.1.1	Bodem	32
4.1.2	Hoogteligging	32
4.1.3	Watersysteem	32
4.2	Natuurlijke structuur	36
4.3	Landschappelijke structuur en onroerend erfgoed	38
4.4	Nederzettingsstructuur	40
5	Bestaande juridische toestand	42
6	Verantwoording van het planvoorstel	43
6.1	Ruimtelijke visie en ontwikkelingsperspectieven	43
6.2	Planvoorstel	43
6.2.1	Deelplan 1. Mosselhuis De Berg	45
6.2.2	Deelplan 2. Mechelse Heide-noord	46
6.2.3	Deelplan 3. Op de Berg	48
6.2.4	Deelplan 4. Mechels Bos-noord	50
6.2.5	Deelplan 5. Mechelse Heide-zuid	52
6.2.6	Deelplan 6. Mechels Bos-zuid	54
6.2.7	Deelplan 7. Grote Heide	55
6.2.8	Deelplan 8. Wevelsmoer	57
6.2.9	Deelplan 9. Kikbeek	59
6.2.10	Deelplan 10. Molenberg	60
6.3	De overwogen alternatieven	62
7	Specifieke beoordeling en toetsen	63
7.1	Planmilieueffectenrapport	63
7.2	Ruimtelijke veiligheidsrapport	63
8	Ruimtebegroting	64
9	Verordenende stedenbouwkundige voorschriften	65
9.1	Stedenbouwkundige voorschriften	65
9.2	Op te heffen bepalingen	70
10	In te zetten instrumenten	71

Voorliggend document is een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan in de zin van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening.

De Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening stelt dat een ruimtelijk uitvoeringsplan het resultaat is van een ruimtelijk planningsproces waarbij de effectbeoordelingen procedureel en inhoudelijk geïntegreerd worden in het proces, het zgn. geïntegreerd planningsproces. Die integratie houdt in dat de effectbeoordelingen plaatsvinden tijdens het proces voor de opmaak van het ruimtelijk uitvoeringsplan. De effectbeoordelingen leveren gegevens over de mogelijke effecten van het voorgenomen ruimtelijk uitvoeringsplan. Die gegevens worden verwerkt in het planningsproces voor het ruimtelijk uitvoeringsplan.

Het geïntegreerde planningsproces bestaat uit vijf fasen, waarbij het resultaat telkens geconsolideerd wordt in een van de volgende documenten:

- 1° de startnota;
- 2° de scopingnota;
- 3° het voorontwerp van ruimtelijk uitvoeringsplan;
- 4° het ontwerp van ruimtelijk uitvoeringsplan;
- 5° het definitieve ruimtelijk uitvoeringsplan.

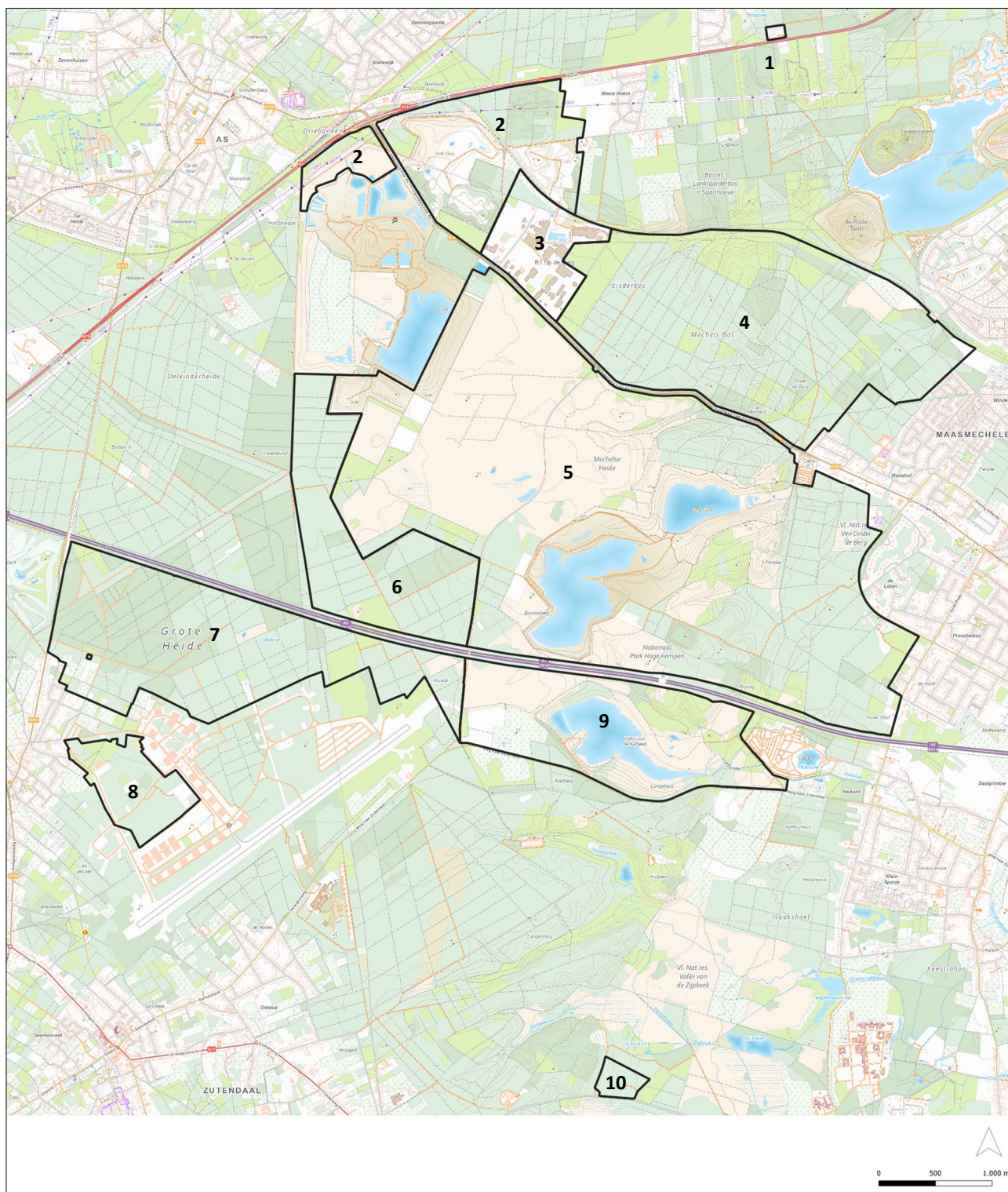
2 Situering, doelstelling, reikwijdte en detailleringsgraad

2.1 Situering

Het plan bestaat uit een aantal onderdelen van de natuurgebieden van de 'Hoge Kempen' op grondgebied van de gemeenten As, Dilsen-Stokkem, Genk, Lanaken, Maasmechelen en Zutendaal en omvat 10 deelplannen.

Kaart 0. Situering plangebied

Figuur 2-1: Situering plangebied op de topografische kaart NGI

Het gaat om twee grote aaneengesloten complexen van natuur- en bosgebieden ten noorden en ten zuiden van de E314, zijnde de Mechelse Heide en het Mechels Bos ten noorden van de E314 (deelplannen 2, 4, 5 en 6) en de bos- en natuurgebieden Grote Heide (deelplan 7) en Kikbeek (deelplan 9) ten zuiden van de E314. Bijkomend worden nog drie gebieden afzonderlijk opgenomen: het gebied Kwartier Wevelsmoer (deelplan 8), het gebied Molenberg (deelplan 10) en het gebied Mosselhuis De Berg (deelplan 1). Het uit te doven industriegebied 'Op de Berg' (deelplan 3) situeert zich ten noorden van de de N763 tussen de Mechelse Heide en het Mechelsbos.

2.2 Plandoelstelling

De doelstelling van het plan is de bos- en natuurcomplexen in de Hoge Kempen te versterken. Een aantal zogenaamde 'enclaves' en 'anomalieën', die gelegen zijn in of aansluitend bij het Nationaal Park Hoge Kempen, worden herbestemd naar bos- en natuurgebied om zo tot robuuste gehelen te komen. Door deze enclaves te herbestemmen, kunnen deze gebieden op termijn deel gaan uitmaken van de grote eenheid natuur van de Hoge Kempen. Het plan zal natuurherstel en -ontwikkeling (waaronder bosuitbreiding) mogelijk maken.

Het plan zal delen van twee vastgestelde landschapsatlasrelicten aanduiden als erfgoedlandschap.

Het plan geeft daarmee uitvoering aan:

- de richtinggevende en bindende bepalingen van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen over de afbakening van de gebieden van de natuurlijk en agrarische structuur.
- de beslissing van de Vlaamse Regering van 3 juni 2005 over de afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur in de regio Limburgse Kempen en Maasland en het operationeel uitvoeringsprogramma Limburgse Kempen en Maasland waarin de Vlaamse Regering de beleidsmatige prioriteiten voor het opstarten van de uitvoeringsacties bepaalde. Het plangebied ligt binnen de deelruimte 'Hoge Kempen'.
- de bepalingen van het onroerenderfgoeddecreet inzake de aanduiding van erfgoedlandschappen op basis van de vastgestelde landschapsatlas.

Het plan zal daarvoor de noodzakelijke bestemmingswijzigingen doorvoeren en legt de bestemmingen een stedenbouwkundige voorschriften vast op perceelsniveau. De bestemmingen van het ruimtelijk uitvoeringsplan zullen de bestemmingen van de geldende plannen van aanleg en ruimtelijke uitvoeringsplannen vervangen. Ruimtelijk samenhangende eenheden zullen als geheel opgenomen worden binnen een zelfde bestemmingszone met eenduidige stedenbouwkundige voorschriften. Op die manier zullen er voor deze samenhangende eenheden in de toekomst eenvormige bestemmingen en voorschriften gelden i.f.v. coherente bos- en natuurgebieden.

2.3 Reikwijdte en detailleringsgraad

Het plan zal bestemmingen vastleggen op perceelsniveau. De reikwijdte van het voorgenomen plan betreft dus maatregelen in de ruimtelijke ordening, in casu het wijzigen van de bestemming van gebieden die bijdragen tot de doelstelling.

3 Relatie met beleidsplannen en onderzoeken

3.1 Relatie met het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen

Het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan wordt opgemaakt in uitvoering van de richtinggevende en bindende bepalingen van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen.

3.1.1 De bindende bepalingen¹

Het Vlaams Gewest bakent de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur als volgt af in gewestplannen of gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen:

- 125.000 ha grote eenheden natuur of grote eenheden natuur in ontwikkeling (in overdruk) Daarvoor is een toename van 38.000 ha natuur- en reservaatgebied (t.o.v. 1994) tot een totaal van 150.000 ha natuur- en reservaatgebied nodig.
- 750.000 ha agrarisch gebied, ruimtelijk bestemd voor de beroepslandbouw.
- 10.000 ha bijkomend bosgebied of bosuitbreidingsgebied, tot een totaal van 53.000 ha bosgebied.
- 80.000 ha natuurverwevingsgebied (in overdruk) op niet groene bestemmingen.

3.1.2 Het richtinggevend gedeelte

Ruimtelijke visie op de ontwikkeling van Vlaanderen: 'Vlaanderen open en stedelijk'

Met de metafoor 'Vlaanderen, open en stedelijk' wil het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV) een trendbreuk realiseren met betrekking tot de ruimtelijke ontwikkeling. Deze trendbreuk beoogt de versterking van het buitengebied en het tegengaan van de versnippering door een optimaler gebruik en beheer van de stedelijke structuur.

Daarom wordt de ruimtelijk structurerende werking van het fysisch systeem als principe vooropgesteld. Het fysisch systeem is ruimtelijk structurerend voor de natuurlijke structuur (inclusief de bosstructuur), de agrarische structuur, de nederzettingsstructuur en het landschap. Ruimtelijk structurerend betekent dat de huidige, intrinsieke kenmerken van het bestaand fysisch systeem het richtinggevend kader zijn voor de ruimtelijke ontwikkeling van de structuurbepalende functies natuur, bos, landbouw en wonen en werken op het niveau van het buitengebied.

In Vlaanderen wordt de ruimtelijke structuur van het buitengebied vandaag bepaald door het samenhangend geheel (netwerk) van rivier- en beekvalleien, grote en aaneengesloten natuur- en boscomplexen, belangrijke landbouwgebieden, de nederzettingsstructuur, het landschap en de infrastructuur...

Inbedden van landbouw, natuur en bos in goed gestructureerde gehelen

Elk van de drie voor het buitengebied structuurbepalende functies – landbouw, natuur en bos – kan slechts op een duurzame wijze functioneren indien de gebieden die aan deze functie worden toegewezen, ingebed zijn in een goed gestructureerd geheel. Daarom wordt het buitengebiedbeleid gedifferentieerd naar een beleid voor de natuurlijke structuur, de agrarische structuur en de nederzettingsstructuur. De natuurlijke en de agrarische structuur kunnen elkaar in bepaalde gebieden (natuurverwevingsgebieden) overlappen.

Het afbakenen van de gebieden van de natuurlijke en de agrarische structuur in ruimtelijke uitvoeringsplannen moet daarom gelijktijdig en op gelijkwaardige basis gebeuren. De natuurlijke structuur kan in bepaalde gebieden ook overlappen met andere functies (recreatie, overige functies...).

¹ Besluit van de Vlaamse Regering van 23 september 1997 houdende de definitieve vaststelling van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, bekrachtigd bij het decreet van 17 december 1997 wat de bindende bepalingen betreft, en de besluiten van de Vlaamse Regering van 12 december 2003 en 17 december 2010 houdende de definitieve vaststelling van een herziening van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, bekrachtigd bij de decreten van 19 maart 2004 respectievelijk 25 februari 2011 wat de bindende bepalingen betreft.

3.1.3 Het planningsproces voor de afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur

Van 2004 tot 2009 werkte de Vlaamse overheid in overleg met gemeenten, provincies en belangengroepen een ruimtelijke visie uit op landbouw, natuur en bos, voor dertien buitengebiedregio's. De visie geeft op hoofdlijnen aan welke gebieden behouden blijven voor landbouw en waar er ruimte kan zijn voor natuurontwikkeling of bosuitbreiding. Ze vormt de basis voor de opmaak van gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen, die de bestemmingen op perceelsniveau vastleggen.

Voor elk van de dertien regio's heeft de Vlaamse Regering de visievormingsprocessen afgerond met een beslissing over het actieprogramma voor de op te maken ruimtelijke uitvoeringsplannen. Voor de landbouwgebieden waar de bestemming van het gewestplan zeker behouden kan blijven, besliste de regering om de bestaande agrarische bestemmingen te herbevestigen. Op die manier is midden 2009 ca. 538.000 hectare agrarisch gebied vastgelegd. De resultaten van deze overlegprocessen zijn consulteerbaar op www.vlaanderen.be/agnas.

Op 7 mei 2010 besliste de Vlaamse Regering over de verdere voortgang van het afbakeningsproces. Er is een coördinatieplatform opgericht met o.m. vertegenwoordigers van de verschillende beleidsvelden en de natuur- en landbouworganisaties. Dit platform volgt de uitvoering van de afbakening op. Het bekijkt voor welke gebieden gestart kan worden met de opmaak van ruimtelijke uitvoeringsplannen en bewaakt de gelijktijdige voortgang van de realisatie van de doelen voor landbouw, natuur én bos. De Vlaamse overheid stelde een administratieoverschrijdend team samen dat deze plannen voorbereidt en het vooroverleg met de betrokken lokale besturen en middenveldorganisaties organiseert. Het coördinatieplatform bepaalt sinds 2010 jaarlijks in een 'gebiedsgericht programma' voor welke concrete gebieden er een planningsproces opstart.

Het afbakeningsproces in de regio Limburgse Kempen en Maasland

Voor de buitengebiedregio Limburgse Kempen en Maasland werd het afbakeningsproces voor de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur opgestart in 2006.

Op 12 december 2008 keurde de Vlaamse Regering de beleidsmatige herbevestiging van de bestaande gewestplannen voor ca. 16.600 ha agrarisch gebied in de regio Limburgse Kempen en Maasland goed, volgens de werkwijze vastgelegd in de beslissing van 3 juni 2005. Daarnaast werd op basis van een inventarisatie en verwerking van alle adviezen die uitgebracht werden door de actoren over het eindvoorstel van gewenste ruimtelijke structuur en uitvoeringsprogramma een operationeel uitvoeringsprogramma opgesteld waarin de Vlaamse Regering de beleidsmatige prioriteiten voor het opstarten van de uitvoeringsacties bepaalde.

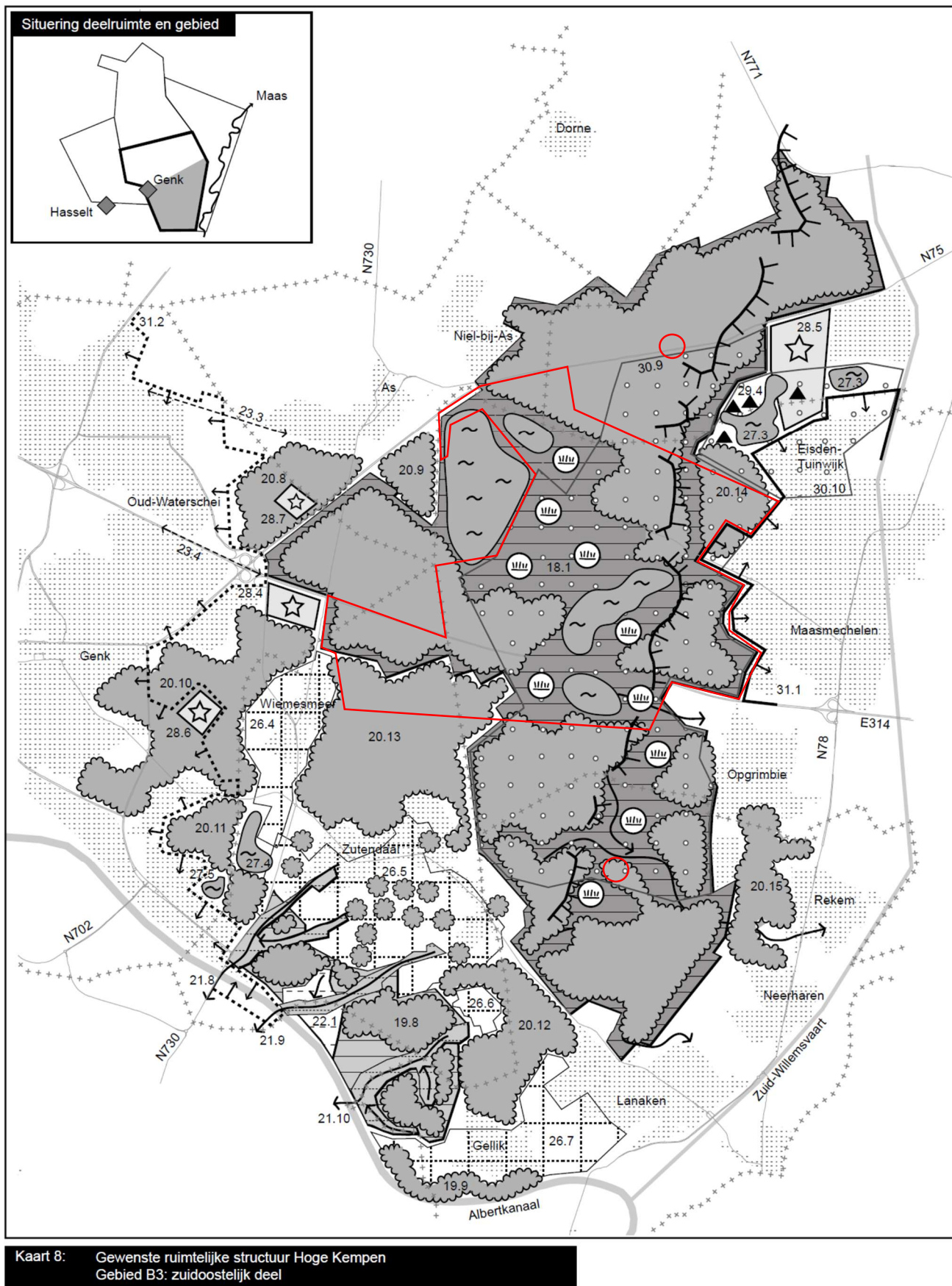
Het plangebied ligt binnen de deelruimte 'Hoge Kempen'. De Hoge Kempen, gelegen op het hoogste deel van het Kempens Plateau, omvat de twee grote natuur- en boscomplexen Park Midden-Limburg en Park Hoge Kempen met tussenliggend stedelijk gebied van Genk en het open ruimte gebied van de Bosbeekvallei. Omvangrijke bos- en natuurgebieden en de steilrand van het Kempens Plateau vormen de grens van deze deelruimte.

De bos- en heidecomplexen met aansluitende waardevolle beekvalleien van de Hoge Kempen behoren tot de grootste aaneengesloten natuurgebieden van Vlaanderen. In de ruimtelijke visie is opgenomen dat het aaneengesloten karakter moet worden behouden en versterkt door verdere versnippering tegen te gaan, intensieve functies binnen deze gebieden af te bouwen en waardevolle bos- en natuurgebieden in te bedden binnen samenhangende gehelen. Onderlinge natuurverbindingen en unieke hydrologische relaties worden behouden, hersteld en ontwikkeld. Toerisme is een belangrijke nevenfunctie die binnen het ecologische en landschappelijke kader verder kan worden ontwikkeld.

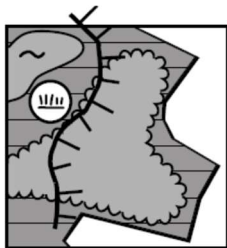
De gewenste ruimtelijke structuur voor de deelruimte Hoge Kempen is opgebouwd uit een aantal ruimtelijke concepten. Deze ruimtelijke concepten vormen de legende eenheden bij de bijbehorende structuurschetsen. De nummering van gebieden per ruimtelijk concept verwijst naar de nummers op de structuurschetsen.

De voor het ruimtelijk uitvoeringsplan relevante ruimtelijke concepten en visie-elementen worden hieronder aangegeven.

Figuur 3-1. Uitsnede gewenste ruimtelijke structuur regio Limburgse Kempen en Maasland

Nationaal Park Hoge Kempen en aangrenzende bos- en natuurcomplexen verder ontwikkelen als groot, aaneengesloten natuur- en landschapscomplex

Het Nationaal Park Hoge Kempen koppelt de bescherming en herstel van grote bos- en heidegebieden aan de economische ontwikkeling van de streek als toeristische bestemming.

Binnen de perimeter van het Nationaal Park staat herstel en ontwikkeling van een groot, aaneengesloten natuurgebied met bossen, samenhangende heidecomplexen, vennen, ingesneden valleisystemen (Asbeek, Ziepbeek, Kikbeek) en natuurlijk heringerichte zand- en grindgroeven met open waterpartijen, natuur heide en moeraszones centraal. Voor een aantal zeer waardevolle boscomplexen (Dilserbos, Platte Lindenberg) grenzend aan het Nationaal Park staat eveneens behoud en ontwikkeling van de natuurfunctie voorop. Lokaal heideherstel en/of ontwikkeling van een meer natuurlijk loofbos is hier gewenst. Het geheel van gebieden maakt onderdeel uit van het Vlaams Ecologisch Netwerk.

De werking van dit gebied als belangrijk infiltratie- en brongebied voor verschillende waardevolle beek- en kwelssystemen wordt behouden en waar mogelijk hersteld.

De steilrand van het Kempens Plateau is een te behouden structuurbepalende reliëfcomponent. Langs de voet komen waardevolle aaneengesloten kwelzones met natte heide, veenbossen en laagveen voor. De natuurlijke hydrologie in deze zones dient behouden te blijven.

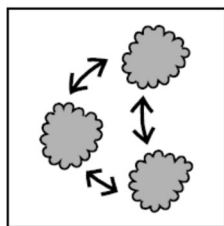
Voor enclaves met intensief landgebruik (ontginningen, industrieterreinen, crosscircuits, intensieve landbouw) wordt op lange termijn gestreefd naar een uitdoving van deze functies en herstel van natuurlijke biotopen.

Een aantal recreatieve poorten aan de rand van het Nationaal Park staat in voor de opvang van recreanten en dient als vertrekpunt voor een goed uitgebouwde infrastructuur voor zachte vormen van recreatie, afgestemd op de hoge ecologische waarden in het Nationaal Park.

Het deelconcept is van toepassing op volgende gebieden:

18.1 Nationaal Park Hoge Kempen en aangrenzende noordelijke boscomplexen (Dilserbos, Platte Lindenberg)

Behouden en versterken van samenhangende boscomplexen

Rondom en in aansluiting op de omvangrijke en ecologisch zeer waardevolle bossen natuurcomplexen liggen tal van boscomplexen met een lagere natuurwaarde. Een deel van deze bossen wordt opgenomen in natuurverwevingsgebied. Gebiedsgericht en in afweging met andere bosfuncties kunnen op bepaalde functies (natuur, landschap, cultuurhistorie, bosbouw, recreatie, ...) accenten worden gelegd.

Landschapsecologische relaties tussen deze bossen en de aangrenzende omvangrijke en ecologisch zeer waardevolle bos- en natuurcomplexen worden behouden en versterkt. Een kwalitatieve versterking, gericht op een meer gevarieerde bosstructuur, is gewenst.

(...)

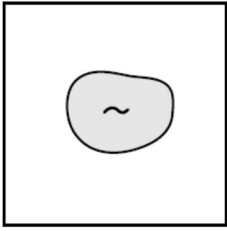
De bossen rondom het Nationaal Park Hoge Kempen kunnen een rol vervullen in de spreiding van de recreatiedruk en als buffer voor de zeer waardevolle natuurcomplexen binnen het park.

Het deelconcept is van toepassing op volgende gebieden:

20.13 Militair domein van Zutendaal

20.14 Onder de Berg

Behoud (en ontwikkeling) van open water met ecologische en/of recreatieve waarde

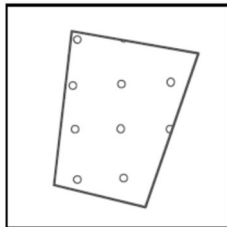
De diverse zand- en grindgroeven die zijn gelegen binnen structuurbepalende natuur- en boscomplexen worden na ontginning natuurlijk heringericht met open waterpartijen, natuur, heide en moeraszones.

(...)

Het deelconcept is van toepassing op volgende gebieden:

27.2 Zand- en grindgroeves binnen het Nationaal Park Hoge Kempen (gebied 18.1)

Vrijwaren en versterken van waardevolle landschappen en erfgoedwaarden

De grote bos- en heidecomplexen bezitten door het gevarieerde reliëf, de opeenvolging van gradiënten en afwisseling van open heide en gesloten boscomplexen met geleidelijke overgangen, een grote landschappelijke waarde.

(...)

Het ruimtelijk beleid ondersteunt het behoud en herstel van deze waarden in hun onderlinge samenhang.

Het deelconcept is van toepassing op volgende gebieden:

30.9 Lanklaarderbos – Mechelse Bos – Mechelse Heide – Molenberg

30.10 Mijnsite Eisden

Relevante elementen uit de acties uit het operationeel uitvoeringsprogramma Limburgse Kempen en Maasland:

- Actie 32. Land- en tuinbouwgebieden Nielerhei, Dornerheide en Driepaalhoeve omgeven met de uitlopers van het Park Hoge Kempen (Schootshei, Dilserbos, Platte Lindenberg). Opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor:
 - [...]
 - Het behouden en versterken van de zeer waardevolle boscomplexen Dilserbos, Platte Lindenberg (onderdeel van 18.1) en op te nemen binnen het Vlaams Ecologisch Netwerk. In dit deel van het gebied Nationaal Park Hoge Kempen (18.1) wordt voorzien in de mogelijkheid voor bosuitbreiding (richtcijfer 20 ha).
- Actie 33. Nationaal Park Hoge Kempen en aangrenzende samenhangende bosgebieden Oleinderheide, Militair domein van Zutendaal, Onder de Berg, Keestrobos en beekvalleien van Zutendaalbeek, Roelerbeek-Munsterbeek en omgeving (Asselberg, Grote Heide, Hoefvaart). Opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor:
 - Het herstellen en ontwikkelen van een groot aaneengesloten Nationaal Park Hoge Kempen (18.1) in relatie met de economische ontwikkeling van de streek als toeristische bestemming. Dit houdt onder meer in het behoud en herstel van het gebied als belangrijk infiltratie- en brongebied voor verschillende waardevolle beek- en kwelsystemen, het behoud en herstel van de natuurlijke hydrologie van kwetsbare kwelzones aan de voet van de oostelijke steilrand, de uitwerking van een aantal recreatieve poorten aan de rand van het gebied, het behoud van de steilrand als structuurbepalende reliëfcomponent en de uitdoving op langere termijn van de enclaves van intensief landgebruik (ontginningen, industrieterreinen, crosscircuits, intensieve landbouw) en het herstel van de natuurlijke biotopen. Het geheel zal deel uitmaken van het Vlaams Ecologisch Netwerk.
 - Het behouden en kwalitatief versterken van de samenhangende bosgebieden Oleinderheide (20.9), de Grote Kiewitheide (20.12), Militair domein van Zutendaal (20.13), Onder de Berg (20.14), Keestrobos (20.15) aan de randen van het Nationaal Park Hoge Kempen als buffer naar de zeer waardevolle natuurcomplexen binnen het Nationaal Park Hoge Kempen en voor de opvang en spreiding van de recreatiedruk. Hierbij staat het behoud en de versterking van de landschapsecologische relaties tussen deze gebieden en het Nationaal Park Hoge Kempen voorop.
 - Het behoud en het herstel van landschappelijke waardevolle overgangen en verbindingen (o.m. door middel van KLE's) in de kleinschalige open ruimte gebieden die de overgang vormen tussen het Nationaal Park Hoge Kempen (18.1), het aangrenzend samenhangende boscomplex Grote Kiewitheide (30.12), het Militair domein Zutendaal (20.13), de kernen van Zutendaal (26.5), Roelen

- (26.6) en Gellik (26.7) en de ecologisch waardevolle gebieden en beekvalleien. In dit deel van het NPHK wordt voorzien in de mogelijkheid voor bosuitbreiding (richtcijfer 45 ha)
- [...]

3.2 Relatie met de Strategische visie Beleidsplan Ruimte Vlaanderen

De Vlaamse Regering keurde op 20 juli 2018 de strategische visie van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV) goed. De strategische visie omvat een toekomstbeeld en een overzicht van beleidsopties op lange termijn, met name de strategische doelstellingen. De Vlaamse Regering heeft hiermee een beleidslijn uitgezet die een vernieuwde filosofie en aanpak in het ruimtelijke beleid wil inzetten. De strategische visie van het BRV heeft niet het statuut van een ontwerp van ruimtelijk beleidsplan, omdat er nog geen ontwerp-beleidskaders zijn goedgekeurd.

De strategische visie van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen zet in op een samenhangende en evenwichtige ontwikkeling van woongelegenheden, werkplekken en voorzieningen door ze zoveel mogelijk te koppelen aan collectieve vervoersstromen, aan fietsinfrastructuur en bestaande concentraties van voorzieningen. Dat gebeurt maximaal door het ruimtelijk rendement te verhogen en kernen te versterken. Samenhangende ontwikkeling heeft als doel de multimodale toegankelijkheid en nabijheid van werkplekken en voorzieningen te bevorderen en zo de ruimtelijke voorwaarden te scheppen voor mobiliteitsbeheersing en basisbereikbaarheid, emissiereductie en het verminderen van geluidsoverlast, klimaatadaptatie, en logistieke en energie-efficiëntie. Het Vlaamse ruimtelijk beleid streeft ook naar een beperking van het ruimtebeslag. Dit kan door, waar mogelijk, het wegnemen van de bestaande verharding, een beperking van de ruimte inname, de optimalisering en het hergebruik van het bestaande ruimtebeslag en het compenseren van verharding door wegnemen van verharding op andere locaties.

Volgens de strategische visie beschikt Vlaanderen in 2050 over een robuuste en waar mogelijk multifunctioneel ingerichte open ruimte. De strategische openruimtevoorraden zijn bewaard. De ruimte biedt zo noodzakelijke maatschappelijke diensten zoals voedsel, (drink)water, klimaatregulering, schone lucht, biodiversiteit, energie, zachte recreatie, grondstoffen en landschapsbeleving. Door in te zetten op herontwikkeling van bestaande wijken en dorpen, is de druk op de open ruimte verdwenen. Het ritme van verharding is stelselmatig teruggebracht en de versnippering is actief teruggedrongen. Het landelijk gebied kenmerkt zich door grote aaneengesloten open ruimten waarin een netwerk van sterke dorpskernen functioneert als drager voor voorzieningen en ondernemerschap. Essentiële openruimtefuncties hebben toekomstperspectief. Er is duidelijkheid voor de gedifferentieerde bebouwingmogelijkheden en ontwikkelingsmogelijkheden voor niet-agrarische functies in de gebieden van de agrarische structuur.

De verhardingsgraad in de bestemmingen landbouw, natuur en bos is tegen 2050 minstens met 1/5 teruggedrongen ten opzichte van 2015. De totale bestemde oppervlakte voor de open ruimte bestemmingen zal in 2050 ca. 72,5% van de oppervlakte van Vlaanderen bedragen. Daarnaast wordt een beleid gevoerd zodat het aandeel landbouwgebied dat niet door de professionele landbouw wordt gebruikt in 2050 is afgenomen ten opzichte van 2015, en zodat in 2050 in de Speciale Beschermingszones alle maatregelen zijn genomen en ingrepen zijn uitgevoerd zodat de gunstige staat van instandhouding is bereikt en waarbij rekening is gehouden met socio-economische factoren. Er geldt een strikt kader voor het hergebruik van voormalige landbouwbedrijfsgebouwen of andere bestaande zonevreemde bebouwing en voor nieuwe zonevreemde ontwikkelingen in de open ruimte.

3.3 Relatie met andere planningsprocessen of beslissingen waar het plan uitvoering aan geeft

3.3.1 Europese natuurdoelen Natura 2000-netwerk

Algemene situering

De Europese Commissie verklaarde de habitatrichtlijngebieden op 7 december 2004 van “communautair belang”. De Habitatrichtlijn stelt dat de lidstaat vervolgens verplicht is om binnen de zes jaar over te gaan tot de “aanwijzing” van deze gebieden als speciale beschermingszone (SBZ), vergezeld van “prioriteiten”. De Vlaamse Overheid diende dus vóór eind 2010 alle in Vlaanderen vastgestelde habitatrichtlijngebieden definitief aan te wijzen en prioriteiten vast te stellen voor het in een gunstige staat houden of brengen van de Europees te beschermen habitats en soorten. De Vogelrichtlijngebieden zijn reeds formele speciale beschermingszones (SBZ-V).

Op 3 april 2009 keurde de Vlaamse Regering het besluit met de procedure voor deze aanwijzing van speciale beschermingszones en de vaststelling van instandhoudingsdoelstellingen definitief goed. Op 23 juli 2010 heeft de

Vlaamse Regering algemene doelen voor heel Vlaanderen vastgelegd: de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen of G-IHD. De G-IHD zijn verfijnd per speciale beschermingszone onder de vorm van specifieke instandhoudingsdoelstellingen (S-IHD).

Via de opmaak van instandhoudingsdoelstellingen geeft de Vlaamse Overheid invulling aan de verplichting tot definitieve aanwijzing van de speciale beschermingszones en de vaststelling van de instandhoudingsdoelstellingen. De lidstaten zijn er vervolgens toe verplicht de nodige maatregelen te nemen om deze instandhoudingsdoelstellingen te realiseren. Deze plicht gaat zowel over het nemen van positieve beschermingsmaatregelen zowel als tot het nemen van maatregelen die verslechtering of verstoring tegengaan. Deze instandhoudingsmaatregelen “behelzen zo nodig passende, specifieke of van ruimtelijke ordeningsplannen deel uitmakende beheersplannen en passende, wettelijke, bestuursrechtelijke of op een overeenkomst berustende maatregelen”. Bij het nemen van die maatregelen dient rekening gehouden te worden met “de vereisten op economisch, sociaal en cultureel vlak en met de regionale en lokale bijzonderheden”.

Naast de opmaak van instandhoudingsdoelstellingen en het treffen van geschikte instandhoudingsmaatregelen moet er ook omzichtig omgegaan worden bij het beoordelen en toestaan van projecten, plannen of programma's in of in de omgeving van speciale beschermingszones die effecten kunnen hebben op deze gebieden.

Gebiedsspecifieke situering

Grote delen van de Hoge Kempen zijn aangeduid als een Europese speciale beschermingszone. Het gaat om het habitatrictlijngebied “BE2200035 Mechelse Heide en de Vallei van de Ziepbeek” en het gelijknamige vogelrichtlijngebied “BE2200727 Mechelse Heide en de Vallei van de Ziepbeek”.

Het gebied bestaat uit een verzameling natuur- en bosreservaten en domeinbossen, zoals: Platte Ledeberg, Lanklaerderbos-Saenhoeve, Mechelse Heide, Kikbeekbron, Ziepbeekvallei, Neerharerheide en Pietersheimbos. Door variatie aan bossen, droge en natte heiden, vennen, vennen en andere waterpartijen is de dieren- en plantenrijkdom er heel hoog. Het landschap van het Nationaal Park Hoge Kempen wordt gedomineerd door uitgestrekte heidevelden, omgeven door dichte dennenbossen.

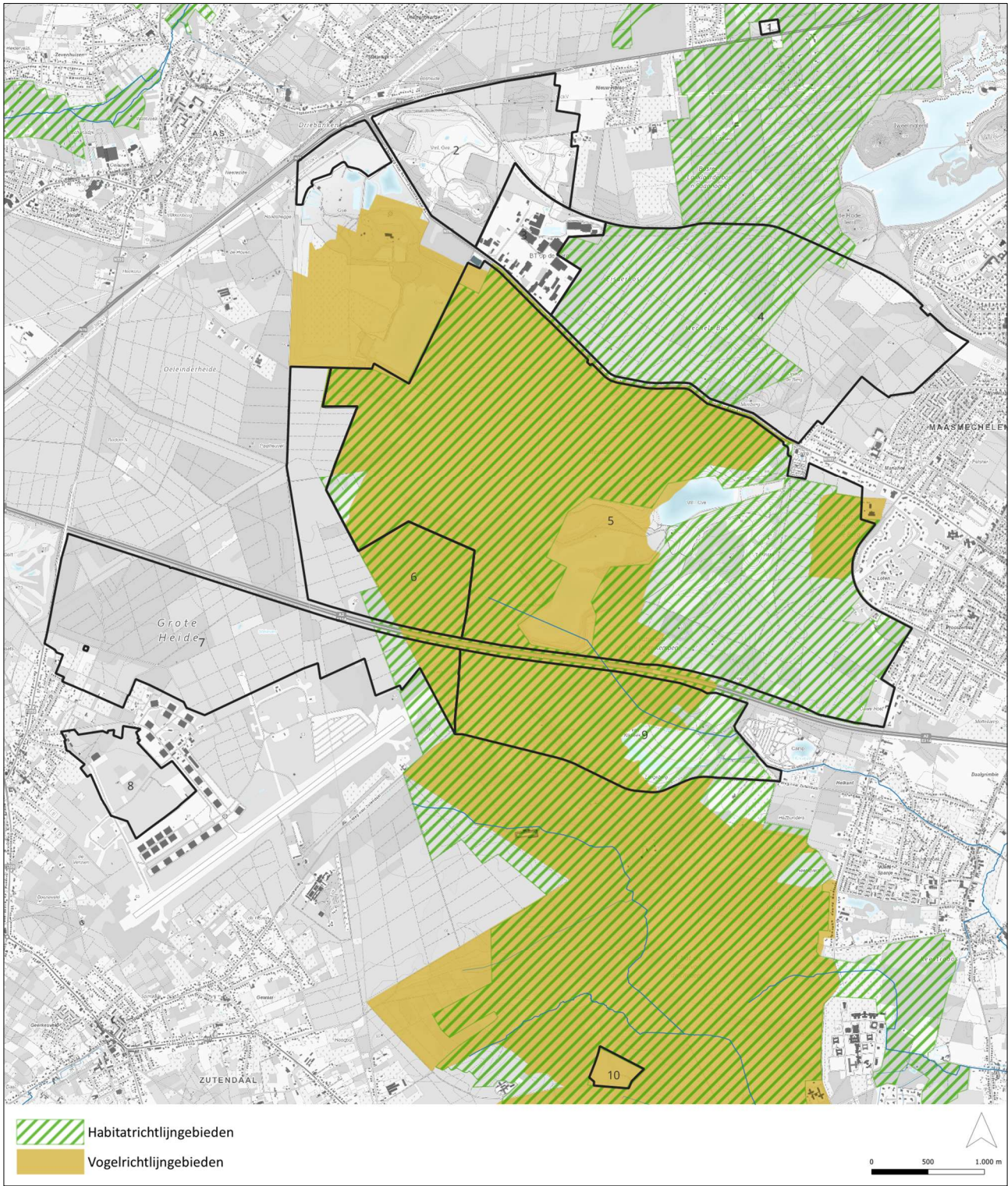
De definitieve goedkeuring van de instandhoudingsdoelen en prioritaire inspanningen voor dit habitatrictlijngebied gebeurde op 23 april 2014, waarna de besluiten op 15 oktober werden gepubliceerd in het Belgisch staatsblad.

Er werden voor de speciale beschermingszone “BE2200035” prioritaire inspanningen geformuleerd die noodzakelijk zijn voor het bereiken van de doelen:

- PI1: creatie groot aaneengesloten heideareaal
- PI2: verbetering van de kwaliteit van vennen en maximaliseren droog-nat gradiënten
- PI3: omvorming van naaldbossen en voorzien van structuurrijke bosranden
- PI4: herstel soortenrijke graslanden en natuurakkers
- PI5: herstel en uitbreiding van broekbossen
- PI6: behoud en herstel Kempense bronbeken
- PI7: afstemming van recreatie op ecologische waarden
- PI8: afstemmen ontginning en natuurontwikkeling
- PI9: maken van afspraken over de lokale invulling van de Programmatorische Aanpak Stikstof (PAS)

Voor elke inspanning werden ook meerdere acties geformuleerd.

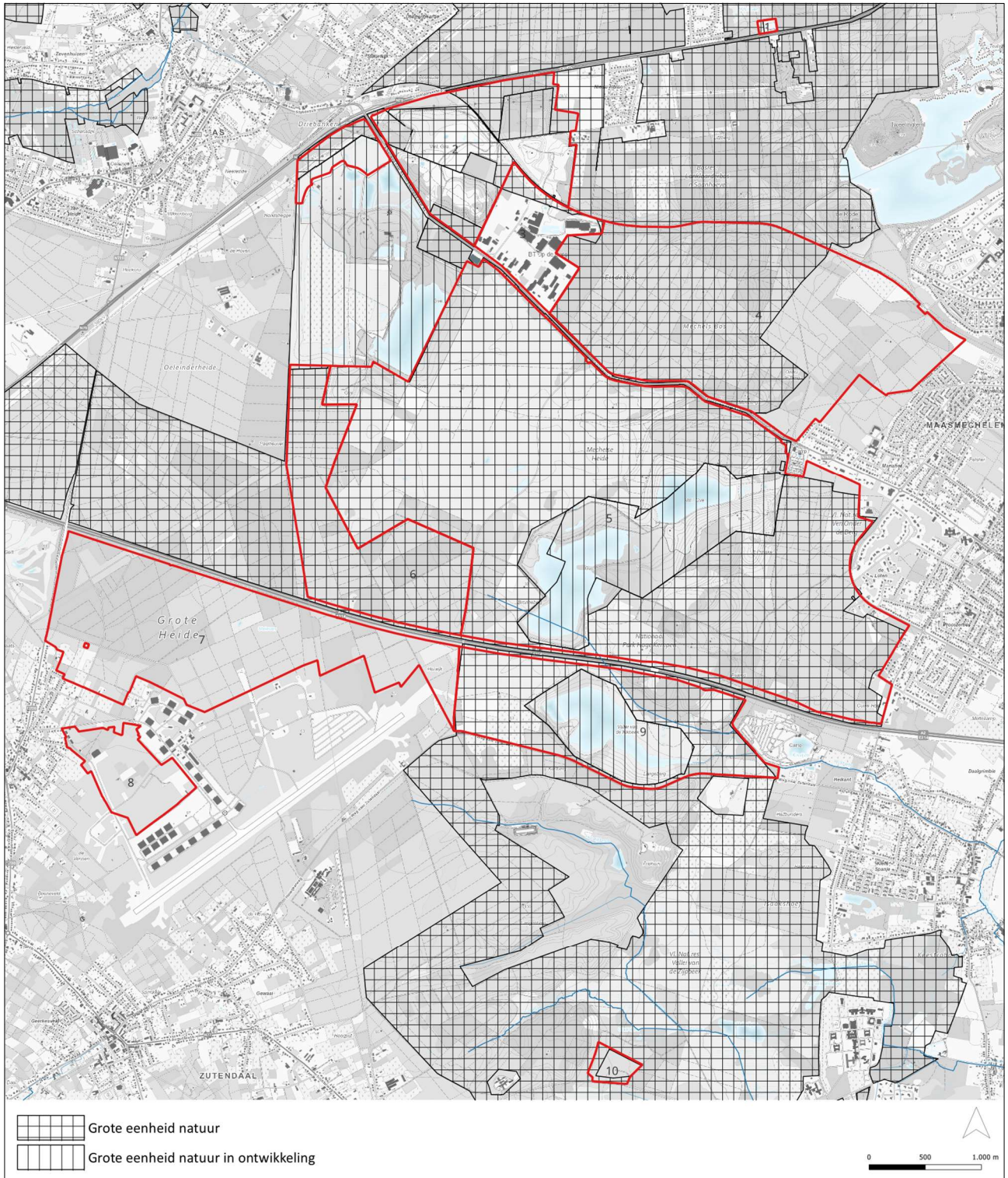
Figuur 3-2. Natura 2000-gebieden

3.3.2 Vlaams Ecologisch Network

De Vlaamse Regering bakende in 2003 een eerste deel van het Vlaams Ecologisch Network af en legde via het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Berggrindontginning Kempens Plateau' ² in 2005 een aantal gebieden vast als onderdeel van het Vlaams Ecologisch Network. Grote delen van het plangebied zijn dus reeds opgenomen als grote eenheid natuur (GEN) of aangeduid als grote eenheid natuur in ontwikkeling (GENO) voor wat betreft een aantal ontginningsgebieden met nabestemming natuur.

Figuur 3-3. Vlaams Ecologisch Network (VEN)

² <https://dsi.omgeving.vlaanderen.be/fiche-detail/5fb02072-0ba1-4c76-99fb-c53b22d787d9>

3.3.3 Natuurrichtplan Hoge Kempen

In 2008 is het Natuurrichtplan voor de VEN-gebieden, Speciale beschermingszones, groen-, park- en bosgebieden in de “Hoge Kempen” opgesteld door het Agentschap voor Natuur en Bos. Het betreft een plan voor heel de Hoge Kempen, voor een gebied dat dus groter is dan het huidige Nationaal Park. Voor een aantal van de enclaves is een natuurdoelstelling geformuleerd: Reihaag, Duivelsberg en Molenberg. Voor de gebieden Mosselhuis De Berg, industrieterrein op de Berg en militair domein Zutendaal doet het natuurrichtplan geen expliciete uitspraken. In dat geval kan de gewenste natuurontwikkeling afgeleid worden uit die van de aangrenzende gebieden.

Volgend op dit richtplan werden binnen de Natura 2000-gebieden de doelstellingen verder verfijnd voor de voorkomende habitats en soorten (zie de vastgestelde instandhoudingsdoelstellingen en prioriteiten van de speciale beschermingszone ‘Mechelse heide en vallei van de Ziepbeek’ met codes BE2200035 en BE2200727).

Centraal in het gebied moet een groot aaneengesloten heideareaal behouden blijven en gerealiseerd worden. De oppervlakte droge heide moet vergroot worden door verboste heide open te kappen en boomrijke heide te realiseren via het dunnen van bosranden én de grote heide-entiteiten opnieuw met elkaar te verbinden. Doelsoorten zijn grauwe klauwier, gladde slang maar ook andere habitattypische soorten zoals klapekster, veldleeuwerik, geelgors, kommavinder, veldparelmoervlinder, kleine parelmoervlinder, heivlinder, heideblauwtje, veldkrekkel, jeneverbes en veel andere.

3.3.4 Nationaal Park Hoge Kempen

De Hoge Kempen is met zijn natuur- en bosgebied van meer dan 10.000 ha, één van de grote landschappelijke eenheden binnen de provincie Limburg. In de kern van dit groene gebied bevindt zich een aaneengesloten gebied van 6.000 ha dat sinds 2006 ontwikkeld en beheerd wordt als het Nationaal Park Hoge Kempen (NPHK).

Grote delen van het NPHK zijn onderdeel van het Europese Natura-2000-netwerk, met zowel Vogel- als Habitatrichtlijngebieden. In die hoedanigheid zijn ook grote delen van het NPHK opgenomen in de eerste fase van het Vlaams Ecologisch Netwerk. Deze speciale beschermingszones volgens de Vogel- en Habitatrichtlijn, vormden een belangrijk afwegingscriterium in de vastlegging van de perimeter van het Nationaal Park Hoge Kempen (NPHK) om zo een bijdrage te leveren aan de uitvoering van de beide Europese richtlijnen. Grote delen van het Nationaal Park hebben een groene bestemming op de gewestplannen of ruimtelijke uitvoeringsplannen. Het Nationaal Park als natuurgebied wordt grotendeels beheerd door het Agentschap voor Natuur en Bos. Het Nationaal Park project wordt gecoördineerd door een projectbureau dat onderdeel is van het Regionaal Landschap Kempen en Maasland (RLKM).

In 2000 gaf de Vlaamse Regering de opdracht aan het Regionaal Landschap Kempen en Maasland om in overleg met de betrokken administraties, de provincie en gemeenten een masterplan op te maken. In het “Masterplan Nationaal Park Hoge Kempen” (2002), werd samen met het Vlaams Gewest, de Provincie Limburg en de zes direct betrokken gemeenten, een blauwdruk opgemaakt voor een ambitieus behoud, herstel en ontwikkeling van kwaliteitsvolle open ruimte. Dit liet toe een geïntegreerd beleid te voeren met veel oog voor innovatie op het vlak van bezoekersopvang, verknoping van natuurbehoud met lokale economie, natuurgericht toerisme, recreatief medegebruik, gebiedsbranding... Het masterplan voorzag in 2002 dat er gewerkt zou worden aan het herbestemmen en uitdoven van een hele reeks enclaves in het nationaal park. Verschillende initiatieven zijn daarvoor reeds genomen. Op basis van dit masterplan ging de Vlaamse Regering op 19 juli 2002 over tot de oprichting van het nationaal park. Op 23 maart 2006 vond de officiële opening van het park plaats.

Naar aanleiding van de tiende verjaardag van het Nationaal Park Hoge Kempen in 2016 daagde de Vlaamse overheid de regio uit om het Nationaal Park twee keer zo groot, zo mooi en zo sterk te maken. De visie voor een dubbel zo groot Nationaal Park werd uitgewerkt in het masterplan 20-40 voor het Nationaal Park Hoge Kempen. Dit masterplan bevat bovenop de bestaande ambities van het masterplan dd. 2002 ook nieuwe ambities en doelstellingen voor een verdubbeling van het NPHK. Naast enclaves werden ook anomalieën aangeduid. Dit zijn gebieden waarvan het gebruik in lijn is met het Nationaal Park Hoge Kempen, de juridisch planologische bestemming is dat niet.

Als onderdeel van het operationeel plan voor de uitvoering van het Masterplan 20-40 wordt gewerkt aan het wegwerken van een reeks enclaves binnen de perimeter van het nationaal park.

Het gaat om volgende enclaves:

1. Ontginningsgebied Groeve Mechelse Heide
2. Industriegebied Op de Berg
3. Ontginningsgebied Groeve ALGRI-Bormans
4. Ontginningsgebied Witzandgroeve Berg-zuid
5. Recreatiegebied rallycrosscircuit Duivelsberg
6. Gebied voor gemeenschapsvoorzieningen Asielcentrum Ter Dennen
7. Recreatiegebied Weekendverblijven Opglabbeek

8. Recreatiegebied Weekendverblijven Gruitroderbos
9. Ontginningsgebied Neerglabbeek-Solterheide
10. Landbouwenclave Driebeukenbos
11. Recreatiegebied Restaurant/Mosselhuis De Berg

Als onderdeel van het operationeel plan voor de uitvoering van het Masterplan 20-40 wordt gewerkt aan het wegwerken van een reeks anomalieën binnen de perimeter van het nationaal park.

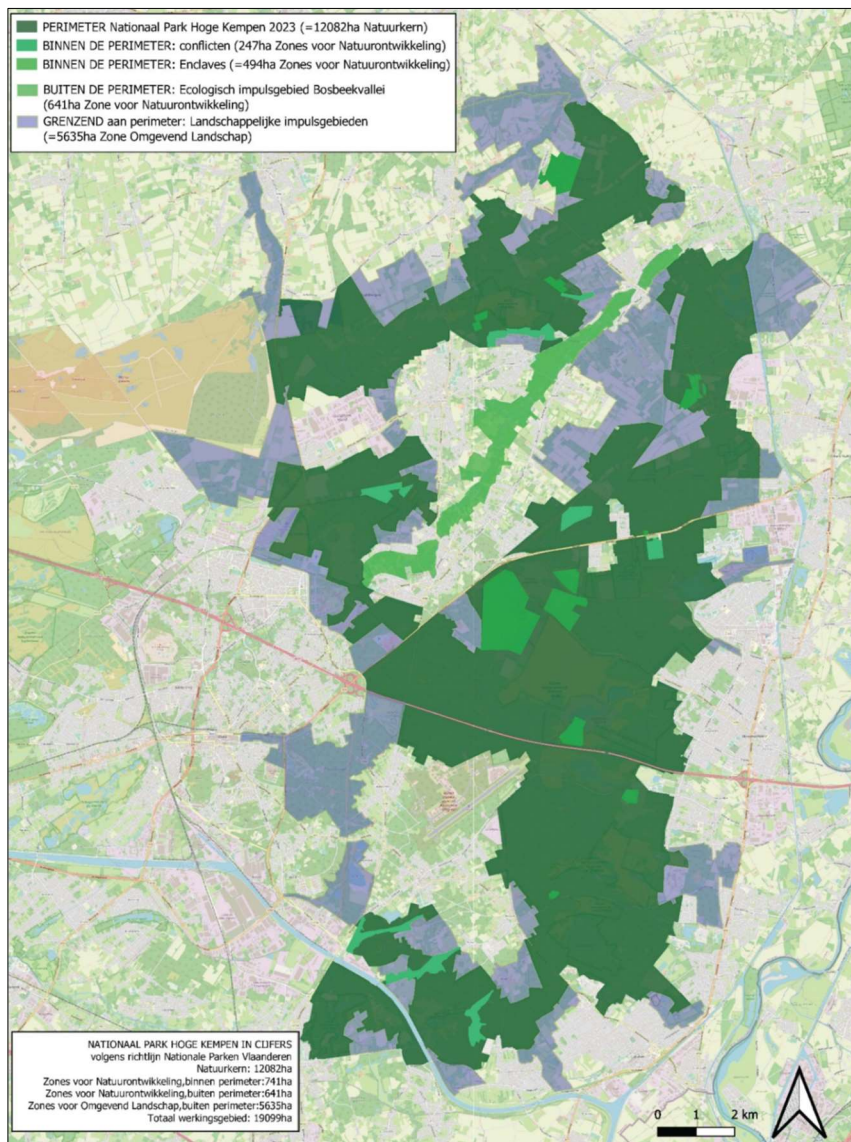
Het gaat om volgende anomalieën:

1. Reihaag
2. Witzandgroeve Berg Noord
3. Kikbeekbron
4. Vml. Kinderdorp Molenberg
5. Bosgebieden Militair Domein Zutendaal
6. Mechelse Heide Zuid
7. Oude Grindgroeve LKW
8. Groeve Mechelse Heide Noord
9. Bufferzone (grenzend aan Kolenspoor)
10. Reservegebied recreatie Waterschei
11. Habitatrichtlijngebied 'Opglabbekerzavel'
12. Vml. Groeve Solterheide
13. Vml. Landbouwgebied 'Driebeukenbos'
14. Vml. Landbouwgebied 'Dornerheide'

Een aantal van deze enclaves en anomalieën zullen worden opgenomen in voorliggend ruimtelijk uitvoeringsplan (zie verder). Andere gebieden, die in het masterplan 2020-2040 staan aangeduid als 'weg te werken' kunnen deel uitmaken van een volgende planningsinitiatieven en zijn voorwerp van volgende beleidsbeslissingen. Daarvoor is geen concrete timing vastgelegd. Niettegenstaande het masterplan op zich geen formeel-juridisch beleidsdocument is een beleidsmatig relevant plan. De voorgestelde acties uit het masterplan dragen immers bij aan de realisatie van de gewenste natuurlijke structuur op Vlaams niveau zoals uitgewerkt in uitvoering van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen en de ruimtelijke visie voor de afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur voor de regio Limburgse Kempen en Maasland.

Op 13 oktober 2023 besliste de Vlaamse Regering om, conform het decreet van 9 juni 2023 over de Vlaamse parken en de algemene landschapszorg, de Hoge Kempen formeel als nationaal park te erkennen. Naar aanleiding van deze formele erkenningsprocedure werd een addendum bij het masterplan 20-40 gevoegd om de bestaande werking te aligneren met de criteria uit het nieuwe decreet.

Figuur 3-4. Bijgestelde perimeter werkingsgebied Nationaal Park Hoge Kempen (2023)

3.3.5 Vastgestelde landschapsatlas en onroerenderfgoedrichtplannen

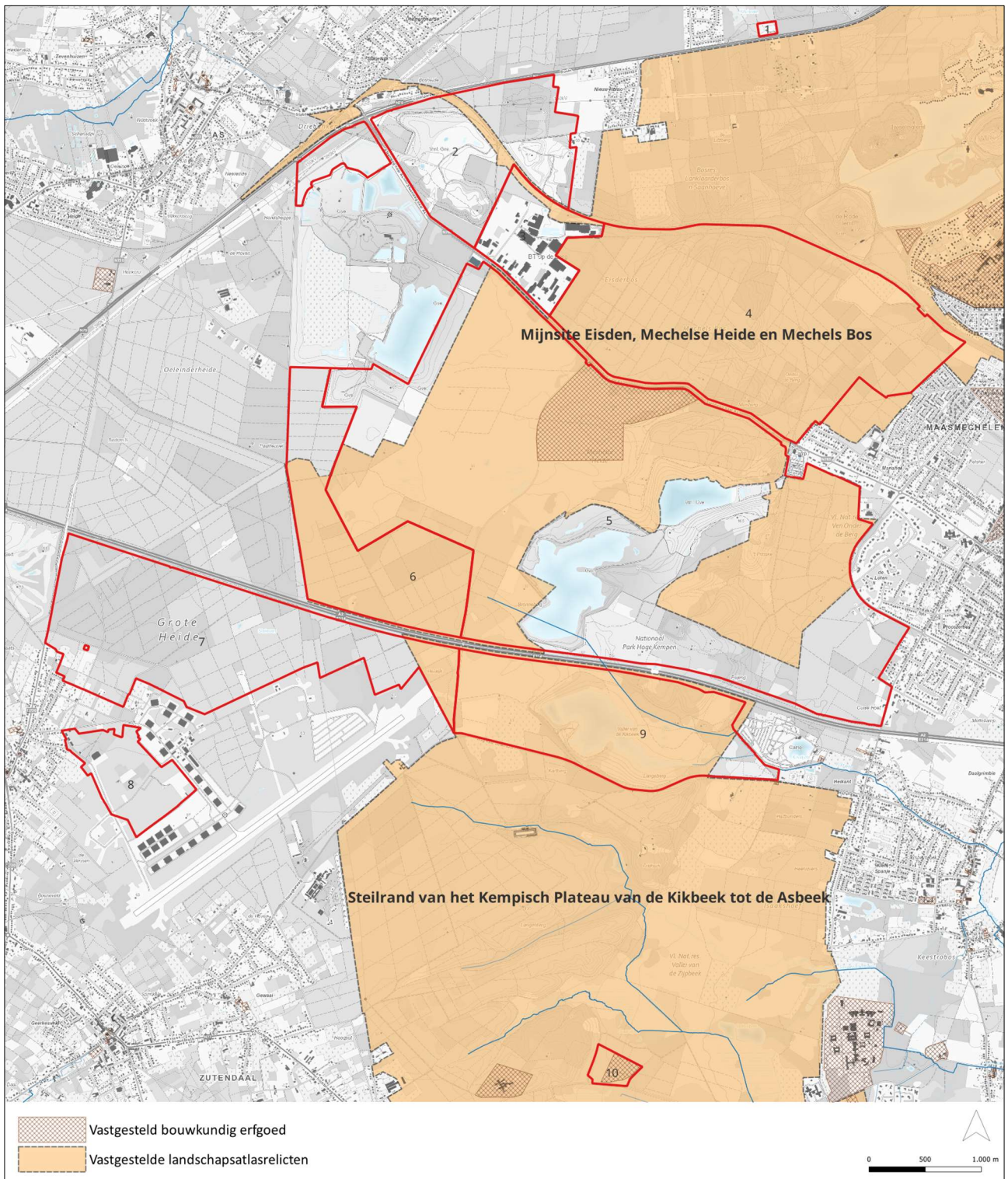
In de Hoge Kempen zijn twee ankerplaatsen definitief aangeduid. De waarden en de typische landschapskenmerken zijn omschreven in het ministerieel besluiten tot definitieve aanduiding van de ankerplaatsen:

- Mijnsite Eisden, Mechelse Heide en Mechels Bos (MB 12 februari 2014)
- Steilrand van het Kempisch Plateau van de Kikbeek tot de Asbeek (MB 12 februari 2014)

Deze aangeduide ankerplaatsen zijn volgens artikel 12.3.15 van het Onroerenderfgoeddecreet te beschouwen als een vaststelling van de 'landschapsatlas' en als 'onroerenderfgoedrichtplan' in de zin van dat decreet. De onroerenderfgoedrichtplannen zijn krachtens artikel 7.3.4 van het Onroerenderfgoeddecreet de sectorale voorstellen voor inrichtingsplannen en ruimtelijke uitvoeringsplannen.

Delen van deze vastgestelde landschapsatlasrelicten zullen in het ruimtelijk uitvoeringsplan opgenomen worden met de overdruk 'erfgoedlandschap' in de zin van artikel 6.5.1 van het Onroerenderfgoeddecreet.

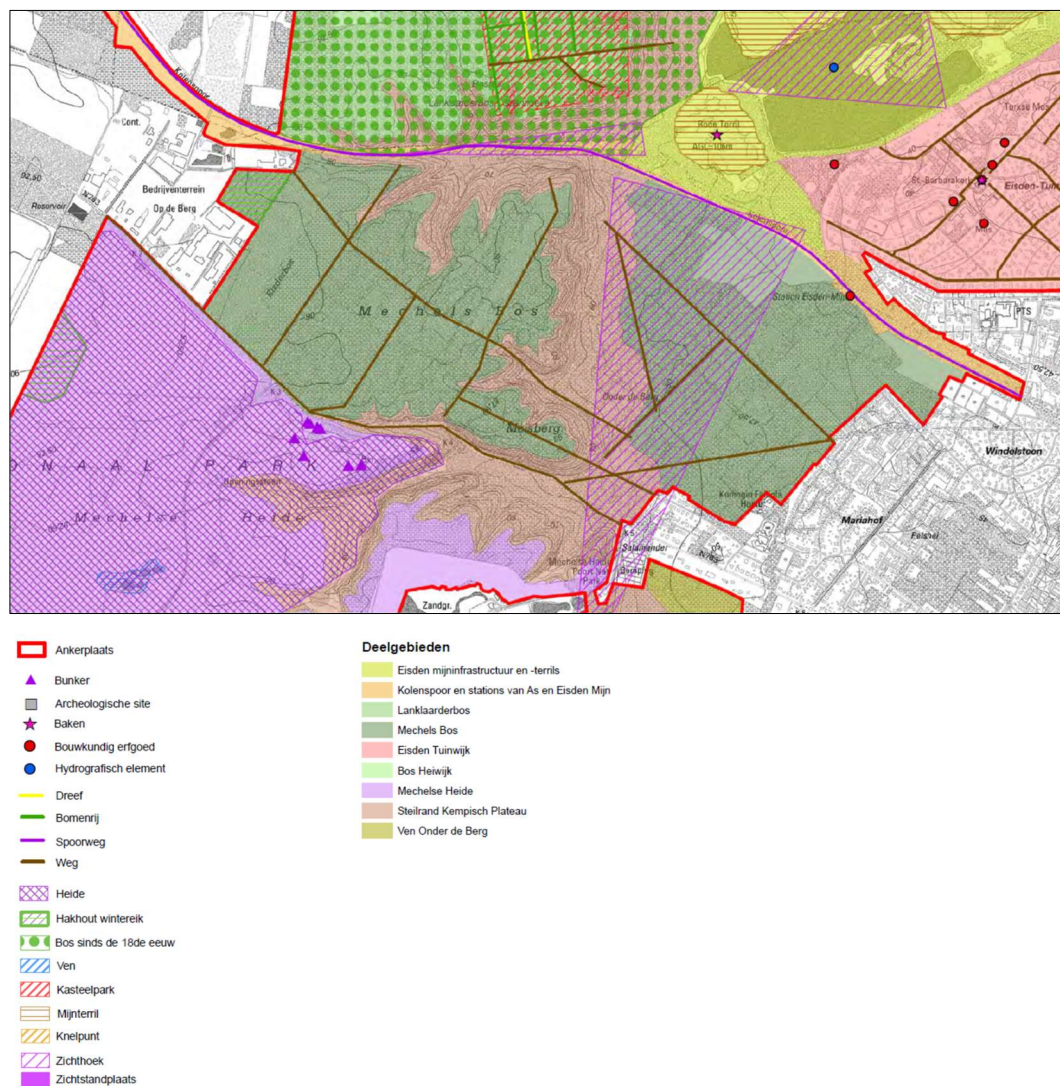
Figuur 3-5. Vastgestelde landschapssatlasrelicten “Mijnsite Eisdén, Mechelse Heide en Mechels Bos” en “Steilrand van het Kempisch Plateau van de Kikbeek tot de Asbeek” en vastgestelde inventaris bouwkundig erfgoed

Mijnsite Eisdén, Mechelse Heide en Mechels Bos

Deze ankerplaats ligt ten westen van de Zuid-Willemsvaart en Maasmechelen en wordt grotendeels doorsneden door de steilrand van het Kempisch Plateau. De ankerplaats omvat aaneengesloten heide- en boscomplexen die deels tot het landschapspark Nationaal Park Hoge Kempen behoren. Daarenboven omvat de ankerplaats ook de oude steenkoolmijnsite en tuinderij van Eisdén met het bijhorende Kolenspoor en station van As. De afbakening strekt zich uit over de gemeentelijke grondgebieden van As, Dilsen-Stokkem en Maasmechelen. De autoweg N75 Genk-Dilsen-Stokkem vormt een duidelijke grens in het noorden evenals de E314-A2 autosnelweg richting Genk in het zuiden. Moderne ontwikkelingen zoals industrieterreinen, de zandgroeve van Berg en woonuitbreidingsgebieden bepalen verder de afbakening in het oosten, zuidoosten en westen.

Figuur 3-6. Uitsnede kaart Landschapskenmerken vastgesteld landschapsatlasrelict "Mijnsite Eisden, Mechelse Heide en Mechels Bos" ³

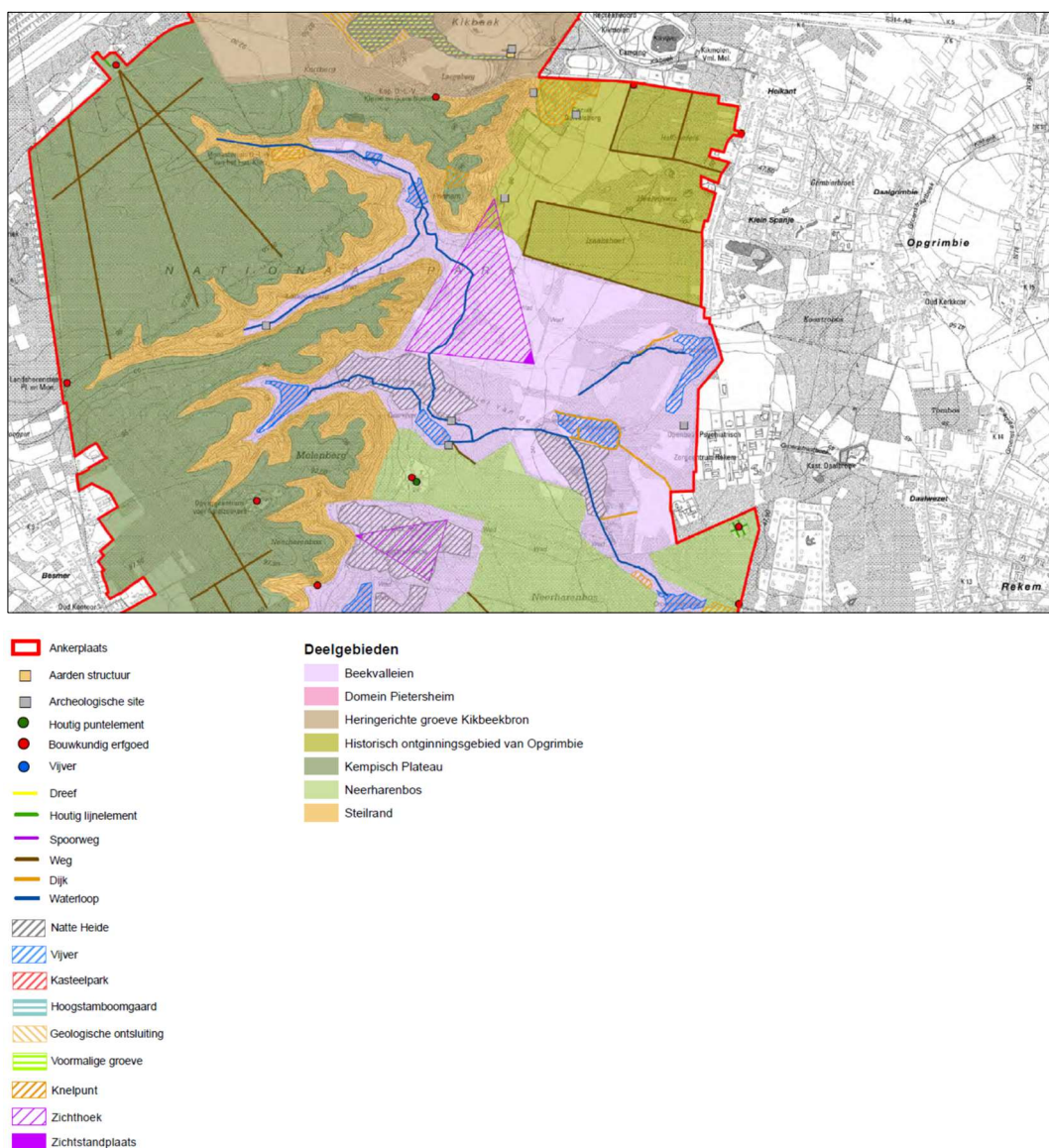
Steilrand van het Kempisch Plateau van de Kikbeek tot de Asbeek

Deze ankerplaats ligt ten westen van de Zuid-Willemsvaart en de deelgemeenten Opgrimbie, Rekem en Neerharen en wordt grotendeels doorsneden door de steilrand van het Kempisch Plateau. In de ankerplaats domineren grote aaneengesloten boscomplexen en kleinere zones (natte) heide die deels tot het landschapspark Nationaal Park Hoge Kempen behoren. Van west naar oost lopen de Heiwijkbeek, Ziepbeek en Asbeek die de ankerplaats dwarsen. Daarenboven omvat de ankerplaats ook de historische burcht en het domein van Pietersheim. De afbakening strekt zich uit over de gemeentelijke grondgebieden van Maasmechelen en Lanaken.

De noordgrens van de ankerplaats wordt deels gevormd door de autoweg E314 en de rand van de Vallei van de Kikbeek. In het oosten wordt de grens gemarkeerd door de verkavelingen rondom kleine en grote verstedelijkte kernen zoals Neerharen, Opgrimbie en Rekem. In de zuidoostelijke hoek wordt de Molenbeek of Asbeek min of meer gevolgd. De zuidgrens ligt op de bebouwing rondom Lanaken en volgt de afloop van de Asbeek. De westgrens is minder eenduidig maar volgt hoofdzakelijk de hoofdbaan richting Zutendaal en de weg Zutendaal-Lanaken.

³ Zie <https://besluiten.onroerendergoed.be/besluiten/5340/bestanden/15749> voor de volledige kaart.

Figuur 3-7. Uitsnede kaart Landschapskenmerken vastgesteld landschapsatlasrelict "Steilrand van het Kempisch Plateau van de Kikbeek tot de Asbeek"⁴

3.3.6 Herbestemming van militaire domeinen

Op 23 april 2010 werd in een mededeling aan de leden van de Vlaamse Regering een plan van aanpak voorgelegd inzake de herbestemming van een aantal vrijgekomen militaire domeinen.

Het munitiedepot van Zutendaal is daarin opgenomen als terrein binnen categorie 2, zijnde terreinen waarvoor een herbestemming doorgevoerd kan worden op basis van reeds genomen beleidsopties. In het geval van het munitiedepot Zutendaal is dat de beslissing van de Vlaamse Regering van 12 december 2008 over de ruimtelijke visie op landbouw, natuur en bos in de regio Limburgse Kempen en Maasland. Deze visie levert het kader voor de herbestemming van het terrein.

Deze herbestemming kan aldus opgenomen worden in het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor de Hoge Kempen.

Defensie stelt ook een grondenruil met de gemeente Zutendaal voor voor onderdelen van het Kwartier Wevelsmeer. Door een herschikking van de eigendomstoestand zullen er geen niet-militaire eigendommen meer omsloten zijn door militair domein en als enclave in binnen de zone bestemd als militair domein liggen. Als gevolg van deze herschikking zal een zone aan de rand van het huidige militair domein in eigendom van de gemeente Zutendaal kunnen komen en

⁴ Zie <https://besluiten.onroerenderfgoed.be/besluiten/5341/bestanden/15750> voor de volledige kaart.

zullen ook een aantal private eigendommen niet langer omsloten zijn door militair domein. Gemeente Zutendaal startte in 2021 een herbestemmingsonderzoek voor deze zone.

Figuur 3-8. Suggesties herbestemming onderdelen Kwartier Wevelsmoer gemeente Zutendaal (Creosum, 2021)

3.3.7 Complex project Industrierrein Op de Berg

In het masterplan van het Nationaal Park Hoge Kempen dd. 2002 werd het industrierrein “Op de Berg” aangeduid als één van de storende en op te heffen enclaves binnen het Nationaal Park Hoge Kempen. Om één aaneengesloten natuurgebied te creëren dienen de enclaves omgevormd te worden tot natuurgebied.

De uitdoving van Op de Berg werd beleidsmatig bevestigd in het Provinciaal Ruimtelijk Structuurplan Limburg, het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan Maasmechelen en in het provinciaal ruimtelijk uitvoeringsplan van de afbakening van het kleinstedelijk gebied Maasmechelen. Op 14 oktober 2016 werd door de Vlaamse Regering de startbeslissing genomen voor het complex project industrierrein Op de Berg. Parallel aan het complex project werd een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (GRUP) Enclaves Hoge Kempen opgestart waarbij een deelplan voor bedrijventerrein Op de Berg werd opgemaakt.

Op 4 juni 2021 werd door de Vlaamse Regering beslist het complex project Op de Berg en het lopende planproces voor het GRUP Enclaves Hoge Kempen stop te zetten. De Vlaamse Regering blijft echter ten volle achter het lange termijn uitdooftscenario voor bedrijventerrein Op de Berg staan zoals voorzien in het masterplan dd. 2002 en het masterplan 2020-2040 van het Nationaal park Hoge Kempen. De Vlaamse Regering is van mening dat dit gebied na uitdoving maximaal ingezet moet worden voor de realisatie van de beleidsdoelstelling voor meer bos in Vlaanderen. De Vlaamse Regering opteert ervoor om de noodzakelijke herbestemmingen via voorliggend ruimtelijk uitvoeringsplan door te voeren. De bedrijfsactiviteiten dienen uiterlijk tegen 2040 uitgedoofd te zijn.

3.4 Relatie met andere gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen

3.4.1 Oppervlakedelfstoffenwinning

In functie van een aantal ontginningen werden meerdere gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen goedgekeurd die zich binnen de contouren van het plangebied bevinden:

- GRUP Berggrindontginning Kempens Plateau (BVR 15 juli 2005)
- GRUP Leiding zandgroeve Berg – LBV-groeve (BVR 1 juni 2007)
- GRUP Lugo NV en Artilaval NV (BVR 23 maart 2012)

GRUP Berggrindontginning Kempens Plateau

Op 18 juli 2023 besliste de Vlaamse Regering om aan de quotabepalingen uit het Grinddecreet uitvoering te geven door een bijkomende zone voor grindwinning toe te wijzen. Het voorstel van de Vlaamse Regering baseerde zich op een consensusvoorstel van de natuurbeweging en de grindsector dat in april 2003 werd vastgelegd in een overeenkomst. Op 26 maart 2004 werd de passende beoordeling goedgekeurd waarbij de mogelijke effecten op de speciale beschermingszones werden geëvalueerd. Het gewestelijk RUP Berggrindontginning Kempens Plateau gaf uitvoering aan deze beslissing.

Deelgebied 2 Mechelse Heide-noord van voorliggend RUP overlapt met het GRUP Berggrindontginning Kempisch plateau.

Figuur 3-9. GRUP Berggrindontginning Kempens Plateau

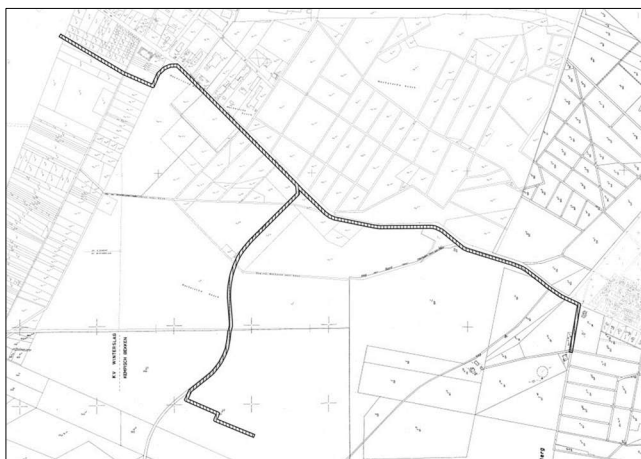

GRUP Leiding zandgroeve Berg – LBV-groeve

Op 20 mei 2005 besliste de Vlaamse Regering om de Vlaamse minister van ruimtelijke ordening te belasten met de opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor de realisatie van (ondergrondse) leidingen doorheen het natuurgebied “Mechelse Heide” tussen de ontginningslocatie “groeve Berg” en een nieuw te bouwen verwerkingsinstallatie MHZ (Mechelse Heide Zuid) ten noorden van de “MHZ-groeve”, met de bedoeling om de bestaande verwerkingsinstallaties aan de “groeve Berg” volledig te verwijderen. De verplaatsing van de fabriek is opgenomen in het protocolakkoord van 27 april 2000 dat werd gesloten voorafgaand aan een gewestplanwijziging. Omdat de verplaatsing gebeurde vooraleer de groeve Berg volledig uitgeput zou zijn, was het nodig om transportleidingen aan te leggen tussen de groeve Berg en de nieuwe verwerkingsinstallatie MHZ. Het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan Leiding zandgroeve Berg gaf uitvoering aan de beslissing van de Vlaamse Regering van 20 mei 2005.

Deelgebied 5 Natuurgebied Mechelse Heide-zuid overlapt met het GRUP Leiding zandgroeve Berg

Figuur 3-10. GRUP Leiding zandgroeve Berg – LBV groeve

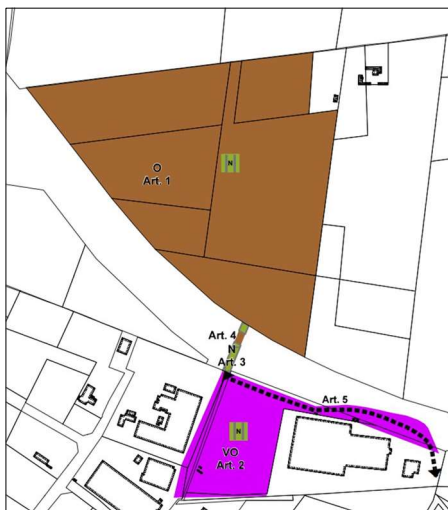
GRUP Lugo NV en Artilaval NV

Het GRUP Lugo NV en Artilaval NV geeft uitvoering aan de afgifte van een gedeeltelijk positief planologisch attest aan de bedrijven Lugo NV en Artilaval NV. Het RUP bouwt verder op volgende opties uit het afgeleverde planologisch attest uit 2008 en voorziet mogelijkheden voor de bijkomende ontginning van zand en het opvullen van de groeven.

Daarnaast is het RUP ook gebaseerd op de uitgangspunten van de ruimtelijke visie op landbouw, natuur en bos die in uitvoering van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen voor de buitengebiedregio Limburgse Kempen en Maasland is opgesteld. Het RUP doet vanuit die optiek naast de toelaatbare activiteiten (ontginning en opvulling) ook uitspraken die moeten leiden tot het herstel van het landschap in functie van het natuurgericht beheer van het gebied.

Het GRUP Lugo NV en Artilaval NV overlapt met verschillende deelgebieden van voorliggend GRUP. Zo is zowel deelgebied 2 Natuurgebied Mechelse Heide-noord, deelgebied 3 Bosgebied Op de Berg en deelgebied 4 Bosgebied Mechels Bos-noord.

Figuur 3-11. GRUP Lugo-Artival

3.4.2 Leidingstraat Antwerpen-Ruhr

De Vlaamse Regering keurde op 18 december 2020 de startnota goed voor de opmaak van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan Leidingstraat Antwerpen-Ruhr. Het plan ligt op het grondgebied van 45 gemeenten in Antwerpen, Limburg en Vlaams-Brabant. Dit plan heeft als doel een reservatiestrook vast te leggen voor een ondergrondse leidingstraat tussen de haven van Antwerpen tot aan de grens met Nederland (Geleen) en verder door tot in het Ruhrgebied. Een leidingstraat is een zone waarin pijpleidingen gebundeld kunnen worden aangelegd.

De opmaak van het RUP werd stopgezet. Het resultaat van de gesprekken met lokale besturen, stakeholders en het middenveld wordt afgewacht om na te gaan of er in de toekomst een nieuw planningsproces opgestart wordt om het transport via pijpleidingen uit te breiden. Indien er een nieuw planningsinitiatief opgestart wordt, zal de realisatie van de leidingstraat als een ontwikkelingsscenario meegenomen worden.

3.5 Relatie met gemeentelijke en provinciale ruimtelijke structuurplannen, beleidsplannen en uitvoeringsplannen

3.5.1 Provinciaal ruimtelijk beleidsplan Limburg

De provincieraad stelde het provinciaal ruimtelijk beleidsplan Limburg ('Ruimtepact 2040') definitief vast op 21 februari 2024.

De provincie stelt in het beleidsplan dat ze een topregio op vlak van open ruimte wil zijn waarbij de samenhang tussen de grote kernen natuur-, landbouw en bos wordt

Relevante strategische doelen zijn:

- SD1. De ruimtelijke regionale eigenheid valoriseren. De provincie wil de ruimtelijke eigenheid van de landschapseenheid Hoge Kempen versterken en aantasting van de kernkwaliteiten vermijden.
- SD3. Het openruimtesysteem versterken. De provincie streeft naar een samenhangend, goed functionerend openruimtesysteem dat doorloopt over de grenzen heen en dat bestaat uit grote natuur-, landbouw en bosgebieden en verbindende groenblauwe aders. De open ruimte wordt maximaal gevrijwaard waarbij bijkomend ruimtebeslag en versnippering van de open ruimte tot een absoluut minimum worden beperkt. De natuur- en bosgebieden van het Nationaal Park Hoge Kempen zijn bepalend voor het openruimtesysteem in Limburg.

In het beleidskader 'Open Ruimteschakels' is aangegeven dat de provincie inzet op groenblauwe aders en openruimtecorridors en een restrictief beleid tegen bijkomende bebouwing en verharding in de open ruimte. De provincie deelt de groenblauwe aders in in drie categorieën: (1) blauwe aders, (2) groene aders en (3) lijninfrastructuren. De provincie voorziet de opmaak van een geïntegreerde gebiedsvisie en actieplan voor deze verbindingen.

- De provincie selecteert de Kikbeek als groene ader (categorie 2) (29).
- De provincie selecteert de fietssnelwegtracés F754 + F75 + F751 van Leopoldsburg tot Maaseik (deels voormalig Kolenspoor) als provinciale blauwgroene ader categorie 3 lijninfrastructuur (38).

De provincie suggereert daarnaast een aantal Vlaamse groenblauwe aders aan de Vlaamse en federale overheid:

- Vlaams groene ader: internationale ecologische corridor Eifel/Ardennen – Kempen/Noord-Brabant (J)
- Vlaamse lijninfrastructuur: E314 (Q)

Het beleidskader 'Economische Ruimte' voorziet als het herbestemmen van slecht gelegen juridisch aanbod bedrijventerreinen en recreatiegebieden als operationele doelstelling (OD4). Het bedrijventerrein Op de Berg is geselecteerd als 'mogelijk te herbestemmen bedrijventerrein' en verwijst naar de opmaak van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan Hoge Kempen.

De provincie benoemt in het beleidskader 'Economische Ruimte' het Nationaal Park Hoge Kempen als toeristisch-recreatieve drager van belang voor de Limburgse vrijetijdseconomie. Strategische toeristische hefboomprojecten versterken de regionale vrijetijdseconomie. De provincie benoemt de toeristische ontwikkeling van het Kolenspoor als een ruimtelijk structurende drager voor regionale ontwikkeling.

3.5.2 Gemeentelijk ruimtelijk structuurplan As

Het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan (GRS) van As werd in 2007 goedgekeurd. Volgens het GRS biedt een beter beheer van de open ruimte en de natuurlijke waarden nieuwe kansen. Het structuurplan stelt dat de grote een aaneengesloten natuurgebieden weerhouden moeten worden als kerngebieden van de natuurlijke structuur.

Volgens het richtinggevend deel van het GRS wil de gemeente zich als poort tot het Park Hoge Kempen vooral toeleggen op het toeristisch en recreatief medegebruik van de kernfuncties van het buitengebied. De gemeente wil zich daarom duidelijk positioneren binnen het Park Hoge Kempen en het stedelijk netwerk van de Mijnstreek. Het behoud van de (natuurlijke) eigendom van de gemeente As is belangrijk voor de kwalitatieve uitbouw van het toerisme binnen de regio.

De doorontwikkeling van het station van As als toegangspoort tot het NPHK gekoppeld aan de bestaande toeristische netwerken is dan ook één van de ontwikkelingsperspectieven van de gewenste toeristische recreatieve structuur. Het station van As situeert zich aan de rand (buiten) het plangebied van voorliggend RUP.

3.5.3 Gemeentelijk ruimtelijk structuurplan Dilsen-Stokkem

In het structuurplan van de gemeente Dilsen-Stokkem wordt geen uitspraak gedaan over het recreatiegebied waarin het Mosselhuis gelegen is.

3.5.4 Gemeentelijk ruimtelijk structuurplan Genk

In het structuurplan van Genk wordt geen specifieke uitspraak over de delen van het te desaffecteren militair domein dat deels op grondgebied Genk ligt, maar op het gewestplan als natuurgebied bestemd is.

3.5.5 Gemeentelijk ruimtelijk structuurplan Lanaken

Het structuurplan van de gemeente Lanaken (2008) bevat geen uitspraak over de site Molenberg maar het gebouw is ondertussen afgebroken. Het GRS noteert wel dat de daaraan gekoppelde Daalbroekstraat moet afgesloten worden. Ondertussen is beslist om wegversmallingen aan te leggen en 2 faunaverbindingen (herpetotunnels).

3.5.6 Gemeentelijk ruimtelijk structuurplan Maasmechelen

In het GRS Maasmechelen (2005) wordt het industrieterrein op de Berg beschouwd als een uit te doven bedrijventerrein.

In het structuurplan van de gemeente Maasmechelen wordt geen uitspraak gedaan over het woongebied Reihaag, maar gezien het overaanbod aan sociale huisvesting wordt geen prioriteit gegeven. Bij de afbakening van het kleinstedelijk gebied (provinciaal ruimtelijk uitvoeringsplan) valt het gebied Reihaag buiten de afbakening.

De gemeente Maasmechelen maakte het RUP Zorgbos op voor de ontwikkeling van een zorgvoorziening aan de rand van het Mechels bos. Het RUP werd definitief vastgesteld op 2 juli 2019.

3.5.7 Gemeentelijk ruimtelijk structuurplan Zutendaal

Het gemeentelijk structuurplan Zutendaal werd goedgekeurd in 2011.

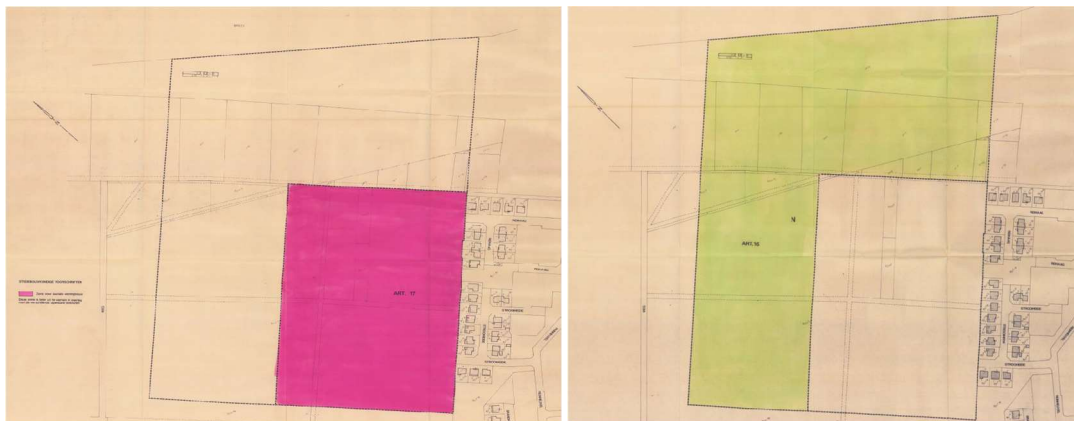
Voor het Kempens Plateau op grondgebied Zutendaal geeft het structuurplan als ontwikkelingsperspectief het versterken van de natuurwaarde van het aaneengesloten bosgebied op de Grote Heide en Olenderheide. De gemeente Zutendaal geeft in het structuurplan aan dat het wenselijk is dat de voor vervreemding aan het Federaal Aankoopcomité overgedragen delen van het militair domein toegankelijk gemaakt worden in functie van zachte recreatie zoals fietsen, wandelen of paardrijden.

De bepalingen uit het GRS Zutendaal die aangeven dat onbenutte delen van het militair domein nabij de Grote Heide in aanmerking komen voor occasionele grootschalige activiteiten (ruitertornooien...) zijn door de provincie Limburg onthouden van goedkeuring.

3.5.8 Bijzonder plan van aanleg Reihaag (met partiële herziening en uitbreiding)

Het bijzonder plan van aanleg Reihaag werd in 1994 goedgekeurd door de gemeente Maasmechelen. Het originele BPA bestaat uit twee deelplannen. Het bestemmingsplan duidt zowel een zone voor sociale woningbouw als een zone voor natuurgebied aan.

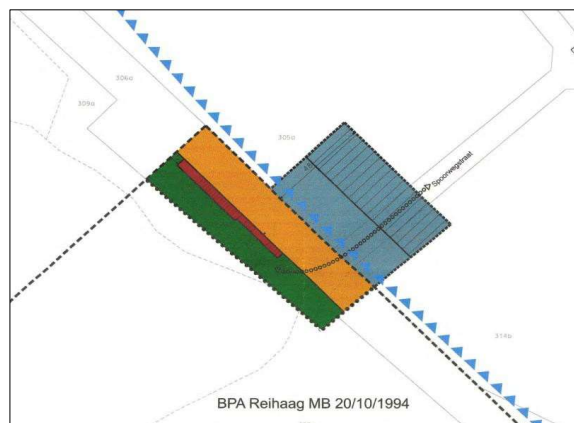
Figuur 3-12. BPA Reihaag

Het deelgebied, dat bestemd werd als zone voor natuurgebied overlapt met voorliggend voorontwerp RUP (deelgebied 4 Bosgebied Mechels Bos-noord).

Het origineel BPA uit 1994 werd gedeeltelijk herzien en uitgebreid. Via deze herziening uit 1998 kreeg de omgeving van het voormalige stationsgebouw een nieuwe (recreatieve) bestemming.

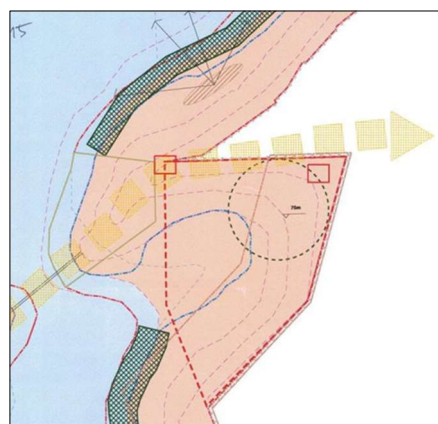
Figuur 3-13. Herziening BPA Reihaag (1998)

3.5.9 BPA Uitbreiding Mechelse Heide-zuid

Het BPA Uitbreiding Mechelse heide zuid werd in 1999 goedgekeurd door de gemeente Maasmechelen. Het BPA legt voorwaarden op m.b.t. ontginningswerken en de verwezenlijking van de nabestemming. De contour van het BPA (rode stippellijn) overlapt met het deelgebied 'Natuurgebied Mechelse Heide-zuid' van voorliggend ontwerp RUP.

Figuur 3-14. BPA Uitbreiding Mechelse Heide-zuid (1999)

3.5.10 Provinciaal ruimtelijk uitvoeringsplan afbakening kleinstedelijk gebied Maasmechelen

Het niet aangesneden woonuitbreidingsgebied Reihaag is niet opgenomen binnen de afbakening van het kleinstedelijk gebied Maasmechelen.

Figuur 3-15. Grens kleinstedelijk gebied Maasmechelen (PRUP 2013)

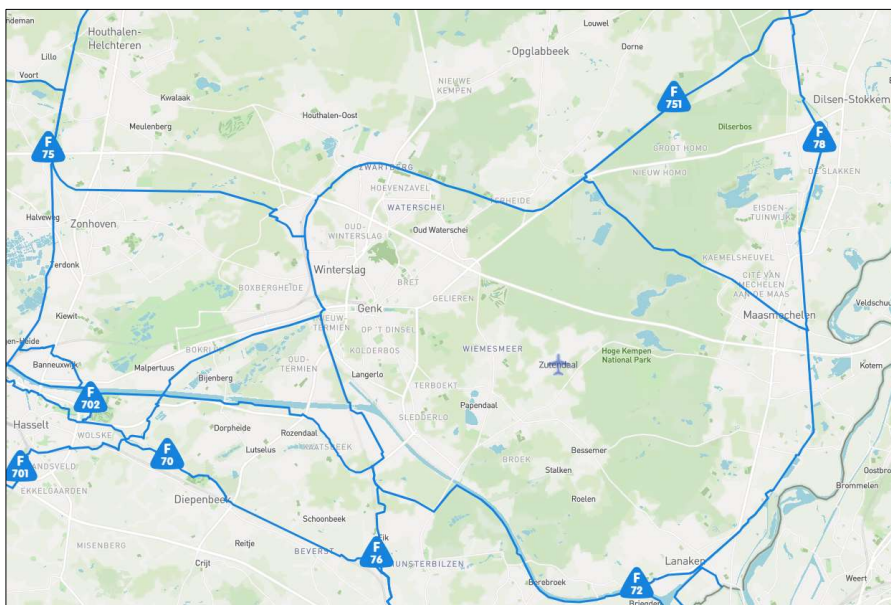
3.6 Relatie met andere plannen en ontwikkelingsscenario's

3.6.1 Project fietssnelwegen

Het fietssnelwegennetwerk in Vlaanderen is vastgelegd bij besluit van de Vlaamse Regering. Twee tracé's van geselecteerde fietssnelwegen lopen langs of door het plangebied:

- de fietssnelweg F751 (As – Maaseik) loopt ten noorden van het plangebied en takt ter hoogte van het voormalige station in As aan op de fietssnelweg F75
- de fietssnelweg F75 'Kolenspoor' (Beringen – Maasmechelen) loopt doorheen het plangebied.

Figuur 3-16. Fietssnelwegen

De uitbouw van de fietssnelweg F75 is een onderdeel van het strategisch project Kolenspoor. In het kader van dit strategisch project werd een studie uitgevoerd die resulteerde in een ruimtelijke visie en strategie i.f.v. de uitbouw van een innovatief mobiliteitsnet geënt op het Kolenspoor.

Bij de opmaak van deze visie werd een aantal varianten m.b.t. de ligging van de fietssnelweg F75 overwogen. Voor het tracé tussen het station van As en Maasmechelen kwamen drie varianten in beeld.

Na een afweging van deze varianten werd in de goedgekeurde startnota (fietssnelweg F75) gekozen voor de verbinding langs de N763 omwille van volgende redenen:

- een zo vlot mogelijke ontsluiting van het centrum van Maasmechelen;
- geen/minder inname van natuur

De projectnota voor de verdere uitbouw van het dubbelrichtingsfietspad (parallel aan de N763) tot fietssnelweg is in afrondende fase.

3.6.2 Strategisch project Kolenspoor

Het Kolenspoor vormde jarenlang de ruggengraat van Midden-Limburg, door zeven steenkoolmijnen en de Ford-fabrieken met elkaar te verbinden. Na de mijnsluiting verdween de economische en landschappelijke logica achter het spoornet en werd het louter nog een aaneenschakeling van verschillende fragmenten, sites, functies,... zonder duidelijke of directe relaties. Vandaag wordt het Kolenspoor naar voor geschoven als een element dat mee vorm kan geven aan de transformatie van een regio die geconfronteerd wordt met de gevolgen van de sluiting van Ford Genk. Het doel is nu om deze onderbenutte spoorlijn terug in te zetten als katalysator om een gebiedsontwikkeling op gang te brengen die de grenzen van de individuele gemeente overstijgt.

Doorheen de jaren groeide het besef over het potentieel van het spoor en de absolute nood aan samenwerking om win-winsituaties te vinden tussen de veelheid aan beleidsdoelstellingen, ambities en realisatietrajecten op de verschillende niveaus en in de verschillende sectoren. Het strategisch project werd opgezet om te vermijden dat het kolenspoor versnipperd geraakt of slechts vanuit één sectorale invalshoek ontwikkeld zou worden.

Eind 2016 werd een Vlaamse subsidie voor de coördinatie van het strategisch project kolenspoor toegekend. In de eerste fase van het strategisch project werd er naar een gedragen visie en de bijhorende strategische krachtlijnen toegewerkt. De visie en strategische krachtlijnen werden neergelegd in de visie- en strategienota 'naar een gezamenlijke strategische toekomstagenda voor het Kolenspoor'.

Volgens deze visie- en strategienota, die zowel door de provincie als de betrokken gemeentebesturen werd goedgekeurd, moet het kolenspoor ontwikkeld worden als:

- een innovatief mobiliteitsnetwerk
- een groen economisch netwerk
- een ruimte om te ontmoeten en te beleven.

Om sectoroverschrijdende samenwerking en afstemming tussen de projecten in relatie tot het kolenspoor te faciliteren, werd in opdracht van de provincie Limburg ook een ruimtelijke visie opgesteld. Na het doorlopen van een intensief, participatief proces werd de visie 'Kolenspoorstad/kolenspoorland' aan de deputatie van de provincie Limburg voorgelegd. Deze gebiedsgerichte visie werd samen met een addendum goedgekeurd op 17 juni 2020. Het addendum werd toegevoegd om de toeristische doorontwikkeling van het kolenspoor te waarborgen. Zo is in het addendum opgenomen dat 'een recreatieve fietsverbinding tussen As en Eisden, via het kolenspoor, mogelijk zou moeten zijn'.

De recreatieve verbinding, die opgenomen is in het addendum, loopt doorheen het plangebied (deelgebied 2 en 4). Het onderzoek naar deze recreatieve verbinding zou volgens het addendum (ruimtelijke visie kolenspoor) op korte termijn van start gaan. Dit onderzoekstraject werd nog niet aangevat. De implementatie van het strategisch project kolenspoor wordt als een ontwikkelingsscenario meegenomen in het onderzoek naar de milieueffecten van dit plan. Door het strategisch project kolenspoor te benoemen als een ontwikkelingsscenario worden mogelijke effecten heeft op de uitrol van het strategisch project kolenspoor beoordeeld.

3.6.3 Spartacus – hoogwaardige openbaarvervoerverbinding (HOV)

Het Spartacusplan is een plan opgesteld door De Lijn om het openbaar vervoer in Limburg te bevorderen. Bij aanvang van het project hield het plan de opening van oude spoorwegen en de aanleg van nieuwe tram- en snelbuslijnen in.

Voor de lijn Hasselt-Genk-Maasmechelen zijn in 2012 verschillende mogelijke trajecten onderzocht die het Nationaal Park Hoge Kempen en het plangebied van voorliggend RUP doorkruisen. Het gaat om:

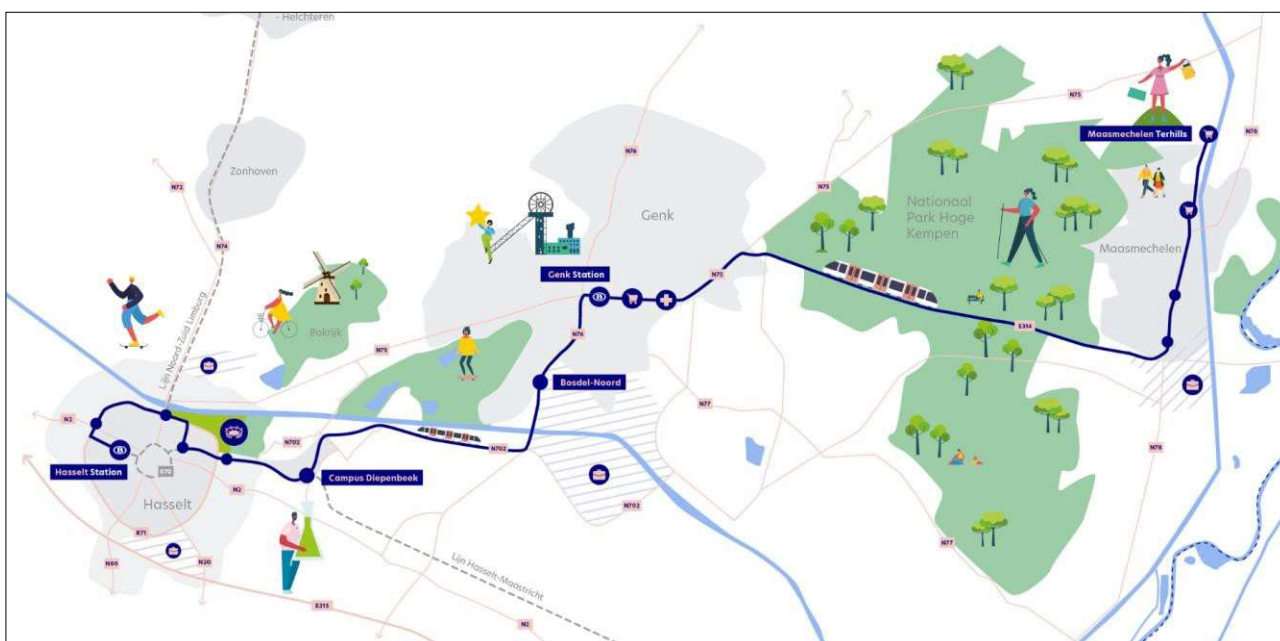
- E314-tracé. Het tracéalternatief ligt aan de noordzijde van de E314. Ter hoogte van de ontginningsgroeve Berg bedraagt de kleinste afstand tussen de rand/grens van de autosnelweg E314 en de vergunningsgrens (volgens het afpalingsplan ontvangen van de gemeente ca. 55 m.
- Nationaalparktracé. Dit tracé volgt het tracé van het vml. kolenspoor As-Eisden.

In 2020 besliste de Vlaamse Regering⁵ om De Werkvennootschap te gelasten studies op te starten om de infrastructurele ingrepen te realiseren waarbij een tracé voor een trambus als hoogwaardig openbaar vervoer uitgewerkt wordt met oog op een versnelde ingebruikname (als opstap naar een sneltramtracé) voor lijn 2 Hasselt-Maasmechelen.

Er werd onderzocht of een versnelde uitrol van een hoogwaardig openbaar vervoer (HOV) systeem mogelijk was via een trambus. De studie naar het potentieel van de trambus op Spartacus Lijn 2 werd in de zomer van 2021 afgerond. Op basis van dit onderzoek werden zowel het tracé als de haltes vastgelegd. Het voorkeurstacé, zoals destijds beslist door de Vlaamse Regering op 4 april 2014, m.n. Caetsbeek Noord / E314 werd bevestigd. Op 16 juli 2021 werd het tracé van deze openbaar vervoersverbinding (HOV) goedgekeurd door de Vlaamse Regering.

Om tegemoet te komen aan de nood aan hoogwaardig openbaar vervoer, besliste de Vlaamse Regering om op dit tracé versneld trambussen in te zetten. Deze trambus zal in een maximaal vrije bedding rijden, die stelselmatig uitgebreid wordt. De infrastructurele werken om vrije busbanen aan te leggen en doorstromingsmaatregelen te nemen zullen gefaseerd gebeuren. Het tracé van de HOV zal ter hoogte van het plangebied de E314 volgen. De realisatie van dit segment is voorzien na 2025 (fase 2 projecten). De trambus zal in eerste fase in gemengd verkeer op de E314 rijden. De realisatie van de hoogwaardige openbaar vervoersverbinding (HOV) wordt als een ontwikkelingsscenario meegenomen in het onderzoek naar de milieueffecten van dit plan.

Figuur 3-17. Spartacus lijn Hasselt-Genk-Maasmechelen

⁵ <https://beslissingenvlaamseregering.vlaanderen.be/document-view/5EB54057FE23BF00080000EC>

4 Bestaande feitelijke toestand

In dit hoofdstuk wordt de bestaande feitelijke toestand van het plangebied weergegeven. In het planmilieueffectenrapport is de beschrijving van de bestaande feitelijke toestand waar relevant voor de milieubeoordeling verder aangevuld.

Kaart 1a. Bestaande feitelijke toestand: luchtfoto met aanduidingen (fluviaal)

Kaart 1b. Bestaande feitelijke toestand: luchtfoto met aanduidingen (pluviaal)

4.1 Fysisch systeem

4.1.1 Bodem

Het plangebied bestaat voornamelijk uit droge en vochtige infiltratiegevoelige zandgronden, in deelgebied 5 komen twee beperkte zones met natte zandgronden voor. Lokaal komen een aantal antropogene gronden voor.

Het plangebied maakt deel uit van de Kempen. De ondergrond is gevormd in het Tertiair en bestaat overwegend uit mariene en continentale afzettingen uit het Mioceen zoals de Zanden van Opgrimbie ('Formatie van Bolderberg'). In dit vlakke laagland werden tijdens het quartair door de oer-Maas, als bijrivier van de Rijn, grinden uit de Ardennen ('grind van Zutendaal') afgezet waardoor een waaivormige puinkegel of hoogterras ontstond.

Deze puinkegel is opgebouwd uit afbraakmateriaal van het Hercynisch gebergte dat zich uitstreckte van de Ardennen tot de Vogezen. De opeenvolging van ijstijden en tussenijstijden beïnvloedde het stromingskarakter en het verloop van de Maas. De verwilderde en vlechtende Maas ging beurtelings sedimenteren en zich insnijden in haar eigen puin wat resulteerde in een terrassenlandschap waarin relatief vlakke reliëfeenheden, de rivierterrassen, door steilranden gescheiden zijn. Bij zo'n erosieproces ontstond in het oosten van het Kempisch Plateau (hoofdterras) een abrupte overgang naar de Maasvallei (midden- en laagterassen), de steilrand van het Kempisch Plateau.

Deze natuurlijke, noord-zuid georiënteerde steilrand overbrugt het hoogteverschil tussen het plateau, hoofdterras van de Maas, en het 40 meter lagergelegen middenterras of dalbodenterras van Eisden-Lanklaar. Via de oostelijke steilrand gaat het plateau over in het laagterras of de alluviale vlakte.

Het talud is sterk ingesneden door smalle - meestal droge - valleien en zijvalleien die verantwoordelijk zijn voor het grillige patroon. Op het plateau bevindt zich onder het tot 30 m dikke pakket van zand en grind een laag zeer zuiver kwartszand, de Zanden van Opgrimbie (wit-zand) van uitzonderlijke industriële waarde. Er bevinden zich geen waardevolle bodems binnen het plangebied.

4.1.2 Hoogteligging

Het westelijke en centrale deel van het plangebied is duidelijk hoger gelegen dan het oostelijke deel. Het plangebied bevindt zich ter hoogte van het Kempisch Plateau en de natuurlijke noord-zuid georiënteerde steilrand die het hoogteverschil tussen het plateau en het lagergelegen middenterras (of het dalbodenterras van Eisden-Lanklaar) overbrugt.

Het Kempisch Plateau helt zachtjes af van 104 m nabij Gellik in het zuidoosten tot 40 m nabij Achel in het noordoosten. Het talud is sterk ingesneden door smalle valleien en zijvalleien, die verantwoordelijk zijn voor het grillige patroon. Hier zijn de bodems erosiegevoelig.

4.1.3 Watersysteem

Het grootste deel van het plangebied behoort tot het stroomgebied van de Maas. Het meest westelijke deel ervan valt echter binnen het stroomgebied van de Schelde. Binnen het plangebied kunnen een aantal deelbekkens onderscheiden worden:

- Het bekken van de Kikbeek en Ziepbeek, dat ontwaterd wordt door de genoemde beken en hun zijbeken. Kikbeek en Ziepbeek stromen in oostelijke richting van het plateau naar de Maasvallei, en monden uit in de Maas ter hoogte van Maasmechelen. Deelgebied 9 en 10 vallen volledig binnen dit bekken, net als het grootste deel van deelgebied 6, nagenoeg het volledige deelgebied 5, en een deel van deelgebied 7.

- Het bekken van de Zanderbeek en Vrietselbeek. Deelgebied 4 en deelgebied 1 vallen volledig binnen dit bekken. Dat geldt ook voor het grootste deel van deelgebied 3 en een klein deel van deelgebied 2 en deelgebied 5. De waterscheidingslijn tussen enerzijds het bekken van de Kikbeek/Ziepbeek en anderzijds het bekken van de Zanderbeek/Vrietselbek valt binnen het plangebied nagenoeg samen met de Steenweg naar As.
- Het deelbekken Noordoost-Limburg dat ontwaterd wordt via de Bosbeek, die ten westen van As, dichtbij de waterscheidingslijn met het stroomgebied van de Schelde, ontspringt. De Bosbeek stroomt in noordoostelijke en vervolgens oostelijk richting, en mondt uit in de Maas ter hoogte van Maaseik. Deelgebied 2 ligt nagenoeg volledig binnen dit deelbekken, alsook een klein deel van deelgebied 3.
- Het Bekken van de Boven-Demer, dat tot het stroomgebied van de Schelde behoort. De grens tussen dit deelbekken en de andere genoemde deelbekkens valt dus samen met de waterscheidingslijn tussen het stroomgebied van de Maas en dat van de Schelde. Deelgebied 8 valt volledig binnen dit deelbekken, net als het grootste deel van deelgebied 7. De Zutendaalbeek is binnen dit bekken de waterloop die het dichtst bij beide deelgebieden is gelegen.

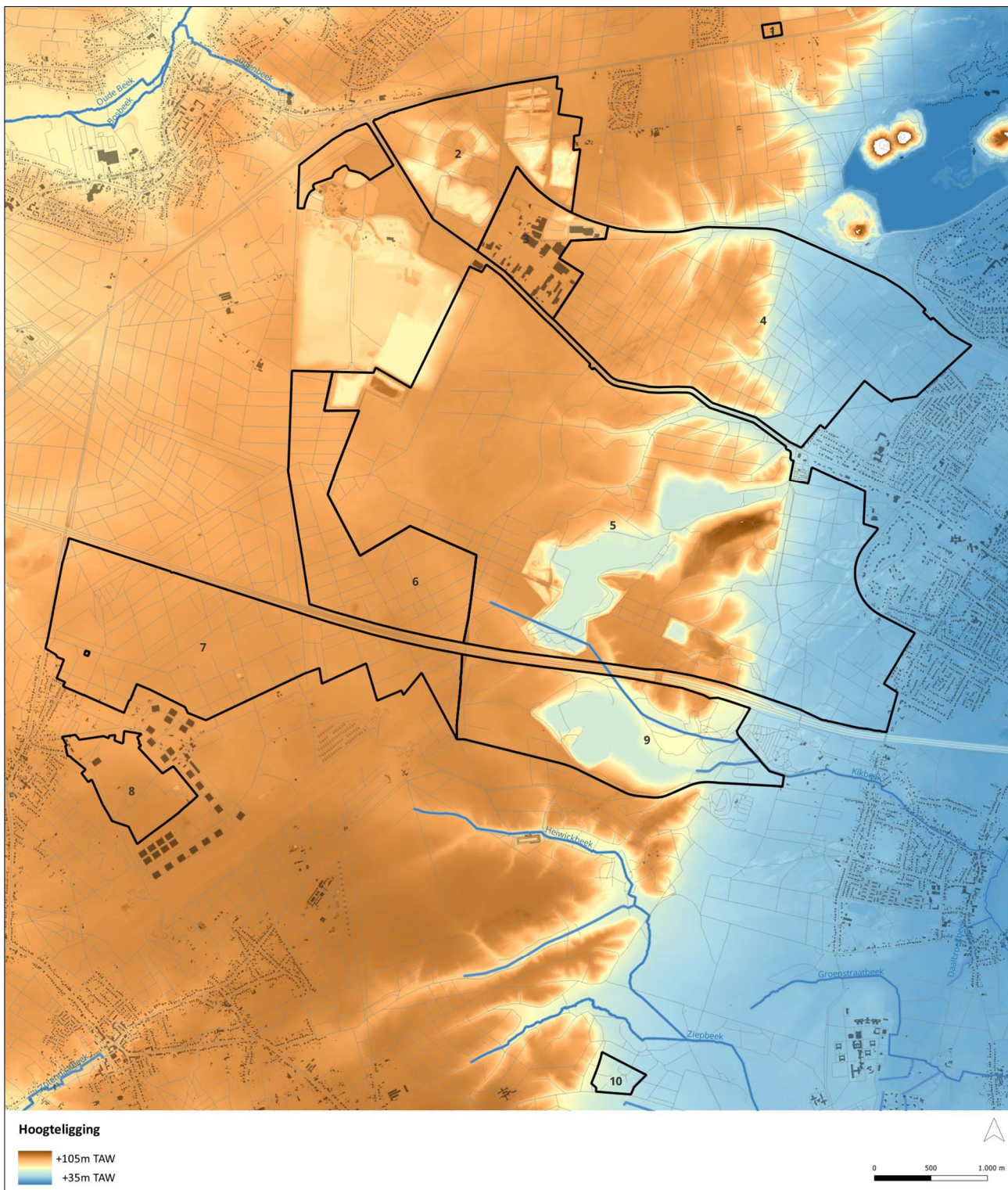
Van de hierboven genoemde beken komt enkel de Kikbeek, die beheerd wordt door de provincie Limburg, voor binnen het plangebied zelf. Ze ontspringt in het zuidwestelijke deel van deelgebied 5 en doorkruist deelgebied 9. Binnen deelgebied 9 ontspringt in een oude ontginningsplas ook een korte zijbeek van de Kikbeek. De Ziepbeek (en haar zijloop de Heiwickbeek) stromen min of meer parallel aan de Kikbeek, maar buiten het plangebied. De Zanderbeek en Vrietselbeek komen binnen het deelbekken waar ze hun naam aan geven enkel voor in de Maasvallei, ten oosten van de Zuidwillemsvaart. Ook de Zutendaalbeek (binnen het bekken van Boven-Demer) en de Bosbeek liggen volledig buiten het plangebied.

Op te merken valt dat binnen het studiegebied naast de genoemde waterlopen ook nog een groot aantal droge thalwegs voorkomen, met name in de overgangszone tussen het Kempisch plateau en de Maasvallei.

Gezien de grotendeels onverharde aard van het plangebied, de grote doorlaatbaarheid van de bodems en de diepe grondwatertafel komen in het gebied geen noemenswaardige overstromingsgevoelige gebieden voor.

Wegens de grote doorlaatbaarheid van de Kempische zanden en grinden is er geen dicht rivierennet ontwikkeld. De grondwatertafel ligt op het Midden- en Laagterras erg laag zodat de heide- en bosgebieden uitsluitend gevoed worden door neerslagwater. Het gebied heeft een belangrijke functie als waterinfiltratiezone om het grondwater te voeden. Aan de voet van de steile plateaurand treedt in de Vallei van de Ziepbeek en de Neerharenheide het grondwater uit en blijft dicht onder of boven het maaiveld staan.

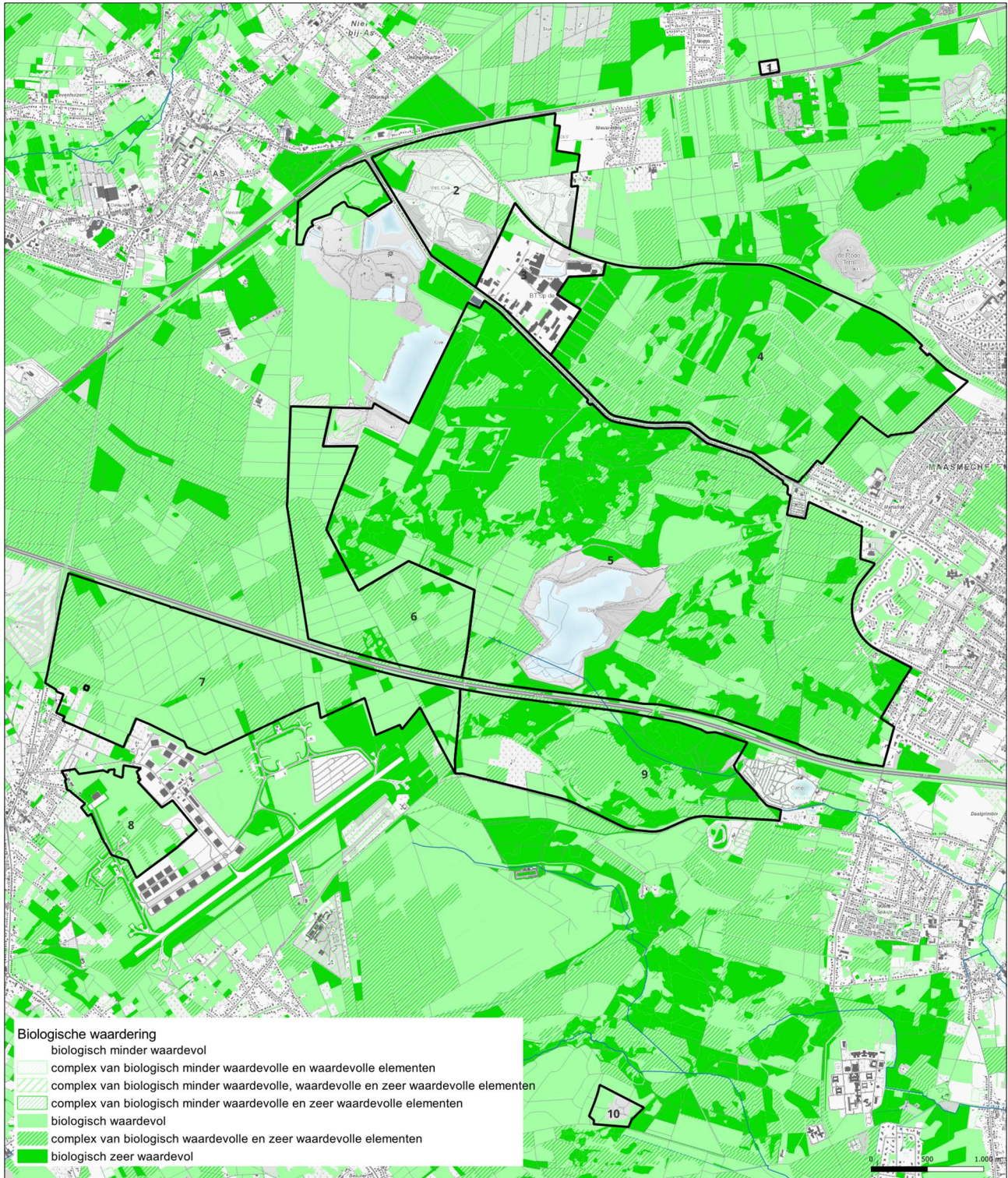
Figuur 4-2: Hoogteligging en waterlopen

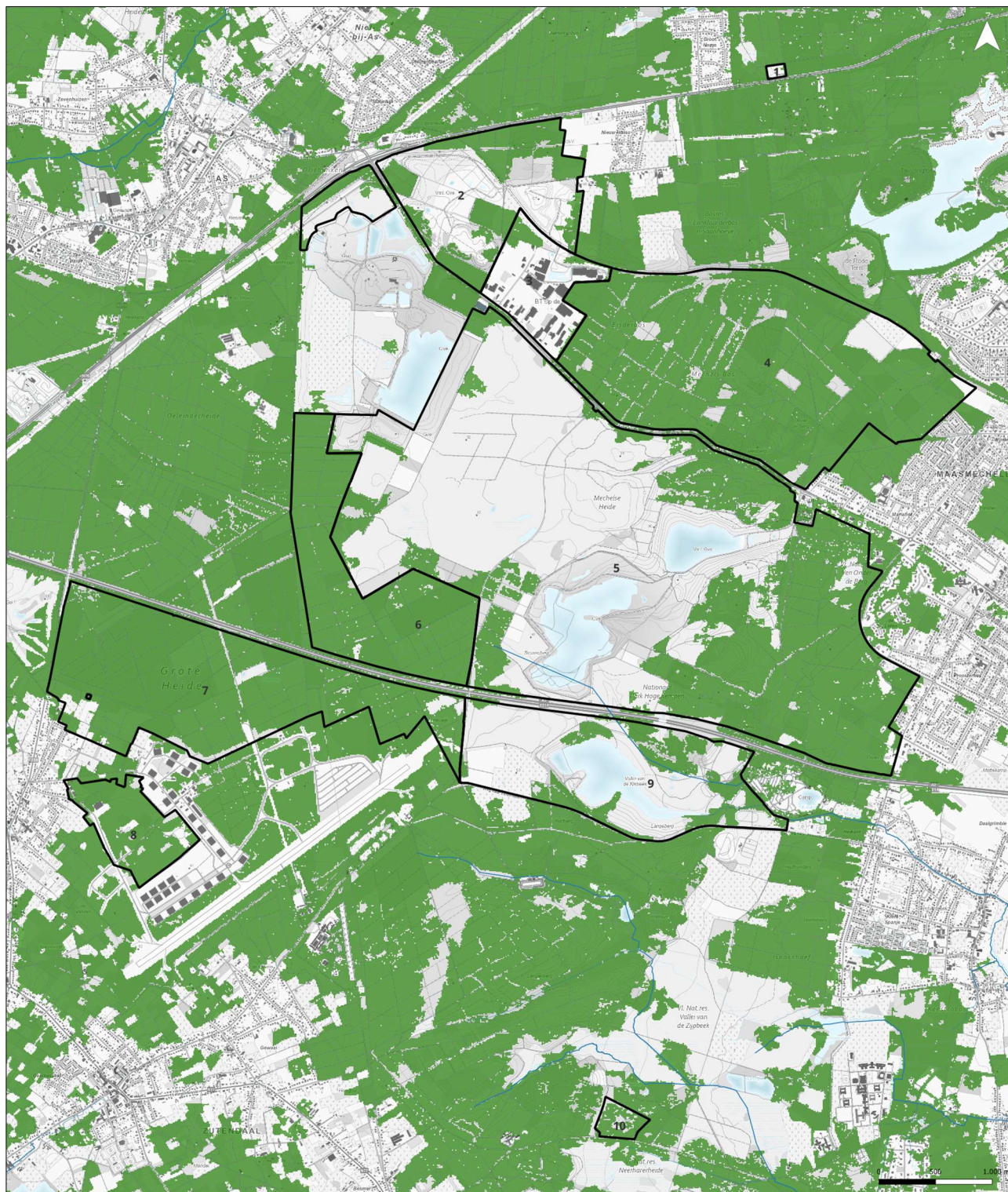
4.2 Natuurlijke structuur

De biologische waarderingskaart geeft aan dat het plangebied zeer waardevol is. Voornamelijk de centraal en oostelijk gelegen deelgebieden worden aangeduid als biologisch zeer waardevol of complexen van biologisch waardevolle en zeer waardevolle elementen. Globaal gezien bestaat uit plangebied enerzijds uit heidevegetaties (c*) en anderzijds uit bosvegetaties (p*, q*) en struwelen (s*). In mindere mate zijn ook graslanden (h*) aanwezig, o.a. struisgrasvegetatie (ha).

Figuur 4-3: Biologische waarderingskaart

Figuur 4-4: Bestaande bossen

Het plangebied wordt voor een groot deel gekenmerkt door het voorkomen van habitat 4030 'Droge Europese heide'. Deze droge heidevegetaties bestaan uit formaties van altijd groene dwergstruiken, gedomineerd door struikheide. De aspectbepalende laag is vaak niet hoger dan 1 meter. Plaatselijk kan boom- of struikopslag van grove den, zomereik, ruwe berk, sporkenhout, brem, jeneverbes of bramen aanwezig zijn. Deze halfnatuurlijke vegetaties zijn van nature rijk aan mossen en korstmossen, vooral op oudere leeftijd als de heidestruiken open vallen. De vegetatiestructuur en -samenstelling hangt sterk af van de voedselrijkdom van de bodem, het gevoerde beheer, de voorgeschiedenis en de ouderdom van struikheide. Op arme, zure zandbodems is het aantal plantensoorten beperkt; op meer lemige bodems en voormalig beakkerde heidebodems is de heidevegetatie doorgaans rijker aan kruiden en grassen. Grassen zoals pijpenstrootje, bochtige smele en fijn schapengras hebben steeds een gering aandeel in goed ontwikkelde heiden.

In deelgebied 9 komt een relatief grote zone met habitat 3130 voor: voedselarme tot matig voedselarme wateren met droogvallende oevers. Dit habitattype is uiterst zeldzaam in Vlaanderen en komt hoofdzakelijk voor in de Kempen.

Daarnaast komen verspreid nog enkele andere Europees beschermde habitattypen voor, waaronder oude eiken-berkenbossen op zeer voedselarm zand (9190).

Het plangebied overlapt zowel met Vogel- als Habitatrichtlijngebied. Deelgebieden 4, 5, 6, 9 en 10 zijn deels of volledig gelegen in het Habitatrichtlijngebied 'Mechelse heide en vallei van de Ziepbeek' (BE2200035). Deelgebieden 5, 6, 9 en 10 zijn deels of volledig gelegen in het Vogelrichtlijngebied 'Mechelse Heide en de vallei van de Ziepbeek' (BE2200727). Het Habitatrichtlijngebied beslaat een oppervlakte van 3741 ha en telt 18 beschermde habitats en 21 beschermde soorten. Het gebied bestaat uit een verzameling van natuur- en bosreservaten en domeinbossen, zoals: Platte Ledeberg, Lanklaerderbos-Saenhoeve, Mechelse Heide, Kikbeekbron, Ziepbeekvallei, Neerharerheide en Pietersheimbos. Door variatie aan bossen, droge en natte heiden, venen, vennen en andere waterpartijen is de dieren- en plantenrijkdom er heel hoog.

Een groot deel van het plangebied is opgenomen in het Vlaams Ecologisch Netwerk: 'De Hoge Kempen' (nr. 401), overwegend als grote eenheid natuur en deels als grote eenheid natuur in ontwikkeling. Daarnaast hebben grote delen van het plangebied het statuut van natuurreservaat (Vlaams natuurreservaat 'Hoge Kempen').

Nagenoeg het volledige plangebied wordt aangeduid als faunistisch belangrijk gebied. Deze gebieden worden aangeduid omwille van het voorkomen van specifieke fauna.

4.3 Landschappelijke structuur en onroerend erfgoed

De heidegronden die het gebied kenmerken zijn het resultaat van menselijke activiteit. Reeds in het neolithicum (4500-2500 voor Christus) werden delen van het oorspronkelijke berken-eikenbos gerooid. Door branden, kappen en overbeweiding werd het oorspronkelijke bos stukje bij beetje omgezet in cultuurland. Deze bodems waren na akkerbouw volledig uitgeput waarna er zich op de gedegradeerde bodems heide ontwikkelde. Door begrazing met schapen, het steken van plaggen, het maaien en hakken in de gemeenschappelijke heide werd het proces van spontane verbossing tegengegaan. Vanaf de 12de eeuw nam het heidegebruik geleidelijk toe zodat vier eeuwen later praktisch heel het Kempens hoogterras ontbost was. Door de afgezonderde ligging, de schrale bodem en het gebrek aan meststoffen, was de Limburgse heidestreek weinig ontwikkeld wat zich uitte in verspreid liggende dorpen met geringe bevolkingsdichtheid en een beperkte vervoersinfrastructuur. Het gebied werd gekenmerkt door een rurale overlevingseconomie met de ontginning van heidegrond als belangrijkste bron voor grond- en brandstoffen. De economische betekenis van de heide voor zijn bewoners zorgde ervoor dat de heide lange tijd haar uitgestrektheid wist te bewaren. Tot in de 19de eeuw vertoonde Eisden het traditionele patroon van een dorp in de Limburgse Kempen: de dorpskern met rondom de vruchtbare landbouwgronden, aan de rand van de uitgestrekte heide en bossen. De akkers die dicht bij de woonkern lagen werden bemest met humusrijke heideplaggen. De plaggen werden eerst op de bodem van de stal gebracht om nadien, eens ze verzadigd waren met mest, op de akkers te worden uitgespreid. Dit potstalsysteem creëerde plaggenakkers met een enigszins bolle vorm.

Op de Kabinetskaart de Ferraris (1770-1778) grensde het cultuurland van Eisdendorp inderdaad aan een uitgestrekte heide, de Gebrande Heyde, doorsneden door bundels veldwegen. Vanuit het noorden strekte zich ter hoogte van het huidige Mechels Bos een omvangrijk bosgebied, het Bois de Stockem, uit tot op het Kempisch Plateau. Dit was een restant van het voormalige Drie-Bankenbos of Ledebos dat ongeveer 2000 hectare groot. Het bos werd reeds vermeld in de 12-13de eeuw en volgde de noord-zuid gerichte steilrand vanaf ongeveer Dilsen tot Eisden.

Op de Vandermaelenkaart (circa 1850) is dit gebied echter grotendeels gerooid, onder andere door de enorm gestegen industriële vraag naar hout, en herschapen in één grote heidevlakte. Vermoedelijk werd het gebied echter al vrij snel opnieuw ingeplant met grove den.

In de periode 1823-1826 werd, evenwijdig met de steilrand, de Zuid-Willemsvaart voltooid als verbinding tussen het Luikse industriebekken en het noorden van Nederland. De aanleg van dit kanaal zorgde ervoor dat Eisden letterlijk van de heide werd afgesloten en bracht ook geleidelijk aan de ontginning van de uitgestrekte heide op gang. Aanvankelijk werden vooral de minder intensief gebruikte heidegebieden aan de gemeentegrenzen bebost. Zo werd op de gemeentegrens tussen Maasmechelen en Zutendaal het Heiwijkbos aangelegd in de eerste helft van de 19de eeuw. Het betreft een strooksgewijs boscomplex met vooral naalddhoutaanplantingen van grove den en gekenmerkt door een netwerk van rechte dreven die het bos opdelen in min of meer gelijkmatige percelen. Het drevenpatroon verraadt de systematische aanleg. In de zomer van 1976 brandde hier een gedeelte (circa 250 hectare) van het bosgebied af. Het werd niet herbeplant, waardoor spontane herbebossing plaatsvond, deels uit stoofopslag, en een gemengd bos van berken, dennen en eiken ontstond.

Vanaf het midden van de 19de eeuw onderging het landschapsbeeld een drastische wijziging, mede onder invloed van de ontginningswetten van 1834 en 1847 die de staat het recht gaven 'onproductieve' gemeentegronden te onteigenen. Aanvankelijk werd de heide voornamelijk omgezet in bos, onder andere om zandverstuivingen ten gevolge van overexploitatie tegen te gaan. Pas met de opkomst van de kunstmest in 1880 nam de heideontginning in functie van de landbouw sterk af aangezien heidemaaisel en plaggen niet meer nodig waren om de akkers te

bemesten. Vanaf de tweede helft van de 19de eeuw werden uitgestrekte oppervlaktes heide bebost door zowel particulieren als gemeenten. De pijnboom werd aanzien als het meest winstgevend product op deze schrale gronden.

Met de ontdekking van steenkool in de Limburgse Kempen breekt een nieuwe fase van industrialisatie aan. Dankzij de uitgestrektheid en geringe bevolkingsdichtheid was de Limburgse heide bijzonder geschikt voor de grootschalige opzet van de steenkoolindustrie. De meeste gronden op de heide waren immers in handen van de gemeente en enkele grootgrondbezitters zodat zonder veel problemen de industrie ver van de bevolkingscentra kon ingeplant worden. In totaal werden zeven mijnzetels opgericht die zorgden voor de definitieve ontsluiting van Midden-Limburg en resulteren in een sterke bevolkingstoename. Op de westoever van de Zuid-Willemsvaart werd de mijnsite van Eisden uitgebouwd en in 1922-1923 startte de steenkoolproductie.

Begin 20ste eeuw kent de bebossing van de heide een sterke toename. Grote delen van de heide werden immers met naaldbomen beplant om als stuthout in de steenkoolmijnen gebruikt te worden. Aanvankelijk gebeurde dit met grove den, in dicht beplante percelen en weinig soortenrijke ondergroei. Later gaf men de voorkeur aan Corsicaanse den. Het patroon van rechte en loodrecht op elkaar staande dreven was kenmerkend voor deze nieuw aangelegde bossen. Het Mechels Bos werd toen sterk uitgebreid ten koste van de Mechelse Heide. De dennenbestanden die bloksgewijs grote oppervlakken bezetten, getuigen van deze bebossingsfase. Door deze bosuitbreiding kwamen de oorspronkelijk aaneengesloten grote heidevelden begin deze eeuw geïsoleerd te liggen. Na de sluiting van de mijn in de jaren 1980 kwam er verandering in de wijze van houtexploitatie. De uitgesproken economische functie van de bossen is nu verschoven naar een recreatieve en natuurfunctie. Plaatselijk zijn er nog belangrijke restanten aanwezig van goed ontwikkelde oude zuurminnende bossen met typische boomsoorten als zomereik, ruwe berk en kruidsoorten.

Een groot deel van de Mechelse Heide, vooral de ruime omgeving rondom het Breedven, wist te overleven. Dit heidegebied is een laatste restant van de vroegere heidevlakte die zich op het einde van de 18de eeuw uitstreckte langs de steilrand en in het zuiden begrensd werd door de ontginningskernen van Maasmechelen, Eisden en Zutendaal.

Ten noorden van de E314 is het vastgestelde landschapsatlasrelict 'Mijnsite Eisden, Mechelse Heide en Mechels Bos' gelegen. De steilrand van het Kempisch Plateau is bepalend voor de opbouw van het landschap en zorgt voor een opvallend reliëf. De Mechelse Heide vormt als restant van het vroegere uitgestrekte heidegebied een open vlakte die sterk contrasteert met het dichte boscomplex van Lanklaarderbos en Mechels Bos. Meer recent had het mijnverleden eveneens een grote impact op de configuratie van het landschap. Daarin zijn de mijnterrils en de waterplassen visueel dominant aanwezig en de loof- en naaldbosbossen ruimtelijk begrenzend. Het geheel is kenmerkend en oriënterend als mijngebied. Het Kolenspoor vormde oorspronkelijk de verbindinglijn tussen de verschillende mijnsites maar markeert in het huidige landschap vooral de grens tussen de mijnsite en het zuidelijk gelegen Mechels Bos.

Ten zuiden van de E314 is het vastgesteld landschapsatlasrelict 'Steilrand van het Kempisch Plateau van de Kikbeek tot de Asbeek gelegen' gelegen. De steilrand van het Kempisch Plateau is het belangrijkste structurerend reliëfelement van het landschap. De geprononceerde steilrand vormt daarenboven een markante terreinovergang die bepalend is voor de configuratie van het landschap en voor een unieke verscheidenheid in landschapsopbouw zorgt. De verschillende beekvalleien versnijden de steilrand en vormen een ecologische verbinding tussen het Hoog- en Middenteras. De Asbeek vormt de verbinding tussen het lagergelegen Asbroek, de Heidemolen en de burchtruïne van Pietersheim. De aanleg van de burcht en het kasteel van Pietersheim is beeldbepalend in het omgevende landschap waarmee beide monumenten verbonden blijven. De ronde organische vormen die de grachten en burchtruïne kenmerken contrasteren met de strakke geometrie van het neoclassicistisch kasteel.

Binnen het plangebied komt slechts beperkt vastgesteld bouwkundig erfgoed voor. Op de grens tussen deelgebieden 4 en 5 is een Duits oefenterrein van de Eerste Wereldoorlog gelegen. Dit terrein maakte oorspronkelijk deel uit van de Mechelse Heide en werd omgevormd tot oefenterrein door het Duitse leger, het is vastgesteld als bouwkundig erfgoed. In het zuiden ligt het meest gevrijwaarde gedeelte van het terrein. Hier zijn namelijk de loopgravenstelsels bewaard met verschillende betonnen bunkers en granaattrechters.

In deelgebied 10 was het Kinderopvangcentrum Molenberg gelegen, dat eveneens deel uitmaakte van de vastgestelde inventaris voor bouwkundig erfgoed. Het betreft verschillende gebouwen uit de jaren 1950, opgericht door de vzw Koninklijke Openluchtwerken Limburg, gelegen in de bossen van Lanaken rond een grasplein met centraal een grote stoof van inheemse eik. De gebouwen werden in 2019 gesloopt en het terrein werd ingericht als natuurgebied.

Op de grens van deelgebieden 5 en 6 is het landschappelijk erfgoedelement 'Strook Lieben' gelegen. Sinds de tweede helft van de 19de eeuw werden centraal in de Mechelse Heide en Vuchterbos Heide bosstroken aangelegd dwars over het plateau zoals o.a. deze strook Lieben. Initieel was dit complex bedoeld voor de aanleg van een kanaal tussen Maasmechelen en Genk, maar dit plan werd nooit gerealiseerd waarna het gebied in de tweede helft van de 19de eeuw werd bebost met naaldbos.

Er is geen beschermd onroerend erfgoed aanwezig in het plangebied.

4.4 Nederzettingsstructuur

Het plangebied is een openruimtegebied met bos, natuur en wateroppervlaktes. Het maakt deel uit van de natuurlijke en recreatieve bosstructuur die gevormd wordt door het Nationaal Park de Hoge Kempen en is gelegen tussen de nederzettingsstructuren van Maasmechelen, Zutendaal en As.

Het plangebied wordt gedwarsd door een aantal bovenlokale infrastructuren. Ten zuiden van deelgebieden 5 en 6 is de hoofdweg E314 gelegen. Deze autosnelweg doorsnijdt het plangebied van west naar oost. Deelgebied 2 wordt in het noorden begrensd door de N75 (primaire weg II). Deelgebieden 2, 3 en 4 worden in het zuiden begrensd door de Steenweg naar As (N763, lokale weg type 1). De visie op de herinrichting van de N763 bestaat in een afbouw naar een lokale weg type III met een verbod op vrachtverkeer. Dit betreft nog geen beslist beleid en maakt geen deel uit van de referentiesituatie maar zal als ontwikkelingsscenario behandeld worden in het plan-MER.

Het ruimtegebruik in het gebied wordt gedomineerd door natuurfuncties onder de vorm van bos, lagere begroeiing en waterplassen. Deze natuur heeft een belangrijk recreatief medegebruik. In deelgebieden 2 en 5 komen groeves voor. De ontginningen in deelgebied 2 zijn ondertussen volledig beëindigd, binnen deelgebied 5 ligt de actieve groeve 'Berg' waarbinnen nog een aantal vergunningen lopende zijn. De ontginning heeft een aflopend karakter (tot uiterlijk 2038). Volgens de fasering binnen deze vergunning zal de laatste fase van de natuurinrichting (Berg Zuid-2) afgerond worden in 2038. De natuurontwikkeling in de delen Berg-Midden en Berg-Zuid-1 worden afgerond in 2025 en 2022.

Deelgebied 3 wordt gekenmerkt door de aanwezigheid van industrie. De Vlaamse Regering bevestigde op 4 juni 2021 het uitdoofscenario voor het bedrijventerrein Op de Berg.

In deelgebied 8 zijn drie bedrijven zonevremd actief binnen de bestemming militair domein. Op het militair domein zijn loodsen en terreinen in gebruik door sport- en recreatieverenigingen en een rijopleidingscentrum. Ten oosten van dit deelgebied is het militair domein 'Wevelsmoer' te vinden.

In deelgebied 1 is een horecagelegenheid gelegen.

Ten oosten en ten westen van het plangebied zijn respectievelijk de kernen van Maasmechelen en As gelegen. Ten zuiden van deelgebied 8 ligt de kern van Zutendaal.

Op de landbouwgebruikspercelenkaart zijn een beperkt aantal percelen aangeduid als in landbouwgebruik. Het betreffen evenwel geen percelen in professioneel landbouwgebruik. Het zijn enerzijds terreinen die in natuurbeheer zijn en in die hoedanigheid ook aangegeven zijn als landbouwperceel (w.o. gronden in deelgebied 2 Natuurgebied Mechelse Heide-noord, deelgebied 4 Bosgebied Mechels Bos-noord, deelgebied 5 Natuurgebied Mechelse Heide-zuid, deelgebied 7 Bosgebied Grote Heide, deelgebied 9 Natuurgebied Kikbeek). Anderzijds zijn het terreinen die ingezet worden voor recreatieve doeleinden (w.o. paardenhouderij) (w.o. gronden in deelgebied 7).

Naast de hoger aangehaalde bovenlokale wegen zijn er in het plangebied ook lokale wegen aanwezig met een ontsluitende functie voor gemotoriseerd bestemmings- en beheerverkeer. Voor fietsverkeer zijn er ook wegen met een verbindende functie. Deze bevinden zich in de rand van het plangebied of bevinden zich naast de verbindingswegen voor gemotoriseerd verkeer (N763). Ze maken deel uit van het Bovenlokaal Functioneel Fietsroutenetwerk (BFF). Er zijn ook fietssnelwegen, bedoeld voor langeafstandsverkeer. Ze zijn zoveel mogelijk gescheiden van het autoverkeer om de veiligheid en het comfort voor de fietsers te verhogen. Ten noorden van deelgebied 2 ligt de F751, de fietssnelweg van As naar Maaseik. Op de grens van deelgebieden 4 en 5 ligt de F75, de fietssnelweg Beringen – Genk – Maasmechelen, ook gekend als de kolenspoorroute.

Zoals aangegeven kent het gebied ook belangrijke recreatieve medegebruiksfuncties. Het betreft in hoofdzaak extensieve recreatie: wandelen en fietsen, maar ook paardrijden en mountainbiken. In het gebied zijn meerdere specifieke routes uitgestippeld en bewegwijzerd. Voor wandelaars zijn er naast het wandelknooppuntnetwerk ook wandellussen gecreëerd, idem voor fietsers. Ook is er een mountainbikeroute (netwerk Hoge Kempen-Nationaal Park) en een knooppuntennetwerk voor ruiters en menbers in het gebied. Deze routes worden gepromoot vanuit het Nationaal Park. Het Nationaal Park Hoge Kempen is uitgerust met toegangspoorten die als ingangsportalen voor het gebied functioneren. In het plangebied, ter hoogte van deelgebied 4 en 5 bevindt zich een van deze toegangspoorten, met name de toeristische toegangspoort Mechelse Heide. In de onmiddellijke omgeving bevinden zich diverse recreatieve (hoofd)functies die in relatie staan tot dit recreatieve medegebruik. Naast recreatieve verblijfsfuncties zijn er een andere toeristische recreatieve voorzieningen die samen met het Nationaal Park een aantrekkelijk en gedifferentieerd toeristisch recreatief geheel vormen.

Een andere vorm van medegebruik betreffen de aanwezige leidinginfrastructuren. Parallel met de N75 zijn 2 hoogspanningsleidingen van Elia gelegen. Vanaf de kruising met de N763 (Steenweg naar As), buigen beide leidingen af, weg van de N75. Beide leidingen doorkruisen deelgebied 2. In het plangebied liggen pijpleidingentracés (ARG, MVC en PALL) die ook opgenomen zijn in de vigerende gewestplannen. De pijpleidingen (in beheer van Petrochemical Pipeline Services) worden o.a. ingezet voor het vervoer van gevaarlijke stoffen. Aan deze leidingen zijn wettelijke

erfdienstbaarheden van openbaar nut gekoppeld die elke daad welke de pijpleidingen of de exploitatie daarvan kan schaden verbiedt.

5 Bestaande juridische toestand

De bestaande juridische toestand wordt grafisch weergegeven op de kaarten in bijlage bij de toelichtingsnota, op het moment dat het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan wordt opgemaakt.

Kaart 2. Bestaande juridische toestand: gewestplan, gewestplanwijzigingen en ruimtelijke uitvoeringsplannen

Kaart 3. Bestaande juridische toestand: andere plannen.

De relevante elementen van de bestaande juridische toestand worden tekstueel aangegeven in de onderstaande tabel.

Tabel 5-1. Bestaande juridische toestand

Plan	Naam
Gewestplan(nen) of gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen	Gewestplan nr. 19 Hasselt-Genk (KB 3 april 1979) Gewestplan nr. 20 Limburgs Maasland (KB 1 september 1980) GRUP Berggrindontginning Kempens Plateau (BVR 15 juli 2005) GRUP Leiding zandgroeve Berg – LBV-groeve (BVR 1 juni 2007) GRUP Lugo NV en Artilaval NV (BVR 23 maart 2012)
Provinciale ruimtelijke uitvoeringsplannen	PRUP Bipool Eisden-Lanklaar (BVR 1 december 2011) (aangrenzend) PRUP Afbakening Kleinstedelijk Gebied Maasmechelen (BVR 7 februari 2013)
Gemeentelijke plannen van aanleg of ruimtelijke uitvoeringsplannen	BPA Reihaag (gemeente Maasmechelen) (MB 20 oktober 1994) BPA Reihaag artikel 17 (gemeente Maasmechelen) (MB 20 oktober 1994) BPA Home Fabiola (gemeente Maasmechelen) (MB 9 september 1998) (aangrenzend) BPA Uitbreiding Mechelse heide zuid (MB 15 april 1999) BPA Kikmolen (gemeente Maasmechelen) (MB 11 oktober 1998) (aangrenzend) BPA Proosterbos – wijziging (gemeente Maasmechelen) (MB 27 april 2001) (aangrenzend) BPA De Loten (gemeente Maasmechelen) (MB 1 september 1987) (aangrenzend) RUP Zorgbos (gemeente Maasmechelen) (BG 2 juli 2019) (aangrenzend)
Beschermde monumenten	Geen.
Beschermde stads- en dorpsgezichten	Geen.
Beschermde cultuurhistorische landschappen	Geen.
Vastgestelde landschapsatlasrelicten	Mijnsite Eisden, Mechelse Heide en Mechels Bos (MB 12 februari 2014) Steilrand van het Kempisch Plateau van de Kikbeek tot de Asbeek (MB 12 februari 2014)
Vastgestelde bouwkundig erfgoedrelicten	Duits oefenterrein Eerste Wereldoorlog, Steenweg naar As z/n, Maasmechelen (MB 16 januari 2018) Kinderopvangcentrum Molenberg, Daalbroekstraat 120, Lanaken (MB 16 januari 2018) (gesloopt)
Vogelrichtlijngebieden (SBZ-V)	BE2200727 Mechelse Heide en de Vallei van de Ziepbeek
Habitatrichtlijngebieden (SBZ-H)	BE2200035 Mechelse Heide en de Vallei van de Ziepbeek
Ramsargebieden	Geen.
Gebieden van het duinendecreet	Geen.
Gebieden van het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN)	Grote Eenheid Natuur “Hoge Kempen” Grote Eenheid Natuur in Ontwikkeling “Hoge Kempen”
Gebieden van het Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk (IVON)	Geen.
Natuurreservaten (beheerplan type IV)	Hoge Kempen (Vlaams natuurreservaat, ANB)
Beschermingszones grondwaterwinning	Waterwinning VMW Eisden-Meeswijk (aangrenzend)
Bevaarbare waterlopen	Geen.
Onbevaarbare waterlopen	Ziepbeek-Zijpbeek Heiwickbeek Groenstraatbeek

6 Verantwoording van het planvoorstel

6.1 Ruimtelijke visie en ontwikkelingsperspectieven

Het planvoorstel is gericht op het versterken van de natuurlijke structuur en het realiseren van een robuuste, samenhangende open ruimte door het wegwerken van zgn. enclaves en anomalieën in of aansluitend bij het Nationaal Park Hoge Kempen.

Het planvoorstel is gebaseerd op volgende ruimtelijke visie en concepten:

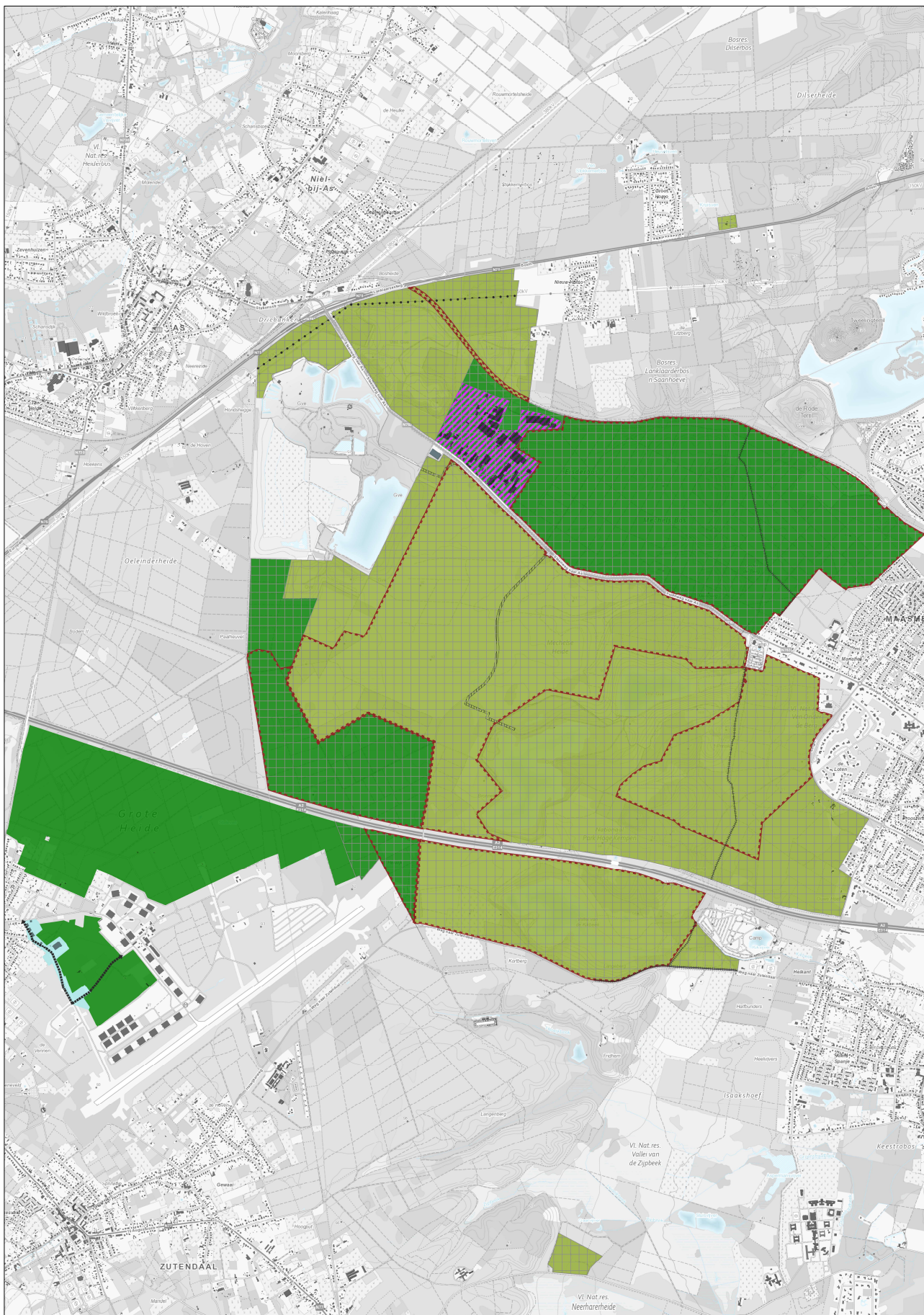
- Terugdringen van bestaand ruimtebeslag i.f.v. natuurherstel. Binnen de groot aaneengesloten natuurkern van de Hoge Kempen bevinden zich een aantal gebieden waarvan het feitelijk gebruik en/of de bestemming de realisatie van een ruimtelijk-functioneel aaneengesloten natuurkern verhindert. Aansluitend bij de opties uit o.m. het masterplan voor het Nationaal Park Hoge Kempen zet het ruimtelijk uitvoeringsplan in op het wegwerken van deze zgn. enclaves en anomalieën. Het plan zal deze gebieden bestemmen als natuur- of bosgebied zodat het behoud, het herstel of de ontwikkeling van natuur of bos mogelijk wordt en het bestaand ruimtebeslag (bebouwing, verharding...) dat niet verenigbaar is met de hoofdfunctie natuur of bos op termijn kan verdwijnen.
- Vermijden en/of grenzen stellen aan toekomstig ruimtebeslag. Binnen het plangebied zijn er een aantal bestaande feitelijke natuur- of bosgebieden die liggen in een niet-groene bestemmingen (i.c. woonuitbreidingsgebied, militair domein) en waarvoor de realisatie van de voorziene gewestplanbestemming niet langer aangewezen is gelet op de beleidsdoelstellingen om een groot aaneengesloten natuurkern te ontwikkelen. Deze gebieden worden herbestemd naar natuur- of bosgebied in functie van het behoud van de bestaande feitelijke natuur- of bosfunctie aansluitend bij de bestaande natuur- en bosgebieden van het Nationaal Park Hoge Kempen.
- Verankeren gerealiseerde of te realiseren natuurinrichting. In het plangebied bevinden zich een aantal gebieden die op het gewestplan bestemd zijn als ontginningsgebied met nabestemming natuurgebied waarvan de ontginningen afgewerkt zijn of binnen afzienbare tijd afgewerkt zullen worden. Waar de delstoffenwinning afgelopen is of afloopt worden deze gebieden volwaardig bestemd als natuurgebied en opgenomen als onderdeel van de grote eenheid natuur Hoge Kempen. Het aflopend karakter van deze delstoffenwinning binnen het Nationaal Park Hoge Kempen wordt op die wijze juridisch verankerd en de uiteindelijk natuurontwikkeling verzekerd.
- Ruimte voor bos(uitbreiding). Het plan zet in op het behoud en de versterken van de bestaande bosstructuren in of aansluitend bij de grote eenheid natuur Hoge Kempen. In voorliggend plan worden zowel bestaande ruimtelijk-functioneel samenhangende boscomplexen als aansluitende zones als bosgebied bestemd als een aantal gebieden waar ruimte voor bijkomend bos is in functie van het versterken of ruimtelijk bufferen van deze bosstructuren.
- Vrijwaren landschappelijke kwaliteiten en erfgoedwaarden. Het plan wil de landschappelijke kwaliteiten en de (meest waardevolle) erfgoedelementen behouden en waar mogelijk versterken. Om het karakter van de omgeving te vrijwaren worden (delen van) de vastgestelde landschapsatlasrelicten aangeduid als erfgoedlandschap (in overdruk) in functie van het behoud van de typische landschapskenners en onroerend erfgoedelementen.

6.2 Planvoorstel

Het plan zal alle bestemmingswijzigingen doorvoeren die nodig of nuttig zijn om hoger aangegeven plandoelstellingen te realiseren. Voor sommige gebieden binnen het plangebied zal de bestemming ongewijzigd blijven ten opzichte van het momenteel geldende gewestplan, voor andere gebieden zal er een bestemmingswijziging gebeuren, al dan niet met een bestemming in overdruk.

De opties per deelgebied worden hieronder verder besproken en gemotiveerd.

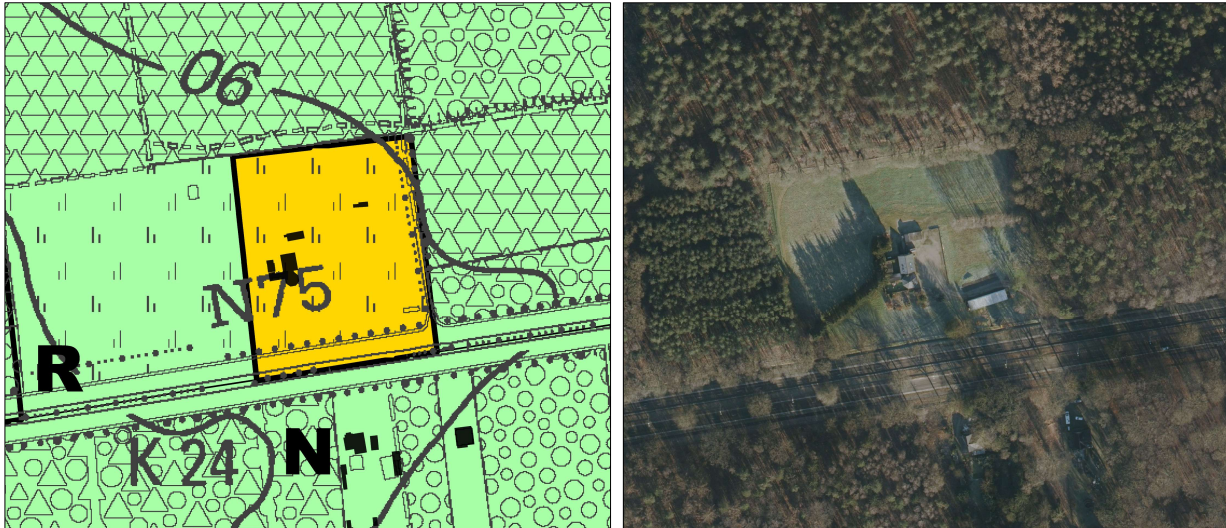
Figuur 6-1. Overzicht planvoorstel

6.2.1 Deelplan 1. Mosselhuis De Berg

De site Mosselhuis De Berg ligt langs de N75 op het grondgebied van de gemeente Dilsen-Stokkem. Het gaat om een gebied van ca. 2 ha dat op gewestplan deels bestemd als recreatiegebied (1,5 ha) en natuurgebied (0,5 ha). Het gebied is nooit ontwikkeld als volwaardig recreatiegebied. Op de site bevindt zich één horecagelegenheid (m.n. het Restaurant-Taverne-Mosselhuis 'De Berg'). Het betreft een hoofdzakelijk vergund restaurant. Omdat deze horecazaak op zichzelf staat (niet ter ondersteuning van andere recreatieve activiteiten), wordt deze activiteit als zonevreemd beschouwd.

Figuur 6-2. Gewestplan en orthofoto (2024) deelgebied 1

Figuur 6-3. Luchtfoto Mosselhuis De Berg

Het als recreatiegebied bestemd gebied ligt volledig geïsoleerd als enclave in het habitatrictlijngebied en de gebieden van het Vlaams Ecologisch Netwerk in de Hoge Kempen. Het recreatiegebied ontsluit rechtstreeks op de N75, zijnde een primaire weg Type II. Op dit type weg zijn in principe geen rechtstreekse erfontsluitingen toegelaten zodat ook vanuit mobiliteitsoogpunt een recreatieve ontwikkeling op deze locatie niet aangewezen is. Bij de opmaak van de streefbeeldstudie van de N75 (2009) bleek immers dat voor de ontsluiting van het Mosselhuis om verkeersveiligheidsredenen een parallelweg of ventweg zou moeten gebouwd worden, wat op deze locatie een ruimtelijk en maatschappelijk onverantwoorde investering zou zijn.

Het terrein werd intussen verworven door het Vlaams Gewest (Agentschap voor Natuur en Bos) met het oog op het slopen van de bestaande bebouwing, het wegnemen van de verharding en het uitbreiden van de bosstructuur.

Het plan herbestemd dit gebied naar natuurgebied (artikel 1) met overdruk grote eenheid natuur (artikel 1.5) om een ontwikkeling als natuur- of bosgebied aansluitend bij het omliggende natuur- en boscomplex mogelijk te maken.

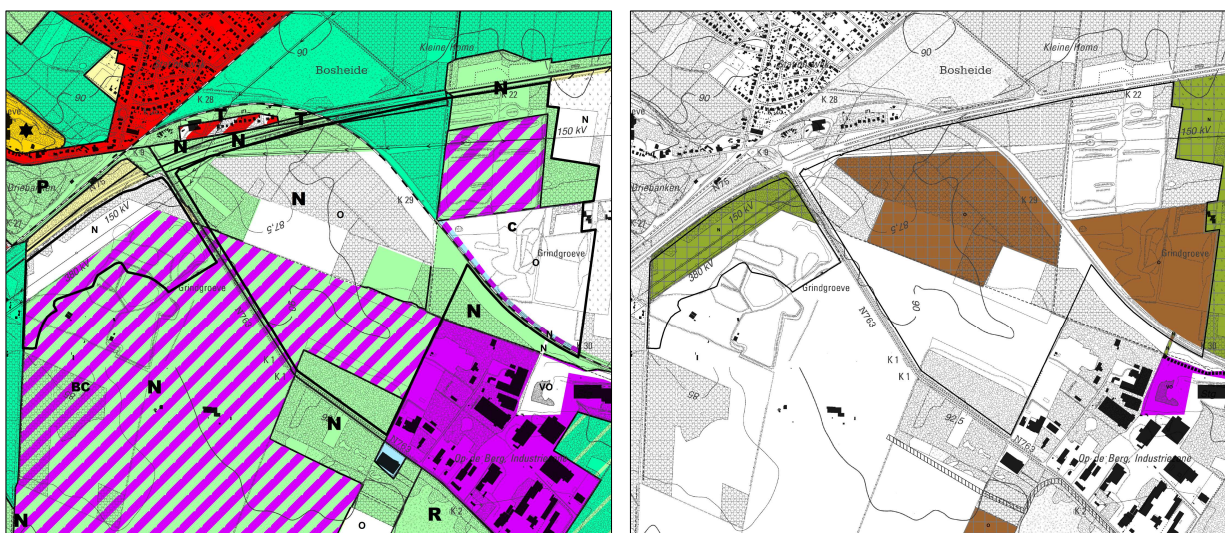
Figuur 6-4. Planvoorstel deelgebied 1

6.2.2 Deelplan 2. Mechelse Heide-noord

Dit gebied omvat de voormalige grind- en zandwinningsgebieden en de omliggende natuur- en bosgebieden ten zuiden van de N75, ten noorden van het actieve ontginningsgebied ‘Mechelse Heide-zuid’ en ten westen van het bedrijventerrein Op de Berg en de gebieden die reeds via een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan in 2005 herbestemd werden naar natuurgebied.

Figuur 6-5. Gewestplan en bestaande gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen Mechelse Heide noord

Naast het gewestplan zijn ook twee gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen van toepassing binnen dit deelgebied: het GRUP Berggrindontginning Kempens Plateau (2005)⁶ en het GRUP Lugo NV en Artilaval NV (2012)⁷. In het eerste RUP werd een zone langs de N75 reeds herbestemd naar natuurgebied en kreeg het ontginningsgebied “G2” een bestemming ontginningsgebied met nabestemming natuurgebied.

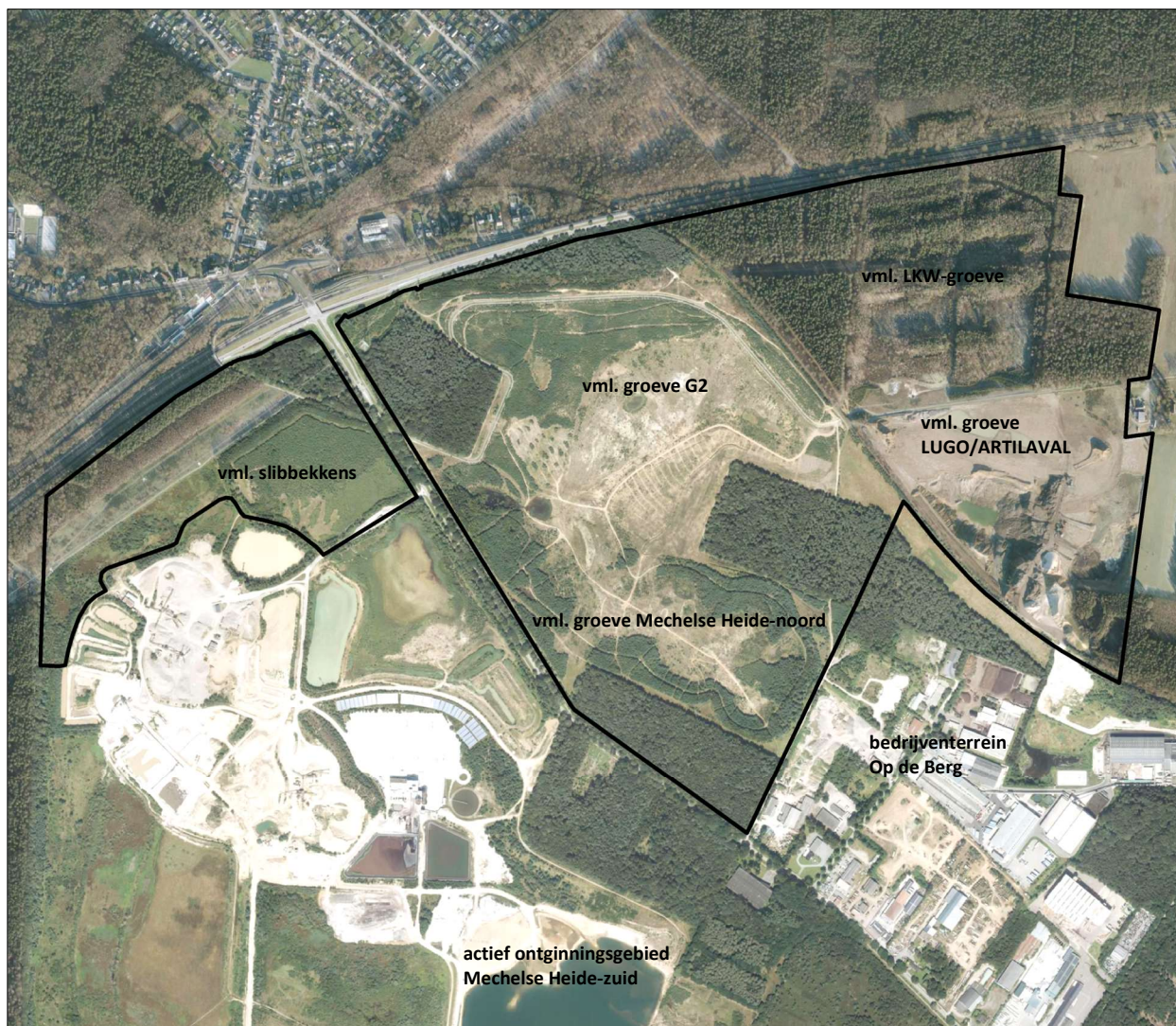
De ontginningen in dit gebied (ontginning “Mechelse Heide-noord”, ontginning “G2”, ontginning “LKW-groeve” en ontginning “LUGO/ARTILAVAL”) zijn volledig beëindigd en de nabestemming natuur is van toepassing. De natuurinrichting als nabestemming is overal gerealiseerd behalve in het gebied LUGO/ARTILAVAL waar de eindafwerking (opvulling) in functie van de beoogde natuurontwikkeling nog lopend is. In een mededeling aan de Vlaamse Regering (VR 2023 3103 MED.0119/1) is aangegeven dat de beoogde aanvulling en realisatie van het eindreliëf niet volledig kan uitgevoerd binnen de termijn van 10 jaar, maar dat de totale opvulling afgerond zal zijn tegen 2028 en de volledige natuurinrichting tegen 2030. Ter realisatie van de opvulling van de groeves dient in beide

⁶ <https://dsi.omgeving.vlaanderen.be/fiche-detail/5fb02072-0ba1-4c76-99fb-c53b22d787d9>

⁷ <https://dsi.omgeving.vlaanderen.be/fiche-detail/8f9454de-61b0-43f9-bb02-6eac40963fd5>

groeves samen ca. 1,3 miljoen m³ grond worden aangevoerd om het beoogde eindrelief te bekomen zodat de geplande natuurinrichting kan gerealiseerd worden. De definitieve natuurinrichting voorziet op een totaaloppervlakte van ca. 23,5 ha volgende types: 6,75 ha bos, 2,6 ha bosrand, 11,4 ha heide en 2,75 ha poel- en moerasvegetatie. Tegen uiterlijk 31 december 2030 moeten alle activiteiten (opvulling en natuurinrichting) zijn beëindigd en is het volledige gebied voor beheer overgedragen aan ANB. Ook op de voormalige slibbekkens in het noorden van de site Mechelse Heide-zuid is de nabestemming natuur gerealiseerd.

Figuur 6-6. Orthofoto (2024) Mechelse Heide-noord

Het plan bestemt dit gebied als één samenhangend ruimtelijk-functioneel aaneengesloten natuurgebied (artikel 1) met overdruk grote eenheid natuur (artikel 1.5). De lopende projecten inzake het realiseren van de nabestemming natuur van de vml. ontginningsgebieden kunnen verder afgewerkt worden conform de reeds verleende vergunningen. Meer concreet gaat het om het lopend project Lugo/Artival waarbij de beoogde aanvulling, realisatie van het eindrelief en de natuurinrichting kunnen worden uitgevoerd zoals beschreven in de verleende vergunningen.

Het tracé van het Kolenspoor dat onderdeel is van een vastgesteld landschapsatlasrelict wordt aangeduid met de overdruk erfgoedlandschap (artikel 5) in functie van het behoud van de lijnvormig industrieel erfgoedelement.

De bestaande hoogspanningsleiding van het gewestplan aan de noordrand van het deelgebied wordt hernomen (artikel 4.1).

Figuur 6-7. Planvoorstel deelgebied 2

6.2.3 Deelplan 3. Op de Berg

Dit deelgebied omvat het bestaande en uit te doven bedrijventerrein Op de Berg. De herbestemming van het gebied geeft uitvoering aan het langetermijnuitdoofscenario zoals voorzien in het masterplan 2020-2040 van het Nationaal Park Hoge Kempen. Dit laat toe om het gebied te integreren in de omliggende waardevolle bos- en natuurgebieden van de Hoge Kempen en het aangrenzend Natura 2000-gebied.

Figuur 6-8. Luchtfoto industrieterrein Op de Berg

Via het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor het ontginningsgebied LUGO/ARTILAVAL werd reeds een deel van het bedrijventerrein herbestemd naar 'gebied voor verwerking van oppervlakedelfstoffen met nabestemming natuur'. De voorschriften bepalen dat de nabestemming natuur in werking treedt na een termijn van 10 jaar na de

inwerkingtreding van dit RUP. Het RUP trad in werking op 17 mei 2012, wat betekent dat de nabestemming natuurgebied sinds 17 mei 2022 van kracht is.

Figuur 6-9. Gewestplan en gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen Op de Berg (GRUP LUGO/ARTILAVAL)

Voorliggend plan bestemt het volledige gebied als bosgebied (artikel 2) met overdruk grote eenheid natuur (artikel 2.4). Het deel met bestaande bedrijvigheid krijgt een overdruk voor tijdelijke handelingen m.b.t. vergunde bedrijvigheid (artikel 2.3). Binnen deze overdruk treedt de overdruk grote eenheid natuur pas in werking op 1 januari 2046 en kunnen tot 31 december 2045 enkel tijdelijke vergunningen verleend worden voor het exploiteren van de op het ogenblik van de inwerkingtreding van het plan bestaande vergunde bedrijfsactiviteiten. Het uitbreiden van bestaande of oprichten van nieuwe bebouwing of verharding, ontbossingen en reliëfwijzigingen zijn niet meer toegelaten. Deze overgangsbepalingen moeten er voor zorgen dat bestaande bedrijven hun huidige, vergunde activiteiten tijdelijk kunnen verder zetten zonder dat de realisatie van de beoogde bestemming (m.n. bosgebied) verder in het gedrang komt. Alle handelingen i.f.v. het herstel van de open ruimte en bosontwikkeling zijn te allen tijde toegelaten vanaf de inwerkingtreding van het plan in 2025.

Figuur 6-10. Planvoorstel deelgebied 3

De mogelijkheid tot het winnen van delfstoffen vooraleer de bosbestemming te realiseren (zoals onderzocht in het kader van het stopgezet complex project) wordt niet voorzien. Het gebied kan na het stopzetten van de bestaande

bedrijfsactiviteiten enkel ingezet worden voor de ontwikkeling van bos en het versterken van de natuur binnen de context van het Nationaal Park Hoge Kempen.

Een loutere bestemmingswijziging zal op zich niet leiden tot bosuitbreiding. Parallel aan het planningsproces is een begeleidingstraject opgestart dat bedrijven moet begeleiden die hun activiteiten wensen stop te zetten en/of wensen te herlocaliseren en om vrijkomende gronden in het gebied te verwerven met het oog op de realisatie van de bosbestemming. Het Agentschap Innoveren en Ondernemen zal (in samenspraak met de provincie en de POM) bedrijven begeleiden bij een herlocatie. Het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) kreeg de opdracht om gronden gefaseerd te verwerven.

6.2.4 Deelplan 4. Mechels Bos-noord

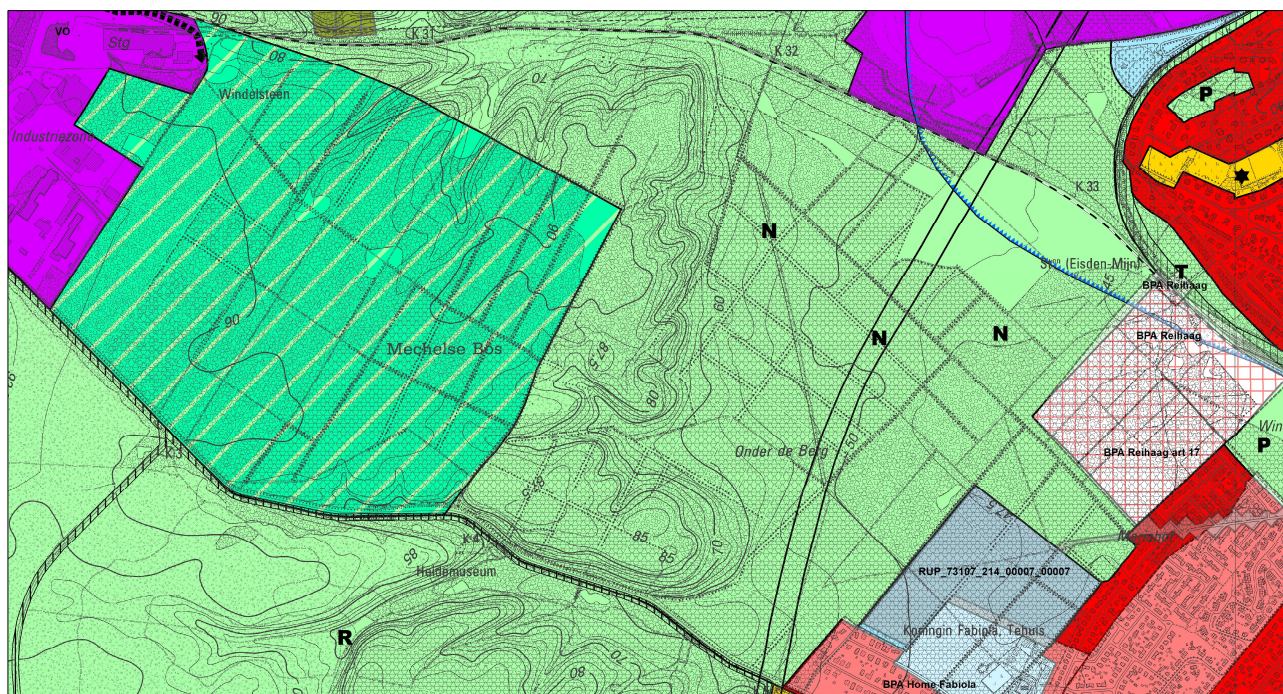
Dit gebied omvat de bossen tussen het bedrijventerrein Op de Berg, het vml. kolenspoor, de N763 en de grens van het kleinstedelijk gebied Maasmechelen. Het planvoornemen is om het Mechels Bos als één aaneengesloten boscomplex aan te duiden en in functie daarvan ook de niet te ontwikkelen delen van het woonuitbreidingsgebied Reihaag te herbestemmen naar bosgebied.

Het Mechels Bos vormt één geheel met het Lanklaarderbos, van elkaar gescheiden door het vml. kolenspoor. Het Lanklaarderbos is grotendeels bosreservaat en bevat net zoals het Mechels Bos nog restanten van loofbos die als historisch stabiel bos mogen worden beschouwd. Oude uitlopers van de Maas hebben hier een grillig reliëf nagelaten. Het bos bestaat uit een reeks van min of meer aaneengesloten percelen, deels parkbos en deels oude grove denbestanden. Tegen de weg naar Dilsen-Stokkem (Boslaan) liggen nog enkele restanten van beukenbossen. De oudste bosbestanden (beuk, zomereik, linde en omvangrijke kastanjes) bevinden zich rondom de hoeve van het verdwenen kasteel Litzberg van waaruit de 19de-eeuwse ontginning van de heide tot landbouwgrond begon.

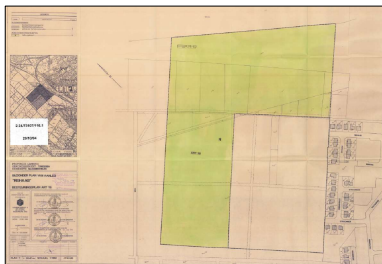
Ongeveer driekwart van het oorspronkelijke woonuitbreidingsgebied Reihaag is via het BPA Reihaag reeds in 1992 omgezet naar natuurgebied, het resterend deel bleef voorbehouden voor sociale huisvesting (BPA art. 17). Ook dit resterend deel van dit woonuitbreidingsgebied (9 ha) is niet langer te ontwikkelen gezien het buiten de afbakening van het kleinstedelijk gebied Maasmechelen valt. Het terrein is eigendom van een huisvestingsmaatschappij.

Een deel van het openbaar nutsgebied rond Home Fabiola is via het gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan Zorgbos herbestemd naar natuurgebied.

Figuur 6-11. Gewestplan en gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen Mechels Bos-noord met aanduiding gemeentelijke plannen

Figuur 6-12. BPA Reihaag

Figuur 6-13. Gemeentelijk RUP Zorgbos

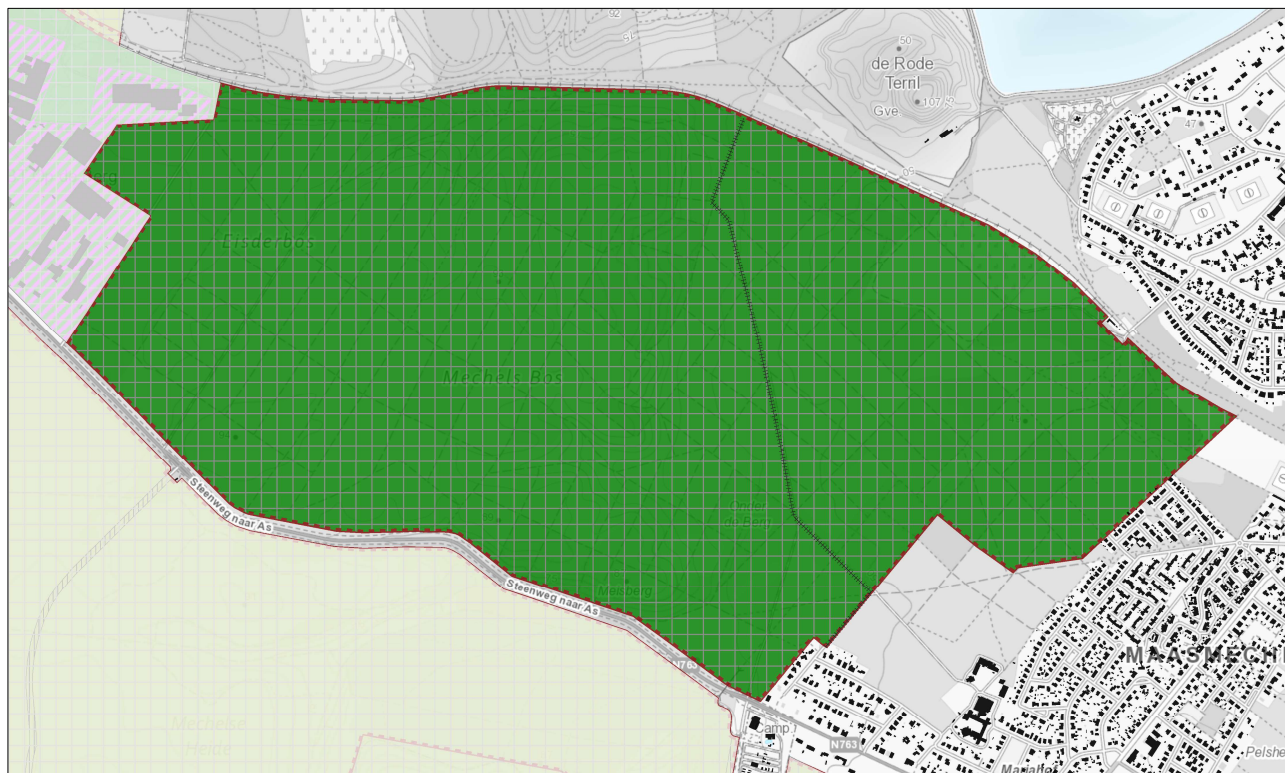

Het plan bestemd dit gebied als bosgebied (artikel 2) met overdruk grote eenheid natuur (artikel 2.4) in functie van het behoud en het versterken van de bestaand bosstructuur binnen de context van het Nationaal Park Hoge Kempen.

De delen van het gebied Mechels Bos die deel uitmaken van het vastgesteld landschapsatlasrelict worden aangeduid met een overdruk erfgoedlandschap (artikel 5).

De overdruk voor de bestaande leiding die op het gewestplan is aangeduid wordt hernomen (artikel 4.2).

Figuur 6-14. Planvoorstel deelgebied 4

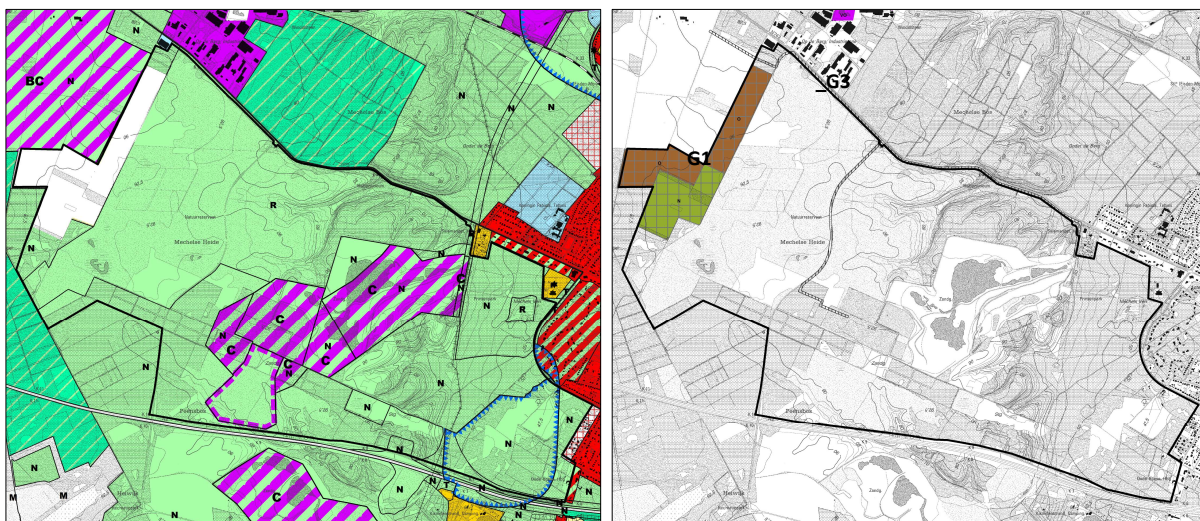
6.2.5 Deelplan 5. Mechelse Heide-zuid

Dit gebied omvat het groot aaneengesloten natuurgebied van de Mechelse Heide ten noorden van de E314 en ten zuiden van de N763.

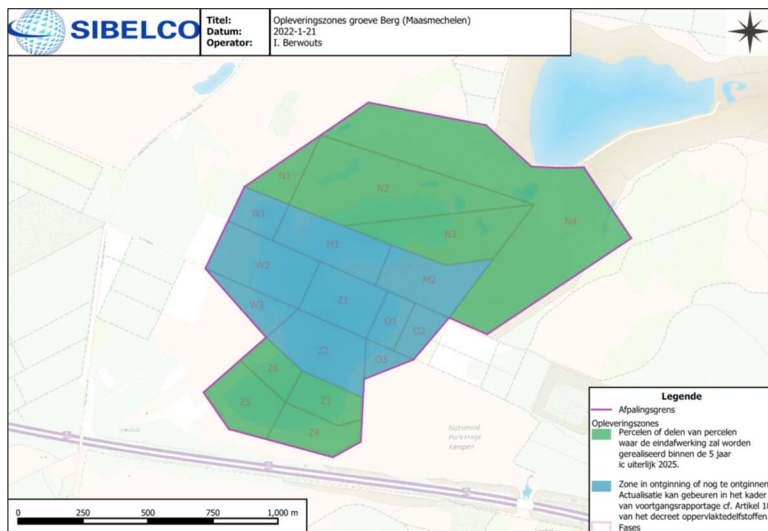
Binnen dit gebied ligt de actieve groeve 'Berg' waarbinnen nog een aantal vergunningen lopende zijn. De ontginning heeft een aflopend karakter. Volgens de fasering binnen deze vergunning zal de laatste fase van de natuurinrichting (Berg Zuid-2) in principe afgerond worden rond 2038⁸. De natuurontwikkeling in de delen Berg-Midden en Berg-Zuid-1 zal gerealiseerd worden tegen 2025.

In functie van het transport van het ontgonnen zand naar de verwerkingssite Mechelse Heide-noord is in 2007 het gewestelijk RUP Leiding zandgroeve Berg-LBG-groeve⁹ opgemaakt. De voorschriften houden in dat na afloop van de delfstofwinning in groeve Berg de tijdelijke leiding ontmanteld wordt, i.e. dus in principe in 2038.

Figuur 6-15. Gewestplan en gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen Mechelse Heide-zuid

Figuur 6-16. Opleveringsplan en fasering natuurontwikkeling Groeve Berg

In de westrand van dit deelgebied werd het gewestelijk RUP Berggrindwinning Kempens Plateau¹⁰ in As, Dilsen-Stokkem en Maasmechelen definitief goedgekeurd in 2005. Dit RUP voorzag reeds een herbestemming naar natuurgebied van een aantal landbouwenclaves en de mogelijkheid om in drie zones bijkomend berggrind te ontginnen; zone G1, G2 en een langgerekte zone ten noordoosten van G1, de zone G3. Deze drie berggrindontginningen zijn ondertussen afgerond en de nabestemming natuurgebied is reeds van kracht in de zones

⁸ Deze timing kan op basis van de bepalingen van artikel 18 van het oppervlaktedelfstoffendecreet bijgesteld worden op basis van de jaarlijkse voortgangsrapportages aan het departement Omgeving.

⁹ <https://dsi.omgeving.vlaanderen.be/fiche-detail/58108325-a9fd-43c5-8f59-723806556f56>

¹⁰ <https://dsi.omgeving.vlaanderen.be/fiche-detail/5fb02072-0ba1-4c76-99fb-c53b22d787d9>

G2 en G3. Het eindreliëf in de zone G1 is bijna gerealiseerd zodat ook in deze zone de nabestemming natuur kan ingaan.

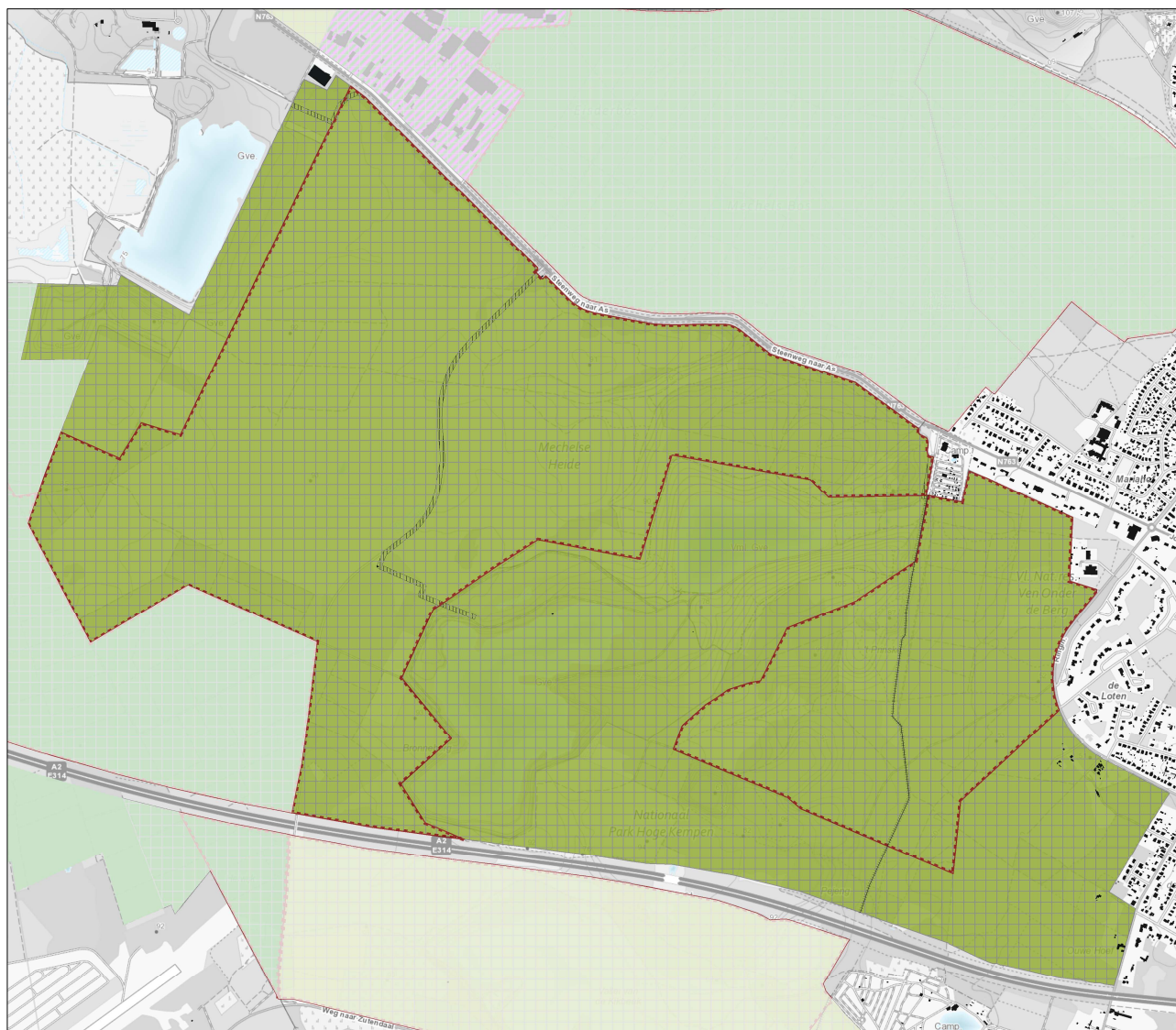
Het oostelijk deel van G1 zal gedurende een langere termijn nog als grondstock gebruikt worden. Het RUP zal dit gebruik toelaten conform het besluit van 2018 zodat het volledige gebied G1 binnen de afbakening van het RUP kan opgenomen worden.

Het plan bestemt het gebied van de Mechelse Heide in zijn geheel als natuurgebied (artikel 1) met overdruk grote eenheid natuur (artikel 1.5). In voorkomend geval kunnen de lopende projecten inzake de zandwinning en het realiseren van de nabestemming natuur van de ontgonnen gebieden afgewerkt worden conform de reeds verleende vergunningen (i.c. de vergunningen voor de groeve Berg).

De delen (niet ontgonnen delen) van het gebied die deel uitmaken van het vastgesteld landschapsatlasrelict worden aangeduid met een overdruk erfgoedlandschap (artikel 5).

De overdruk voor de bestaande tijdelijke leidingstrook voor transport van zand uit de groeve Berg naar de verwerkingssite Mechelse Heide-noord wordt hernomen (artikel 1.4).

Figuur 6-17. Planvoorstel deelgebied 5

6.2.6 Deelplan 6. Mechels Bos-zuid

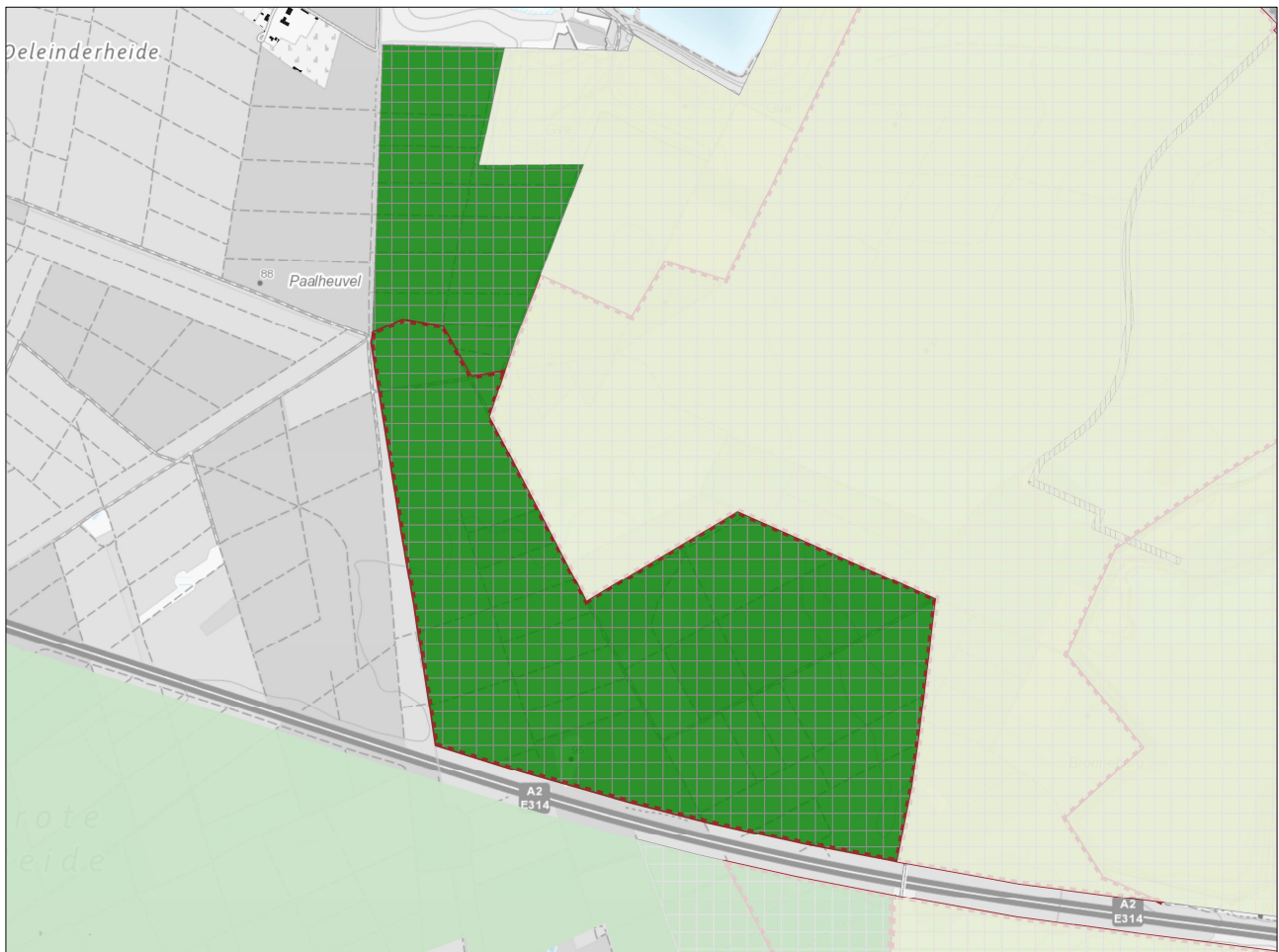
Dit deelgebied omvat het bestaande bosgebied ten zuiden van de groeve Mechelse Heide-zuid en ten noorden van de E314.

Figuur 6-18. Bosgebied Mechels Bos-zuid gewestplan en ruimtelijke uitvoeringsplannen en orthofoto (2024)

Het plan bestemt dit gebied in zijn geheel als bosgebied (artikel 2) met overdruk grote eenheid natuur (artikel 2.4). De delen van het gebied die deel uitmaken van het vastgesteld landschapsatlasrelict worden aangeduid met een overdruk erfgoedlandschap (artikel 5).

Figuur 6-19. Planvoorstel deelgebied 6

6.2.7 Deelplan 7. Grote Heide

Dit gebied omvat de bestaande bosstructuur tussen de snelweg E314, de N730 (Bilzerweg), de Eindstraat, het militair domein van Zutendaal (Kwartier Wevelsmoer/Vliegbasis Zutendaal) en de Weg naar Heiwick. Het gebied is onderdeel van een groot aaneengesloten bosgebied dat gelegen is boven op het Kempisch plateau in het westelijk deel van het Nationaal Park Hoge Kempen. Het bosgebied wordt doorsneden door de autosnelweg E314.

Figuur 6-20. Orthofoto (2023) deelgebied 7

In het bos liggen een aantal betonnen banen en (ruïnes van) munitiebunkers van het voormalige militair gebruik. Het bos is omheind. Een deel van het bos is aangeplant, een ander deel is spontaan bebost met eik en berk met heiderelicten. De terreinen van het vml. munitiedepot met bestemming militair domein werden gedesaffecteerd door Defensie en verworven door het Agentschap voor Natuur en Bos. Het militair gebied in het zuiden blijft in gebruik door Defensie evenals één klein perceel met een aantal technische installaties (o.a. pompgebouw) in het noordelijk deel dat niet gedesaffecteerd is.

In het westen loopt de Asserweg. Deze weg verbindt Wiemesmeer (Zutendaal) met As. Met de oprichting van het Nationaal Park Hoge Kempen werd deze heraangelegd tot een “ecoveloduct”. De recreatieve paden volgen dit ecoduct naar het noordelijk deel van het nationaal park. In het gebied rond het plangebied zijn er geen gesignaliseerde paden. Ten westen van deze weg ligt het golfterrein van Spiegelven (Genk) dat gecontroleerd werd aangelegd op een oud stort.

Figuur 6-21. Gewestplan deelgebied 7

Het boscomplex Grote Heide is op het gewestplan in hoofdzaak bestemd als natuurgebied en bosgebied. Een aantal onderdelen van dit boscomplex zijn bestemd als militair domein. De zuidrand van het boscomplex heeft een agrarische bestemming. Het gaat om te behouden waardevolle bossen in niet-groene bestemmingen. Binnen dit agrarisch gebied is er echter géén geregistreerd landbouwgebruik: het grootste deel van het gebied ten noorden van de Eindstraat is bebost, slechts een beperkt aantal percelen zijn graslanden in functie van (hobby)paardenhouderij.

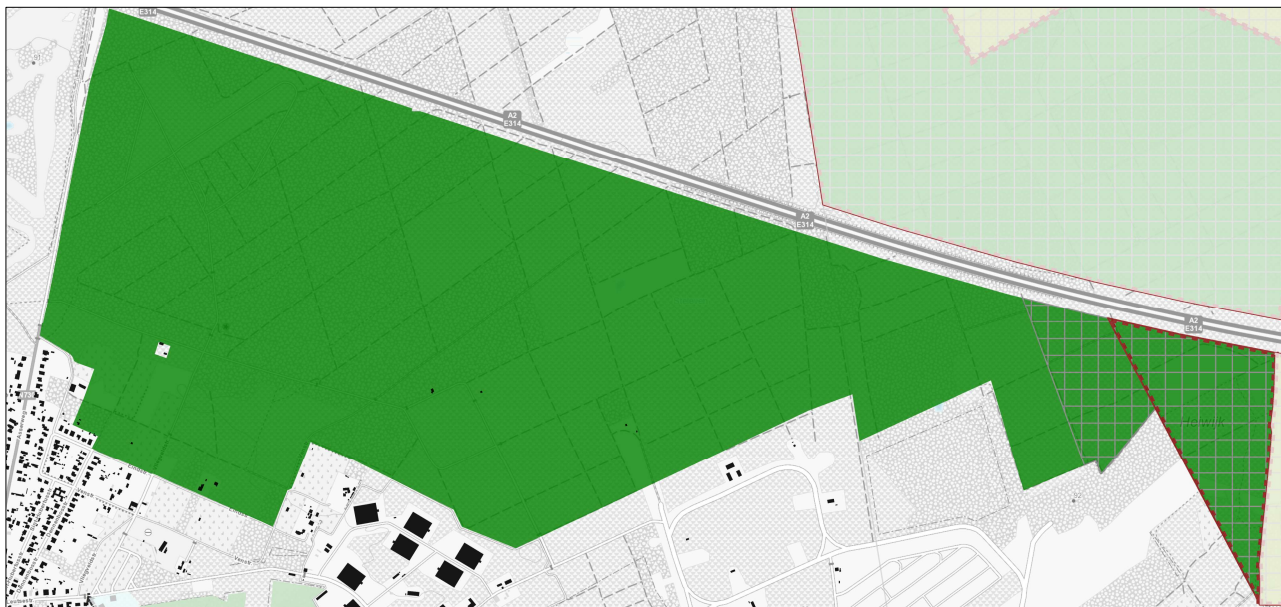
In het noorden van het bosgebied Grote Heide bevindt zich de gekende archeologische site (CAI 163578) van het Amerikaans vliegveld Y 29 dat in 1944 op het eind van WO II op grondgebied Zutendaal aangelegd werd. De landingsbaan was 1670 meter lang en 45 meter breed en werd naderhand bebost. Tijdens dit veldwerk werd geconstateerd dat van dit voormalig vliegveld in het huidige landschap slechts weinig relictten bewaard zijn. Het volledige gebied ligt onder naaldbos, enkel de contouren zijn bewaard onder de vorm van een brandgang. Dit is een gevolg van de bijzonder korte bezettingsgraad van het vliegveld, dat daarenboven in hoofdzaak uit houten barakken en tenten bestond zodat geen zware constructies bewaard zijn gebleven. De site heeft erfgoedwaarde omdat ze de tijdelijke inrichting van de grote heidevlakten in Limburg illustreert waarover nog weinig bekend is. Deze archeologische site biedt potenties naar publieksontsluiting en educatie.

Figuur 6-22. Situering voormalig Amerikaans vliegveld Y 29

Het plan bestemt het bosgebied Grote Heide in zijn geheel als bosgebied (artikel 2). De (uiterst oostelijke) delen van het gebied die liggen binnen habitatrichtlijngebied worden gedifferentieerd met overdruk grote eenheid natuur (artikel 2.4). De delen van het gebied die deel uitmaken van het vastgesteld landschapsatlasrelict worden aangeduid met een overdruk erfgoedlandschap (artikel 5).

Figuur 6-23. Planvoorstel deelgebied 7

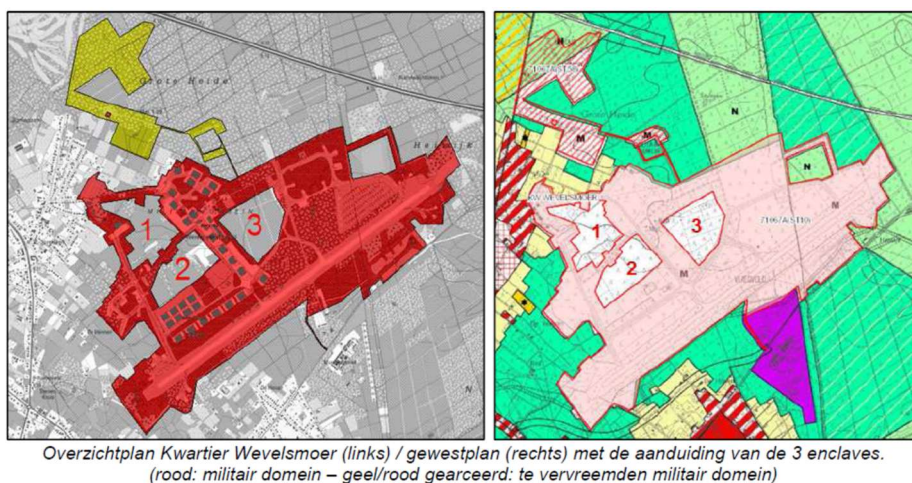
De Eindstraat vormt als verharde weg een duidelijke, fysieke en logische grens voor het gebied waarvoor een ruimtelijk-functioneel samenhangende bosstructuur wordt beoogd. Er wordt voor geopteerd om ten noorden van deze weg géén agrarische bestemmingen te voorzien gezien de delen die thans een agrarische bestemming hebben op het gewestplan géén ruimtelijk-functioneel samenhangende agrarische gebieden zijn en dus geen deel uitmaken van de af te bakenen gebieden van de gewenste agrarische structuur voor de professionele landbouw. Het bestendigen van deze agrarische bestemmingen kan niet verantwoord worden vanuit de visie op de gewenste agrarische structuur.

Om tot een robuuste, ecologisch kwalitatieve en goed gebufferde boskern te komen is het niet wenselijk om ten noorden van de Eindstraat ontwikkelingsmogelijkheden te voorzien voor agrarische activiteiten of paardenhouderijen. De bosbestemming voor de bestaande zonevreemde woningen in bosgebied langs de Eindstraat wordt binnen die context ook hernomen. De begrenzing van de bestemming bosgebied is aldus bepaald vanuit het streven naar een robuuste bosstructuur waarbij kansen voor bosuitbreiding en/of het versterken van de bosstructuur groter zijn indien bossen deel uitmaken van één aaneengesloten structuur met zo weinig mogelijk randeffecten/versnippering. Binnen deze zone is er potentie voor ca. 5 ha bosuitbreiding.

6.2.8 Deelplan 8. Wevelsmoer

Binnen het op het gewestplan als “militair domein” bestemde gebied liggen drie zones die géén eigendom zijn van Defensie en de facto dus ook niet tot het militair domein behoren. Voor deze zogenaamde ‘burgerenclaves’ geldt vandaag de bestemming “militair domein” waarbij enkel stedenbouwkundige handelingen in functie van militaire activiteiten toegelaten kunnen worden, zodat de huidige activiteiten strijdig zijn met de gewestplanbestemming. Gezien deze enclaves de facto géén deel uitmaken van het militair domein, is een andere bestemming aangewezen.

Figuur 6-24. Situering burgerenclaves militair domein Zutendaal.

Figuur 6-25. Gewestplan en orthofoto (2024) deelgebied 8

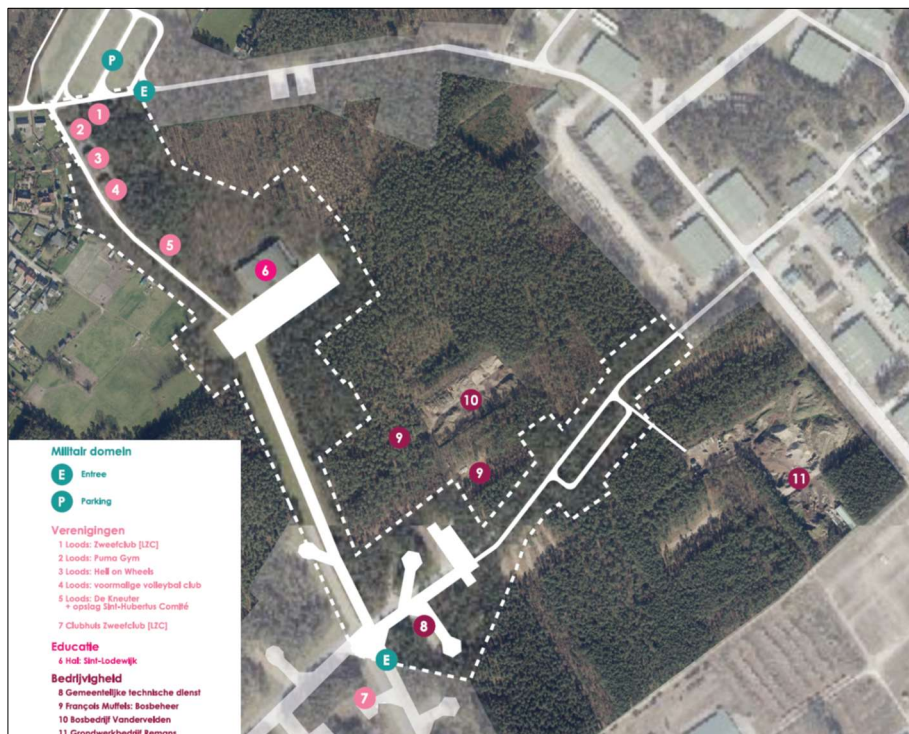

Defensie wenst een grondruil op te zetten met de gemeente Zutendaal voor de enclave die eigendom is van de gemeente (zone 3). De zone van het militair domein ten westen van de zone 1 en 2 met de toegangsweg en bebouwing Leutselstraat zou dan bijkomend gedessaffecteerd worden. Gemeente Zutendaal heeft de mogelijke invulling van die zone onderzocht, waarbij het voornemen is om de bestaande verharding en bebouwing te behouden en te herbestemmen naar een zone voor gemeenschapsvoorzieningen in functie van het behoud van in eerste instantie de bestaande activiteiten in deze zone en een herinrichting van het gebied als publieke ruimte. De loodsen van het militair domein in deze zone kennen een gebruik in functie van recreatie en educatie door een aantal

verenigingen (zweefvliegclub, bokscub, vogelclub, jagersvereniging...) en onderwijsinstellingen (rijopleidingen vrachtwagenchauffeur).

Op de burgerenclaves 1 en 2 bevinden zich drie zonevreemde bedrijven. De activiteiten van de bedrijven hebben betrekking op het sorteren, opslaan, bewerken en afvoeren van afvalstoffen, het opslaan van houtige biomassa en (klein)handel in (brand)hout. Twee bedrijven hebben een milieuvergunning respectievelijk tot 2023 (BVBA Remans Patrick, o.a. opslag en verwerking afvalstoffen) en 2036 (Vandervelden Algemene Bosbouw, o.a. opslag houtige biomassa). Deze bedrijven beschikken echter niet over stedenbouwkundige vergunningen wat de milieuvergunning in regel schorst. Het derde bedrijf (François Muffels, handel in brandhout) voert voor zijn activiteiten in principe geen vergunningsplichtige handelingen uit.

Figuur 6-26. Bestaand gebruik te herbestemmen onderdelen militair domein Kwartier Wevelsmoer (Creosum i.o.v. gemeente Zutendaal, 2021).

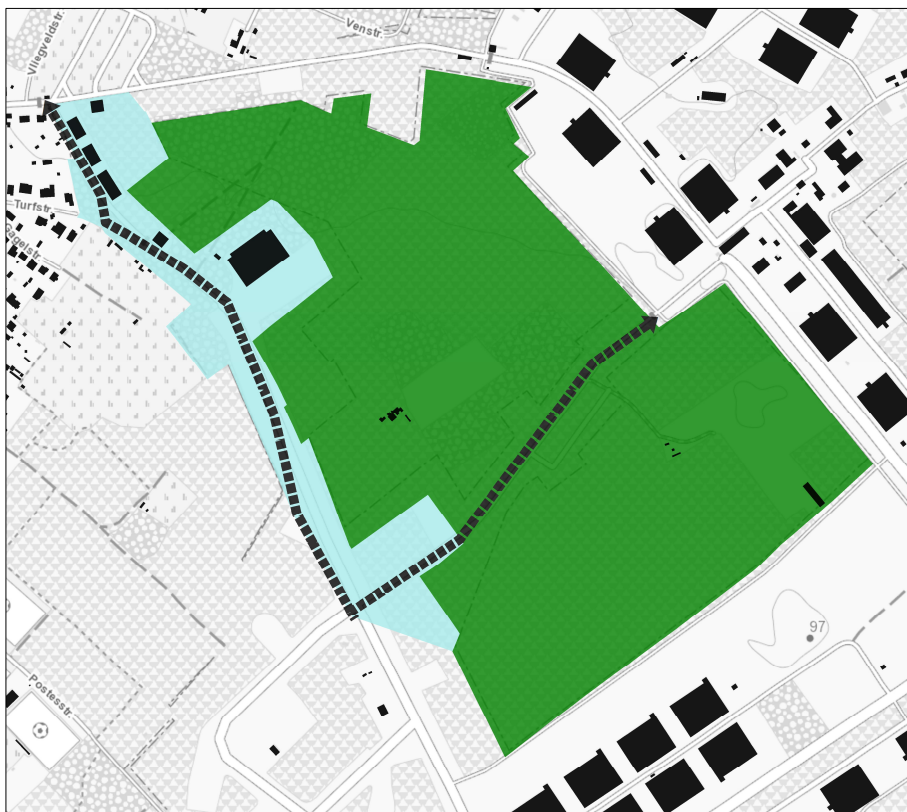

Het plan voorziet een herbestemming van de bestemming militair domein naar gebied voor gemeenschapsvoorzieningen en openbare nutsvoorzieningen (artikel 3) en naar bosgebied (artikel 2).

- De beboste delen binnen de zone voor gemeenschapsvoorzieningen worden maximaal gevrijwaard. Binnen de zone voor gemeenschapsvoorzieningen zullen slechts beperkte nieuwe oppervlaktes verhard en/of bebouwd kunnen worden op voorwaarde dat de totale verhardings- en bebouwingsgraad binnen dit deelgebied niet toeneemt en de totale oppervlakte aan bos niet afneemt. Militaire activiteiten blijven – samen met andere vormen van gemeenschapsvoorzieningen – toegelaten binnen deze zone.
- De overige delen van de bestemming militair domein worden herbestemd naar bosgebied in functie van het behoud en het versterken van de bosstructuur. Het bestendigen van de bestaande zonevreemde en deels onvergunde bedrijvigheid binnen deze bosstructuur kan vanuit ruimtelijk oogpunt niet verantwoord worden. De bestemming bosgebied gaat uit van het behoud en herstel van de bosstructuur en biedt geen mogelijkheden voor het behoud van deze bedrijfsactiviteiten. Het Agentschap Innoveren en Ondernemen zal in overleg met de betrokken bedrijven ondersteuning bieden in het zoeken naar een nieuwe locatie.

De delen buiten de plancontour behouden hun bestemming militair domein. Het plan wijzigt de bestaande erfdienstbaarheden niet. De toegangen tot het militair domein dienen verzekerd te blijven. Om die reden wordt via een lijnsymbool in overdruk (artikel 7) aangegeven dat de ontsluiting van het militair domein via de aangegeven tracés toegelaten is door de gebieden bestemd als bosgebied en gebied voor gemeenschapsvoorzieningen. Deze aanduiding doet geen afbreuk aan andere geldende erfdienstbaarheden.

Figuur 6-27. Planvoorstel deelgebied 8

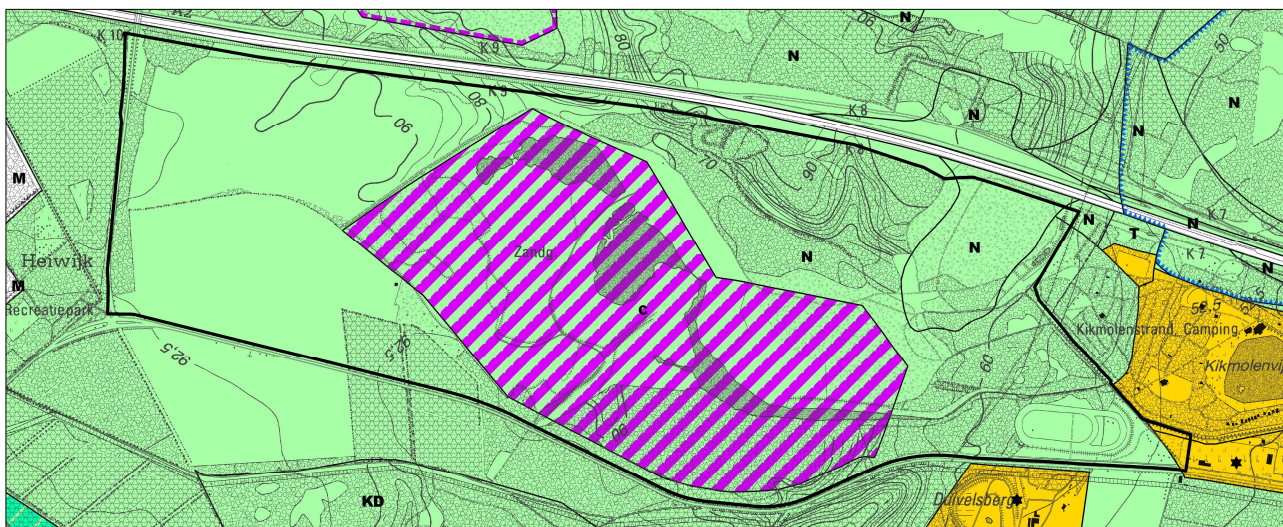
6.2.9 Deelplan 9. Kikbeek

Dit deelgebied omvat het bestaande natuurgebied ten zuiden van de E314 rond de Kikbeek. Het wordt begrensd door de E314, het recreatiegebied camping Kikmolen, de Weg naar Zutendaal en de Weg naar Heiwick.

Centraal in het gebied is op het gewestplan een zone bestemd als ontginningsgebied met nabestemming natuur. De ontginning is afgewerkt en de nabestemming is van kracht.

Het planvoorstel bestemt dit gebied in zijn geheel te bestemmen als natuurgebied (artikel 1) met overdruk grote eenheid natuur (artikel 1.5). De delen die binnen het vastgesteld landschapsatlasrelict liggen krijgen een overdruk erfgoedlandschap (artikel 5). De bestaande leidingen aangeduid op het gewestplan worden hernomen (artikel 4.2 en 4.3).

Figuur 6-28. Gewestplan deelgebied 9

Figuur 6-29. Orthofoto deelgebied 9 (2024)

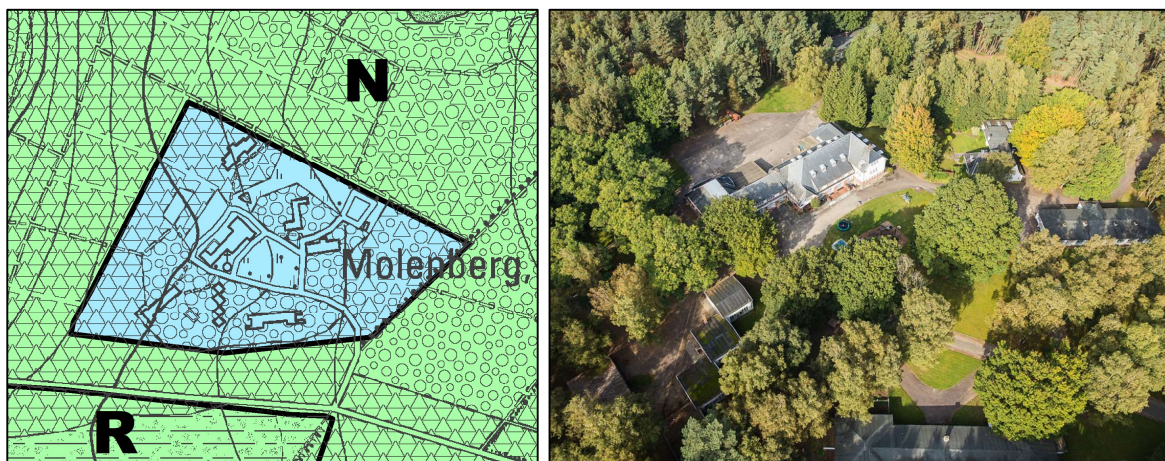
Figuur 6-30. Planvoorstel deelgebied 9

6.2.10 Deelplan 10. Molenberg

In dit gebied werd vanaf 1948 in verschillende fases het 'kinderdorp Molenberg' ontwikkeld. Het centrum was een "kolonie voor verzwakte kinderen", waarbij de nadruk op de gezondheid lag. In 1952 werd een eerste vergroting geregistreerd op het kadaster, met de bouw van een nieuw paviljoen ten zuiden van het hoofdgebouw, en werd de school als kindertehuis benoemd. In 1953, 1955, 1956 en 1968 werden nogmaals nieuwe paviljoenen op het domein geregistreerd. Vanaf 1978 kreeg het zijn naam van "kinderopvangcentrum" later "Centrum Kinderzorg en Gezinsondersteuning Molenberg". Op het gewestplan is dit gebied bestemd als 'gebied voor gemeenschapsvoorzieningen'.

Figuur 6-31. Gewestplan deelgebied 10 en luchtbeeld Molenberg (2012), gesloopt in 2019.

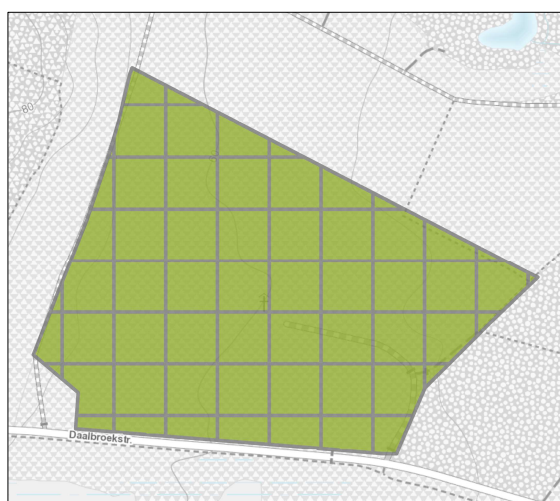
In 2008 werd de site in z'n geheel verworven door het Agentschap voor Natuur en Bos. Bij de verwerving van het gebied door het Agentschap voor Natuur en Bos werd overeengekomen dat de site zou herbestemd worden naar natuurgebied. In 2019 werden alle gebouwen gesloopt in functie van het natuurherstel.

Figuur 6-32. Orthofoto deelgebied 10 in 2019 (links) en 2023 (rechts)

Het planvoorstel bestemt de site in z'n geheel als natuurgebied (artikel 1) met overdruk grote eenheid natuur (artikel 1.5). Een aanduiding als erfgoedlandschap voor dit fragment van het vastgesteld landschapsatlasrelict wordt niet nodig of nuttig geacht omdat er geen bebouwing met onroerend erfgoedwaarde meer aanwezig is in dit gebied na de sloop van de gebouwen van het voormalige kinderdorp en het reeds gerealiseerde natuurherstel.

Figuur 6-33. Planvoorstel deelgebied 10

6.3 De overwogen alternatieven

Het planvoornemen is gebaseerd op de gebiedsgerichte en geïntegreerde ruimtelijke visie op landbouw, natuur en bos die voor de regio Limburgse Kempen en Maasland werd opgemaakt. Deze ruimtelijke visie is het resultaat van een gebiedsgericht overlegproces met lokale besturen en middenveldorganisaties. Binnen dat visievormingsproces zijn de verschillende (sectorale) voorstellen voor bijkomende natuur- en bosgebieden ter versterking van de natuurlijke structuur (de zgn. 'gewenste natuurlijke structuur' en de 'gewenste bosstructuur') afgewogen ten opzichte van het sectorale voorstel van de gewenste agrarische structuur. Binnen de kwalitatieve en kwantitatieve taakstellingen van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen werd tot een geïntegreerde visie op regionaal niveau gekomen.

Er zijn binnen dit planningsproces géén andere planalternatieven geformuleerd of onderzocht. In de adviezen en inspraakreacties, die uitgebracht werden over de startnota, werden geen valabele te onderzoeken alternatieven of ruimtelijke configuraties aangebracht worden die op een evenwaardige wijze de plandoelstelling m.b.t. het realiseren van de gewenste natuurlijke structuur zouden kunnen invullen.

Behalve een beperkt aantal grenscorrecties zijn er n.a.v. de publieke raadpleging geen wijzigingen doorgevoerd aan het plangebied.

De Vlaamse Regering maakte de beleidskeuze om via de opmaak van dit RUP geen nieuwe ontginningen binnen het plangebied te faciliteren. Het mogelijk maken van bijkomende ontginningen (buiten de contouren van bestaande, vergunde ontginningen) en het zoeken naar alternatieven (financieringsmogelijkheden) voor het uitdoven van het bedrijventerrein (met voorafgaandelijke ontginning) en de beoogde inrichting/bestemming (i.c. bosgebied) behoren dan ook niet tot de plandoelstellingen. De nood aan grondstoffen zal niet via dit RUP gefaciliteerd worden. Er zullen via dit planningsinitiatief geen nieuwe locaties vastgelegd worden die in aanmerking komen voor ontginning.

Via het RUP wordt (o.a.) ingezet op bosuitbreiding. Het bedrijventerrein Op de Berg wordt ook i.f.v. deze bosuitbreiding herbestemd. Bestaande bedrijven behouden de mogelijkheid om hun activiteiten (conform de afgeleverde vergunningen) verder te zetten. Dit biedt bedrijven tijd en ruimte om op zoek te gaan naar een nieuwe locatie. Een verlenging van vergunning in functie van het uitoefenen van bestaande activiteiten is enkel mogelijk tot 2035 en op voorwaarde dat de realisatie van de beoogde bestemming niet verder gehypothekeerd wordt.

Het RUP wordt niet opgemaakt i.f.v. het regulariseren van niet-vergunde activiteiten die bijdragen aan de verstoring en/of versnippering binnen het plangebied. Voor het uitvoeren van deze activiteiten worden geen overgangsmaatregelen ingeschreven in het RUP.

I.f.v. de beoogde bosuitbreiding wordt een aantal percelen, die op termijn de bosstructuur kunnen versterken, herbestemd naar bosgebied. Het vrijwaren van deze percelen voor (hobby)landbouw of paardenhouderij behoort dan ook niet tot de plandoelstellingen.

7 Specifieke beoordeling en toetsen

7.1 Planmilieueffectenrapport

Het milieueffectonderzoek heeft geleid tot een planmilieueffectenrapport (plan-MER) dat als bijlage bij het plan gevoegd wordt. De watertoets is daarin geïntegreerd.

Op basis van deze milieueffectenrapportage kan gesteld worden dat het plan overwegend positieve milieueffecten zal genereren voor de verschillende onderzochte disciplines.

Het wijzigen van geïsoleerde 'harde' bestemmingen in de aanwezige natuur en bosomgeving leidt overwegend tot positieve effecten. Dit op het vlak van bodem- en grondwaterkwaliteit, oppervlaktewaterkwaliteit en biodiversiteit. De uitbreiding van de gebieden van het Vlaams Ecologisch Netwerk heeft eveneens een positieve impact op de biodiversiteit. In de discipline landschap zorgt de aanduiding van een erfgoedlandschap voor positieve effecten.

In de discipline ruimte zijn de effecten eveneens overwegend positief, maar zijn er ook negatieve effecten. De ruimtelijke samenhang wordt beter, net als de gebruikskwaliteit voor de natuur en de recreatie. De gebruikskwaliteit voor bedrijven en de professionele landbouw neemt af. Dit door het uitdovend maken van het bedrijfsterrein Op De Berg en uitbreiding van de oppervlakte VEN en de randvoorwaarden die vanuit het natuurdecreet gelden die stellen dat activiteiten géén onvermijdbare en onherstelbare schade aan de natuur in het Vlaams Ecologisch Netwerk mogen veroorzaken. Daarnaast zijn er ook een aantal neutrale en verwaarloosbare effecten.

Als milderende maatregel wordt voorgesteld om bestaande bedrijven in de zones die bestemd zijn als bosgebied te begeleiden en ondersteunen bij hun herlocalisatie. Dit is geen maatregel die doorvertaald kan worden in het ruimtelijk uitvoeringsplan, maar deel uitmaakt van het flankerend beleid waarover de Vlaamse Regering reeds een beslissing nam.

7.2 Ruimtelijke veiligheidsrapport

Ter uitvoering van de Seveso-richtlijn dient in het beleid inzake ruimtelijk ordening rekening gehouden te worden met de noodzaak om op langetermijnbasis voldoende afstand te laten bestaan tussen Seveso-inrichtingen enerzijds en aandachtsgebieden anderzijds. Deze doelstelling wordt verwezenlijkt door het houden van toezicht op de vestiging van nieuwe Seveso-inrichtingen, op wijzigingen van bestaande Seveso-inrichtingen, en op nieuwe ontwikkelingen rond bestaande Seveso-inrichtingen. Er moet worden nagegaan wat de risico's zijn waaraan mensen in de omgeving van Seveso-inrichtingen (kunnen) blootgesteld worden ten gevolge van de aanwezigheid van gevaarlijke stoffen in die inrichtingen.

Het plangebied is niet binnen de consultatiezone van Seveso-inrichtingen gelegen en het plan voorziet géén nieuwe implantaties van Seveso-inrichtingen.

Op basis van de elementen uit de startnota besliste het Team Externe Veiligheid op 19 mei 2022 dat er géén ruimtelijk veiligheidsrapport gemaakt moet worden (advies RVR-AV-1658).

8 Ruimtebegroting

De invloed van de bestemmingswijzigingen in dit gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan op de ruimtebegroting uit het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV) is weergegeven in volgende ruimtebegroting.

Bestemmingscategorie	Voor	Na	Vershil
Wonen	10 ha	0 ha	-10 ha
Recreatie	2 ha	0 ha	-2 ha
Natuur en reservaat	1539 ha	1541 ha	+2 ha
Bos	410 ha	1035 ha	+625 ha
Overig groen	17 ha	0 ha	-17 ha
Landbouw	11 ha	0 ha	-11 ha
Industrie	57 ha	0 ha	-57 ha
Overige	541 ha	11 ha	-530 ha

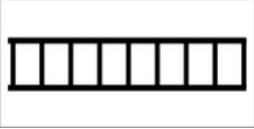
VEN/IVON

Grote Eenheden Natuur (GEN)	1615 ha	2256 ha	+641 ha
Grote Eenheden Natuur in Ontwikkeling (GENO)	310 ha	0 ha	-310 ha

9 Verordenende stedenbouwkundige voorschriften

9.1 Stedenbouwkundige voorschriften

 <i>Dit gebied behoort tot de categorie van gebiedsaanduiding 'reservaat en natuur'.</i> Artikel 1. Natuurgebied Artikel 1.1 Het gebied is bestemd voor de instandhouding, de ontwikkeling en het herstel van de natuur, het natuurlijk milieu en bos. Alle handelingen die nodig of nuttig zijn voor de instandhouding, het herstel en de ontwikkeling van de natuur, het natuurlijk milieu en van de landschapswaarden zijn toegelaten. Voor zover de ruimtelijk-ecologische draagkracht van het natuurgebied niet wordt overschreden zijn de volgende handelingen toegelaten: - het aanbrengen van kleinschalige infrastructuur in functie van de sociale, educatieve en recreatieve functies van het natuurgebied; - het herstellen, heraanleggen of verplaatsen van bestaande openbare wegen en nutsleidingen. Bestaande openbare wegen en nutsleidingen kunnen verplaatst worden voor zover dat noodzakelijk is voor de kwaliteit van het leefmilieu, het herstel en de ontwikkeling van de natuur en het natuurlijke milieu, de openbare veiligheid of de volksgezondheid. Artikel 1.2 Handelingen die nodig of nuttig zijn voor: - het behoud en herstel van het waterbergend vermogen van rivier- en beekvalleien, - het behoud en herstel van de structuurkenmerken van de rivier- en beeksystemen, de waterkwaliteit en de verbindingfunctie, - het behoud, het herstel en de ontwikkeling van overstromingsgebieden, het beheersen van overstromingen of het voorkomen van wateroverlast in voor bebouwing bestemde gebieden en het voorkomen van verdroging, - het beveiligen van vergunde of vergund geachte bebouwing en infrastructuur tegen overstromingen zijn toegelaten voor zover daarbij gebruik gemaakt wordt van de technieken van natuur-technische milieubouw. De in artikel 1.1 genoemde handelingen kunnen slechts toegelaten worden voor zover ze verenigbaar zijn met de waterbeheerfunctie van het gebied en het waterbergend vermogen van rivier- en beekvalleien niet doen afnemen.	Toelichting bij de bepalingen over natuur In het natuurgebied is de hoofdfunctie natuur. Onder bos wordt begrepen ecologisch beheerd bos zoals bedoeld in artikel 18 en volgende van het Bosdecreet. Het aanbrengen van infrastructuur voor het beheer van het gebied als natuurgebied is mogelijk. Die infrastructuur zijn onder meer: veekerende rasters of schuilplaatsen voor dieren die ingezet worden bij het beheer van het gebied. In het gebied zijn uitsluitend gebouwen toegelaten die noodzakelijk zijn voor het beheer van of het toezicht op het betrokken natuurgebied, op voorwaarde dat ze niet gebruikt worden als permanente woning. Het gaat om gebouwen en constructies met een beperkte omvang (schuilplaats, bergplaats voor materiaal...). Dergelijke bebouwing kan slechts toegelaten worden voor zover ze landschappelijk inpasbaar is en in verhouding staat tot het natuurgebied. Toelichting bij de bepalingen m.b.t. het waterbeheer In de rivier- en beekvalleien is waterbeheer(sing) een nevensgeschikte functie. Daaronder worden minstens de overstromingsgevoelige gebieden aangeduid op de kaarten van de watertoets begrepen. Buiten de rivier- en beekvalleien is waterbeheersing eerder een ondergeschikte functie. Handelingen in functie van behoud en herstel van de structuurkenmerken van de rivier- en beeksystemen zijn bv. hermeandering, verbreden of herinrichten van de bedding, herwaarderen winterbed, vertragen waterstroomsnelheid, structuurvariatie in oevers en bedding... Handelingen in functie van het verbeteren van de waterkwaliteit zijn bv. buffering van waterlopen tegen vervuiling. Handelingen in functie van het verbeteren van de verbindingfunctie van waterlopen zijn bv. het opheffen barrières, behoud van ruimte voor de ontwikkeling van natuurwaarden. In functie van het behoud, het herstel en de ontwikkeling (aanleg, inrichting, onderhoud...) van specifieke overstromingsgebieden zijn specifieke infrastructuur hiervoor zoals dijken, stuwen, pompinstallaties toegelaten. Voor bebouwing bestemde gebieden zijn o.m. woongebieden en bedrijventerreinen... De specifieke stedenbouwkundige voorschriften in de plannen van aanleg of ruimtelijke uitvoeringsplannen geven uitsluitel over welke (delen van) gebieden als "voor bebouwing bestemd" beschouwd moeten worden. De overige functies in rivier- en beekvalleien moeten de natuurlijke dynamiek en het waterbergend vermogen van dit watersysteem respecteren. De stroomgebiedbeheersplannen en de (deel)bekkenbeheersplannen worden als afwegingselement gehanteerd bij de beoordeling van de omgevingsvergunningsaanvragen voor handelingen. Omgevingsvergunningsaanvragen worden onderworpen aan een watertoets in de zin van het decreet integraal waterbeleid. Technieken van natuurtechnische milieubouw zijn een geheel van technieken om bij de inrichting (en het beheer) van infrastructuurwerken (wegen, waterlopen) bestaande natuurwaarden
---	--

Artikel 1.3 Overgangsbepalingen m.b.t. vergunde ontginningen Ten aanzien van de bestaande vergunde ontginningen geldt dat de op het ogenblik van de inwerkingtreding van het plan vergunde ontginningen conform de bepalingen van de afgeleverde vergunningen verder gezet kunnen worden en alle handelingen voor de eindafwerking in functie van de realisatie van de natuurbestemming toegelaten kunnen worden. De bepalingen van artikel 1.1, 1.2 en 1.5 gelden niet ten aanzien van de vergunde ontginningen zolang deze vergunningen de handelingen in functie van het winnen van delfstoffen toelaten of zolang deze handelingen toegelaten kunnen worden in uitvoering van de bepalingen van het oppervlaktedelfstoffendecreet voor wat betreft de actualisatie van de opleveringstermijnen op basis van de decretaal voorziene voortgangsrapportages. Artikel 1.4 Tijdelijke leidingstrook <i>Aanduiding in overdruk. Deze overdruk heeft geen eigen categorie van gebiedsaanduiding maar volgt de categorie van de grondkleur.</i> In functie van de uitvoering van afgeleverde, niet-vervallen vergunningen voor de ontginning van delfstoffen in de groeve Berg zijn binnen deze strook alle handelingen toegelaten voor de aanleg, de exploitatie en wijzigingen van een tijdelijke ondergrondse transportleidingen en hun aanhorigheden. Na het beeindigen van de delfstoffenwinning in de groeve Berg dienen alle constructies verwijderd te worden en dient deze strook als natuurgebied ingericht te worden aansluitend bij de omliggende natuur. Artikel 1.5 Grote Eenheid Natuur <i>Aanduiding in overdruk. Deze overdruk heeft geen eigen categorie van gebiedsaanduiding maar volgt de categorie van de grondkleur.</i> Het in overdruk aangeduide gebied is een grote eenheid natuur. Voor wat betreft de percelen die deel uitmaken van de op het ogenblik van de inwerkingtreding van het plan geldende vergunningen voor de winning van delfstoffen geldt dat de bepalingen van dit artikel pas in werking treden op het ogenblik dat de eindafwerking in uitvoering van deze vergunningen gerealiseerd is en de vergunde ontginningsactiviteiten en eindafwerking afgerond zijn.	zoveel als mogelijk te behouden of ze te ontwikkelen of te versterken, en meer algemeen om te komen tot "milieuvriendelijke" oplossingen voor ruimtelijke ingrepen. Deze technieken zijn omschreven in de Vademecums Natuurtechniek (https://omgeving.vlaanderen.be/vademecums-leidraden-en-studiesnatuurtechniek). Deze overgangsbepaling heeft enkel betrekking op niet-vervallen vergunningen voor ontginningen die ook vóór de inwerkingtreding van plan nog uitvoerbaar waren. Nieuwe vergunningen voor ontginningen zijn na de inwerkingtreding van het plan niet meer mogelijk. In deelgebied 5 Mechelse Heide-zuid bevindt zich de actieve groeve 'Berg'. Volgens de fasering binnen deze vergunning (voor de exploitatie van de groeve 'Berg') zal de laatste fase van de natuurinrichting (Berg Zuid-2) in principe afgerond worden rond 2038. De natuurontwikkeling in de delen Berg-Midden en Berg-Zuid-1 is in principe voorzien tegen 2025. In functie van het transport van het ontgonnen zand naar de verwerkingsite Mechelse Heide-noord werd in 2007 het gewestelijk RUP Leiding zandgroeve Berg-LBG-groeve opge maakt. De aanduiding van voor deze bestaande tijdelijke leiding wordt in voorliggend plan hernomen. Na afloop van de delfstofwinning in groeve Berg moet de tijdelijke leiding ontmanteld worden. Toelichting bij de bepalingen m.b.t. de overdruk grote eenheid natuur Dit gebied wordt beschouwd als een Grote Eenheid Natuur (GEN) in de zin van het decreet Natuurbehoud en in die zin als een onderdeel van het Vlaams Ecologisch Netwerk. Alle bepalingen van het decreet Natuurbehoud betreffende grote eenheden natuur zijn van toepassing in dit gebied.
 <i>Dit gebied behoort tot de categorie van gebiedsaanduiding 'bos'.</i> Artikel 2. Bosgebied Artikel 2.1 Het gebied is bestemd voor de instandhouding, de ontwikkeling en het herstel van bos. Alle handelingen die nodig of nuttig zijn voor de aanleg, het beheer en de inrichting van bos zijn toegelaten. Alle handelingen die nodig of nuttig zijn voor de instandhouding, het herstel en de ontwikkeling van de natuur, het natuurlijk milieu en van de landschapswaarden zijn toegelaten, voor zover ze de ruimtelijk-	Toelichting bij de bepalingen m.b.t. bos "Bos" moet in ruime zin geïnterpreteerd worden, zoals in het Bosdecreet. Open plekken in het bos vallen daar bijvoorbeeld ook onder. Realisatie van natuurtypes buiten de bosfeer is niet uitgesloten, maar mag het behoud of ontwikkeling van de bosstructuur niet wezenlijk in het gedrang brengen. Het aanbrengen van infrastructuur voor het beheer van het gebied als bosgebied is mogelijk. Die infrastructuur zijn onder meer: vekeerende

functionele samenhang en ruimtelijk-structurerende waarde van de bestaande bossen niet wezenlijk in het gedrang brengen.

Voor zover de ruimtelijk-ecologische draagkracht van het bosgebied niet wordt overschreden zijn de volgende handelingen toegelaten:

- het aanbrengen van kleinschalige infrastructuur in functie van de sociale, educatieve en recreatieve functies van het bosgebied;
- het herstellen, heraanleggen of verplaatsen van bestaande openbare wegen en nutsleidingen. Bestaande openbare wegen en nutsleidingen kunnen verplaatst worden voor zover dat noodzakelijk is voor de kwaliteit van het leefmilieu, het herstel en de ontwikkeling van de natuur en het natuurlijke milieu, de openbare veiligheid of de volksgezondheid.

Artikel 2.2

Handelingen die nodig of nuttig zijn voor:

- het behoud en herstel van het waterbergend vermogen van rivier- en beekvalleien,
- het behoud en herstel van de structuurkenmerken van de rivier- en beeksystemen, de waterkwaliteit en de verbindingsfunctie,
- het behoud, het herstel en de ontwikkeling van overstromingsgebieden, het beheersen van overstromingen of het voorkomen van wateroverlast in voor bebouwing bestemde gebieden en het voorkomen van verdroging,
- het beveiligen van vergunde of vergund geachte bebouwing en infrastructuur tegen overstromingen

zijn toegelaten voor zover daarbij gebruik gemaakt wordt van de technieken van natuur-technische milieubouw.

De in artikel 2.1 genoemde handelingen kunnen slechts toegelaten worden voor zover ze verenigbaar zijn met de waterbeheerfunctie van het gebied en het waterbergend vermogen van rivier- en beekvalleien niet doen afnemen.

rasters, het bouwen van schuilplaatsen voor dieren die ingezet worden bij het beheer van het gebied.

In het gebied zijn uitsluitend gebouwen toegelaten voor zover ze rechtstreeks gerelateerd zijn aan de functies van het bos zoals gedefinieerd in het bosdecreet.

Het gaat bijvoorbeeld om:

- gebouwen die noodzakelijk voor het beheer van en het toezicht op de bossen, op voorwaarde dat ze niet kunnen worden gebruikt als woonverblijf. Het gaat om gebouwen en constructies met een beperkte omvang (schuilplaats, bergplaats voor materiaal...).
- sanitaire gebouwen of schuilplaatsen van één bouwlaag met een oppervlakte van ten hoogste 100 m² met uitsluiting van elke verblijfsaccommodatie;

Kleinschalige infrastructuur voor de sociale, educatieve of recreatieve functie van het bos zijn bijvoorbeeld:

- voorzieningen gerelateerd aan het onthaal van bezoekers zoals informatieborden, wegwijzers, fietsenstallingen, parkeervoorzieningen, picknicktafels, zitbanken, vuilnisbakken, inrichtingen voor speelbossen en speelweiden zoals klim- en speeltuigen...
- voorzieningen gerelateerd aan het al dan niet toegankelijk maken van het bos voor recreatief medegebruik zoals toegangspoortjes, afsluitingen, knuppelpaden, vogelkijkhutten, voorzieningen voor paalkamperen...

De omvang van deze voorzieningen (bv. parkeerplaatsen) is in verhouding tot de omvang van het bos.

Toelichting bij de bepalingen m.b.t. het waterbeheer

In de rivier- en beekvalleien is waterbeheersing een nevensgeschikte functie. Daaronder worden minstens de overstromingsgevoelige gebieden aangeduid op de kaarten van de watertoets begrepen. Buiten de rivier- en beekvalleien is waterbeheersing eerder een ondergeschikte functie.

Handelingen in functie van behoud en herstel van de structuurkenmerken van de rivier- en beeksystemen zijn bv. hermeandering, verbreden of herinrichten van de bedding, herwaarden winterbed, vertragen waterstroomsnelheid, structuurvariatie in oevers en bedding...

Handelingen in functie van het verbeteren van de waterkwaliteit zijn bv. buffering van waterlopen tegen vervuiling...

Handelingen in functie van het verbeteren van de verbindingsfunctie van waterlopen zijn bv. het opheffen barrières, behoud van ruimte voor de ontwikkeling van natuurwaarden...

In functie van het behoud, het herstel en de ontwikkeling (aanleg, inrichting, onderhoud...) van specifieke overstromingsgebieden zijn specifieke infrastructuur hiervoor zoals dijken, stuwen, pompinstallaties... toegelaten.

Voor bebouwing bestemde gebieden zijn o.m. woongebieden en bedrijventerreinen... De specifieke stedenbouwkundige voorschriften in de plannen van aanleg of ruimtelijke uitvoeringsplannen geven uitsluitel over welke (delen van) gebieden als "voor bebouwing bestemd" beschouwd moeten worden.

De overige functies in rivier- en beekvalleien moeten de natuurlijke dynamiek en het waterbergend vermogen van dit watersysteem respecteren. De stroomgebiedbeheersplannen en de (deel)bekkenbeheersplannen worden als afwegingselement gehanteerd bij de beoordeling van de omgevingsvergunningsaanvragen.

Omgevingsvergunningsaanvragen worden onderworpen aan een watertoets in de zin van het decreet integraal waterbeleid.

Technieken van natuurtechnische milieubouw zijn een geheel van technieken om bij de inrichting (en het beheer) van infrastructuurwerken (wegen, waterlopen) bestaande natuurwaarden zoveel als mogelijk te behouden of ze te ontwikkelen of te versterken, en meer algemeen om te komen tot "milieuvriendelijke" oplossingen voor ruimtelijke ingrepen. Deze technieken zijn omschreven in de Vademecums Natuurtechniek (<https://omgeving.vlaanderen.be/vademecums-leidraden-en-studiesnatuurtechniek>).

Artikel 2.3 Tijdelijke handelingen m.b.t. vergunde bedrijvigheid

Aanduiding in overdruk. Deze overdruk heeft geen eigen categorie van gebiedsaanduiding maar volgt de categorie van de grondkleur.

De bepalingen van dit artikel gelden tot 31 december 2045.

Binnen deze overdruk kunnen alle handelingen, die nodig of nuttig zijn voor de instandhouding van de (op het ogenblik van in werkingtreding van dit plan) bestaande vergunde bedrijfsactiviteiten, toegelaten worden met uitzondering van het oprichten van nieuwe of uitbreiden van bestaande bedrijfsgebouwen, het aanleggen van verhardingen, ontbossingen en reliëfwijzigingen.

Tijdelijke omgevingsvergunningen voor exploitatie van ingedeelde inrichtingen of activiteiten kunnen verleend worden voor een periode tot uiterlijk 31 december 2045. Aan deze vergunningen kunnen randvoorwaarden opgelegd worden teneinde de realisatie van de bosbestemming niet te hypothekeren.

Tot eind 2045 kunnen enkel nieuwe vergunningen afgeleverd worden indien de vergunningsaanvragen betrekking hebben op de instandhouding van de huidige, vergunde bedrijfsactiviteiten en op voorwaarde dat:

- de realisatie van de in grondkleur aangegeven bestemming (i.c. bosgebied) niet bijkomend gehypothekeerd wordt;
- de uitoefening van de activiteiten beperkt wordt in de tijd, nl. tot het einde van 2045.

Met de instandhouding wordt zowel bedoeld op de infrastructuur die nodig is voor de uitvoering van de bedrijfsactiviteiten als de bedrijfsactiviteiten zelf.

De overgangsmaatregelen i.f.v. de instandhouding van de bedrijfsactiviteiten blijven van kracht tot en met 2045. Daarna kan niet de bepalingen van artikel 2.3 niet langer gehanteerd worden bij de beoordeling van vergunningsaanvragen om bedrijfsactiviteiten in stand te houden. Vanaf 1 januari 2046 gelden deze overgangsbepalingen niet langer als stedenbouwkundige voorschriften i.f.v. de beoordeling van vergunningsaanvragen.

Om de realisatie van de bosbestemming niet te hypothekeren is het niet toegelaten om nieuwe bedrijfsgebouwen op te richten of uit te breiden en of inrichtingswerken uit te voeren die de realisatie van de nabestemming bijkomend bemoeilijken zoals het aanleggen van nieuwe of uitbreiden van bestaande verhardingen, reliëfwijzigingen of ontbossingen.

De vergunningverlenende overheid kan vergunningsaanvragen i.f.v. het verderzetten van bedrijfsactiviteiten weigeren of voorwaarden opleggen indien ze oordeelt dat dit een te grote bijkomende hypotheek legt op de realisatie van de bestemming bosgebied. De vergunningverlenende overheid kan bij de beoordeling van vergunningsaanvragen lasten opleggen m.b.t. de omkeerbaarheid van (ruimtelijke ingrepen die gepaard gaan met de uitoefening van) bedrijfsactiviteiten.

Alle handelingen i.f.v. het ontwikkelen van bos zijn – ongeacht de bepalingen van deze overdruk – te allen tijde toegelaten (bv. het wegnemen van bebouwing, verharding, ophogingen... i.f.v. herstel van de open ruimte i.f.v. al dan niet spontane bosontwikkeling).

Toelichting bij de bepalingen m.b.t. de overdruk grote eenheid natuur

Dit gebied wordt beschouwd als een Grote Eenheid Natuur (GEN) in de zin van het decreet Natuurbehoud en in die zin als een onderdeel van het Vlaams Ecologisch Netwerk.

Alle bepalingen van het decreet Natuurbehoud betreffende grote eenheden natuur zijn van toepassing in dit gebied, behalve voor de gebieden die aangeduid zijn met de overdruk van artikel 2.3 op het bestaande bedrijventerrein Op de Berg. Dit betekent dat de verbods- en gebodsbepalingen die gelden binnen de gebieden van het Vlaams Ecologisch Netwerk cfr. het natuurdecreet binnen die zone pas in werking treden op 1 januari 2039.

Artikel 2.4 Grote Eenheid Natuur

Aanduiding in overdruk. Deze overdruk heeft geen eigen categorie van gebiedsaanduiding maar volgt de categorie van de grondkleur.

Het in overdruk aangeduide gebied is een grote eenheid natuur.

Voor de delen die aangeduid zijn met de overdruk artikel 2.3 treedt deze overdruk grote eenheid natuur in werking op 1 januari 2039.

Dit gebied behoort tot de categorie van gebiedsaanduiding 'gemeenschaps- en nutsvoorzieningen'

Artikel 3. Gebied voor gemeenschaps- en nutsvoorzieningen

Het gebied is bestemd als gebied voor gemeenschapsvoorzieningen en openbare nutsvoorzieningen. Alle werken, handelingen, en wijzigingen die nodig of nuttig zijn voor het aanbieden van gemeenschapsvoorzieningen en openbare nutsvoorzieningen zijn toegelaten indien voldaan wordt aan alle, volgende voorwaarden:

- De totale beboste oppervlakte neemt niet af ten opzichte van de toestand bij de inwerkingtreding van het plan.
- Het totaal van de gezamenlijke oppervlakte aan bebouwing en verharding neemt niet toe ten opzichte van de toestand bij de inwerkingtreding van het plan.
- De dynamiek van de gemeenschaps- en openbare nutsvoorzieningen is verenigbaar met de omgeving.

De betrokken werken, handelingen en wijzigingen kunnen worden toegelaten ongeacht het publiek- of privaatrechtelijk statuut van de initiatiefnemer of het al dan niet aanwezig zijn van winstoogmerk.

De verhardingsgraad van het gebied mag niet toenemen. Dit betekent dat:

- binnen het gebied bijkomende gebouwen enkel toegelaten kunnen worden op voorwaarde dat de totale oppervlakte bebouwing en verharding niet toeneemt. Een bijkomend gebouw op een terrein dat onverhard is, kan aldus enkel toegelaten worden indien er elders in het gebied minstens een gelijke oppervlakte verharding of bebouwing verwijderd wordt. Een bijkomend gebouw op een terrein dat reeds verhard is bijgevolg mogelijk zonder compensatie.

Binnen dit gebied kunnen onder gemeenschapsvoorzieningen ook militaire activiteiten gerekend worden. Het gebruik van de bestaande infrastructuur voor militaire activiteiten is toegelaten.

- binnen het gebied bijkomende verharding enkel toegelaten kan worden indien elders in het gebied minstens een gelijke oppervlakte verharding of bebouwing verwijderd wordt.

Artikel 4. Leidingen

Artikel 4.1 Hoogspanningsleiding

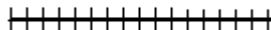

Aanduiding met een lijnsymbool in overdruk. Deze overdruk heeft geen eigen categorie van gebiedsaanduiding maar volgt de categorie van de grondkleur.

Langs het traject aangeduid met dit lijnsymbool zijn alle handelingen toegelaten voor de aanleg, de exploitatie en de wijzigingen van een hoogspanningsleiding en haar aanhorigheden.

Bij de beoordeling van vergunningsaanvragen voor deze handelingen kunnen randvoorwaarden gesteld worden in functie van de in de grondkleur aangegeven bestemming zonder dat de in grondkleur aangegeven bestemming op zich de aanleg, de exploitatie en wijzigingen van bestaande hoogspanningsleiding verhindert.

Artikel 4.2 Enkelvoudige leiding

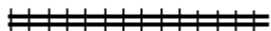

Aanduiding met een lijnsymbool in overdruk. Deze overdruk heeft geen eigen categorie van gebiedsaanduiding maar volgt de categorie van de grondkleur.

Langs het traject aangeduid met dit lijnsymbool zijn alle werken, handelingen en wijzigingen toegelaten voor de aanleg, de exploitatie en de wijzigingen van een ondergrondse transportleiding en haar aanhorigheden.

Bij de beoordeling van vergunningsaanvragen voor deze handelingen kunnen randvoorwaarden gesteld worden in functie van de in de grondkleur aangegeven bestemming zonder dat de in grondkleur aangegeven bestemming op zich de aanleg, de exploitatie en wijzigingen van bestaande hoogspanningsleiding verhindert.

Artikel 4.3 Leidingstraat

Aanduiding met een lijnsymbool in overdruk. Deze overdruk heeft geen eigen categorie van gebiedsaanduiding maar volgt de categorie van de grondkleur.

Langs het tracé aangeduid met dit lijnsymbool zijn alle werken, handelingen en wijzigingen toegelaten voor de aanleg, de exploitatie en wijzigingen van ondergrondse transportleidingen en hun aanhorigheden. Nieuwe leidingen worden gerealiseerd in functie van het optimaal ruimtegebruik van de leidingstraat.

Bij de beoordeling van vergunningsaanvragen voor deze handelingen kunnen randvoorwaarden gesteld worden in functie van de in de grondkleur aangegeven bestemming zonder dat de in grondkleur aangegeven bestemming op zich de aanleg, de exploitatie en wijzigingen van de leidingstraat verhindert.

De overdruk voor hoogspanningsleiding die op het gewestplan voorzien is wordt hernomen.

Deze aanduiding betreft de bestaande hoogspanningsleidingen en aanhorigheden. Aanhorigheden van een hoogspanningsleiding zijn constructies of gebouwen die nodig of nuttig zijn om de leiding te kunnen exploiteren. De aanhorigheden kunnen bovengronds of ondergronds aangebracht zijn.

Het tracé van de leiding wordt aangegeven met een lijnsymbool wat betekent dat exacte ligging de leiding niet vastligt en de werkelijke ligging in zekere mate kan afwijken van de aanduiding op plan.

De overdruk voor enkelvoudige leiding die op het gewestplan voorzien is wordt hernomen.

Aanhorigheden van een leiding zijn de constructies of gebouwen die nodig of nuttig zijn om de leiding te kunnen exploiteren. De aanhorigheden kunnen bovengronds of ondergronds aangebracht zijn.

Het tracé van de leiding wordt aangegeven met een lijnsymbool wat betekent dat exacte ligging de leiding niet vastligt en de werkelijke ligging in zekere mate kan afwijken van de aanduiding op plan.

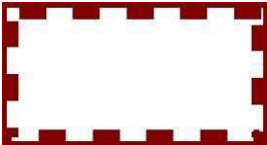
Het plan legt niet vast voor welke stoffen de leiding gebruikt kan worden.

De overdruk voor een leidingstraat die op het gewestplan voorzien is wordt hernomen.

Aanhorigheden van een leidingstraat zijn de constructies of gebouwen die nodig of nuttig zijn om de leidingen te kunnen exploiteren. De aanhorigheden kunnen bovengronds of ondergronds aangebracht zijn.

Het tracé van de leidingstraat wordt aangegeven met een lijnsymbool wat betekent dat exacte ligging de leiding niet vastligt en de werkelijke ligging in zekere mate kan afwijken van de aanduiding op plan.

Het plan legt niet vast voor welke stoffen de leidingen gebruikt kunnen worden.

 <i>Aanduiding in overdruk. Deze overdruk heeft geen eigen categorie van gebiedsaanduiding maar volgt de categorie van de grondkleur.</i> Artikel 5. Erfgoedlandschap Het gebied is een erfgoedlandschap in de zin van het Onroerenderfgoeddecreet.	In het plangebied bevinden zich twee vastgestelde landschapsrelicten: - Landschapsrelict 'Mijnsite Eisden, Mechelse Heide en Mechels Bos' - Landschapsrelict 'Steilrand van het Kempisch plateau van de Kikbeek tot de Asbeek' Beide landschapsatlasrelicten ('Mijnsite Eisden, Mechelse Heide en Mechels Bos' en 'Steilrand van het Kempisch Plateau van Kikbeek tot Asbeek') werden vastgesteld bij Ministerieel Besluit van 12 februari 2014. Delen van dit vastgesteld landschappelijk erfgoed worden in het ruimtelijk uitvoeringsplan opgenomen met de overdruk 'erfgoedlandschap' in de zin van artikel 6.5.1 van het Onroerenderfgoeddecreet. Deze opname is gericht op het behoud en de versterking van de waarden en de typische landschapskenmerken die geleid hebben tot de vaststelling van deze landschappelijke gehelen.
 <i>Aanduiding met lijnsymbool in overdruk. Deze overdruk heeft geen eigen categorie van gebiedsaanduiding maar volgt de categorie van de grondkleur.</i> Artikel 6. Ontsluiting Bestaande wegeninfrastructuur aangeduid met dit lijnsymbool kan gebruikt worden voor ontsluiting van de aangrenzende functies maar ze heeft ook een militaire functie voor doorgang van zwaar militair vervoer, waarbij voertuigen kunnen worden geparkeerd en militaire escortes kunnen worden samengesteld op de bestaande wegverhardingen.	Deze overdruk maakt duidelijk dat de ontsluiting van het militair domein verzekerd kan blijven.

9.2 Op te heffen bepalingen

De overlappende delen van volgende gewestplannen worden opgeheven

- Gewestplan nr. 19 Hasselt-Genk (KB 3 april 1979)
- Gewestplan nr. 20 Limburgs Maasland (KB 1 september 1980)

De overlappende delen van volgende gewestelijke uitvoeringsplannen worden opgeheven

- GRUP Berggrindontginning Kempens Plateau (BVR 15 juli 2005)
- GRUP Leiding zandgroeve Berg – LBV-groeve (BVR 1 juni 2007)
- GRUP Lugo NV en Artilaval NV (BVR 23 maart 2012)

De overlappende delen van volgende BPA's worden opgeheven:

- BPA Reihaag (gemeente Maasmechelen) (MB 20 oktober 1994)
- BPA Reihaag artikel 17 (gemeente Maasmechelen) (MB 20 oktober 1994)
- BPA Uitbreiding Mechelse heide zuid (MB 15 april 1999)

Er worden géén verkavelingsvergunningen opgeheven.

10 In te zetten instrumenten

De decretale voorziene schadevergoedingsregelingen, batenregelingen en ontheffingsmogelijkheden zijn van toepassing.